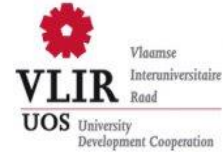

Anton de Kom Universiteit van Suriname
Faculteit der Maatschappij Wetenschappen
Masters in Education and Research for Sustainable Development (MERSD)

PROEVE VAN INVENTARISATIE VAN DE SURINAAMSE ONDERWIJSRE- GELGEVING

Dra. Judy DE GRAAV
Prof. Ludo M. VENY
(eds.)

INHOUDSOPGAVE

GEBRUIKTE AFKORTINGEN.....	10
DEEL I DE SURINAAMSE ONDERWIJSREGELGEVING IN HET LICHT VAN HET INTERNATIONAAL VERDRAGSRECHT	12
INLEIDING.....	13
HOOFDSTUK 1 ONDERWIJSREGELGEVING.....	15
AFDELING I: HET KADER VAN DE INTERNATIONALE MENSEN-RECHTENVERDRAGEN	15
AFDELING II: MONDIALE VERDRAGEN	15
§1 HET HANDVEST VAN DE VERENIGDE NATIES.....	15
A. ARTIKEL 13, LID 1B	15
B. ARTIKEL 55	15
C. ARTIKEL 56	16
D. ARTIKEL 57, EERSTE LID	16
E. ARTIKEL 62, EERSTE LID.....	16
F. ARTIKEL 73.....	16
G. ARTIKEL 76.....	17
H. ARTIKEL 83, DERDE LID	17
I. ARTIKEL 88.....	18
§2 UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS.....	18
§3 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN (New York, 19 december 1966).....	18
A. ARTIKEL 18, VIERDE LID.....	18
B. ARTIKEL 24, EERSTE LID.....	19
§4 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN (New York, 19 december 1966).....	19
A. ARTIKEL 3	19
B. ARTIKEL 6, TWEEDE LID.....	19
C. ARTIKEL 10	19
D. ARTIKEL 13	19
E. ARTIKEL 14.....	21
§5 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE UITBANNING VAN ALLE VORMEN VAN RASSENDISCRIMINATIE (New York, 7 maart 1966).....	21

§6 VERDRAG INZAKE DE UITBANNING VAN ALLE VORMEN VAN DISCRIMINATIE VAN VROUWEN (G.A. U.N. 18 december 1979).....	21
A. ARTIKEL 5	21
B. ARTIKEL 10	22
C. ARTIKEL 11, LID 1C	23
D. ARTIKEL 14, TWEEDE LID	23
§7 VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND (G.A. U.N. 20 november 1989).....	23
A. ARTIKEL 23, DERDE EN VIERDE LID	23
B. ARTIKEL 28	24
C. ARTIKEL 29	25
D. ARTIKEL 33	26
§8 VERDRAG BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTELINGEN (Geneve, 28 juli 1951).....	26
A. ARTIKEL 19	26
B. ARTIKEL 22	26
§9 INTERNATIONAAL VERDRAG BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTELINGEN, gewijzigd door HET PROTOCOL BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTELINGEN (New York, 31 januari 1967, Trb. 1967 no. 76)	26
§10 CONVENTION RELATING TO THE STATUS OF STATELESS PERSONS (Adopted on 28 September 1954 by a Conference of Plenipotentiaries convened by Economic and social Council resolution 526 A(XVII) of 26 April 1954, entry into force 6 June 1960, in accordance with article 39).....	27
§11 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE ONDERDRUKKING EN BESTRAFFING VAN DE MISDAAD VAN APARTHEID, 1973.....	27
AFDELING III : REGIONALE VERDRAGEN	28
§1 (INTER-)AMERIKAANSE VERDRAGEN	28
A. REVISED TREATY OF CHAGUARAMAS ESTABLISHING THE CARIBBEAN COMMUNITY INCLUDING THE CARICOM SINGLE MARKET AND ECONOMY	28
B. AMERICAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS (San Jose, Costa Rica, 22 november 1969) ..	29
C. ADDITIONEEL PROTOCOL BIJ DE AMERIKAANSE CONVENTIE INZAKE MENSENRECHTEN OP HET GEBIED VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN (Protocol van San Salvador, 17 november 1988).....	29
D. INTER-AMERICAN CONVENTION ON THE PREVENTION, PUNISHMENT AND ERADICATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN (Convention Belém do Pará).....	30
§2 Europese verdragen	31
A. VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP (EG-VERDRAG)	31

B. PROTOCOL BIJ HET VERDRAG TOT BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS EN DE FUNDAMENTELE VRIJHEDEN (Protocol van 20 maart 1952)	33
C. EUROPEES SOCIAAL HANDVEST (Handvest van 18 oktober 1961, Trb. 1963, 90)	33
D. AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES SOCIAAL HANDVEST (Protocol van 5 mei 1988, Trb. 1990, 98)	35
HOOFDSTUK 2 ENIGE BESCHOUWINGEN VAN DE ANALYSE VAN DE MENSENRECHTEN VERDRAGEN IN VOGELVLUCHT	36
AFDELING I: DE VERENIGDE NATIES	36
§1 Oprichting	36
§2 Het Handvest van de Verenigde Naties	36
§3 De Universele verklaring voor de Rechten van de Mens	37
§4 Spanning in de Verenigde Naties	37
§5 Hervormingen	38
AFDELING II: EDUCATIE IN DE MILLENIUMDOELSTELLINGEN VAN DE VN	38
AFDELING III: VN-MENSENRECHTENVERDRAGEN	39
§1 De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) over educatie	40
§2 Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten	40
§3 Het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten	41
§4 Internationaal verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie	43
§5 Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)	43
§6 Verdrag inzake rechten van het kind	45
§7 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen	47
§8 Amerikaans verdrag voor de rechten van de mens	49
§9 Inter-American convention on the prevention, punishment and eradication of violence against women (Convention Belém do Pará)	50
§10 Convention relating to the Status of Stateless Persons	50
§11 Het Herziene verdrag van Chaguaramas	50
§12 Internationaal verdrag inzake Onderdrukking en Bestrafing van de Misdaad van Apartheid, (New York, 30 november 1973)	52
AFDELING IV: DE NATIONALE REGELGEVING	53
§1 De Grondwet van de Republiek Suriname	53
§2 Toetsing van het nationale wettelijke kader met de internationale verdragen	55
A. RECHT OP EDUCATIE VOOR EENIEDER	56

B. KOSTELOOS EN VERPLICHT ONDERWIJS.....	58
C. BESCHIKBAAR EN TOEGANKELIJKHEID TOT SECUNDAIR EN HOGER ONDERWIJS.....	59
D. UITBANNING ANALFABETISME.....	59
E. SPORT EN SPEL BINNEN HET ONDERWIJS.....	60
F. TOEGANG TOT (WETENSCHAPPELIJKE) INFORMATIE.....	60
G. BEVORDEREN VAN INTERNATIONALE SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN ONDERWIJS.....	61
H. VRIJHEID AAN INDIVIDUELE EN RECHTSPERSONEN VOOR HET OPZETTEN VAN ONDERWIJSINSTELLINGEN.....	62
I. SCHEPPEN VAN EEN PASSEND STELSEL VAN STUDIEBEURZEN EN HET GEBRUIK DAARVAN ..	62
J. HET VOORTDUREND VERBETEREN VAN DE MATERIELE OPMSTANDIGHEDEN VAN HET ONDERW>IJZEND PERSONEEL.....	63
K. HET SCHEPPEN VAN DE MOGELIJKHEID TOT STUDIETOELAGEN.....	64
L. ERKENNING VAN BUITENLANDSE DIPLOMA'S, CERTIFICATEN EN GRADEN.....	64
M. HET ONTWIKKELEN VAN PROGRAMMA'S VOOR GEHANDICAPTEN.....	66
N. HET BEVORDEREN VAN BEROEPSKEUZEVOORLICHTING EN REVALIDATIE.....	66
O. HET VERLAGEN VAN STUDIEGELD VOOR STAATSLOZEN EN VLUCHTELINGEN.....	67
CONCLUSIES.....	70
DEEL II DE ACTIEVE VRIJHEID VAN ONDERWIJS.....	71
INLEIDING.....	72
HOOFDSTUK 1 RECHTSGRONDEN.....	73
AFDELING I: HET NATIONAAL NIVEAU.....	73
AFDELING II: HET INTERNATIONALE NIVEAU.....	76
HOOFDSTUK 2 DE OPRICHTING VAN ONDERWIJSINSTELLINGEN.....	79
AFDELING I: DE VRIJHEID VAN ONDERWIJS.....	79
§1 De vrijheid van oprichting.....	79
§2 De vrijheid van inrichting.....	79
§3 De vrijheid van richting.....	80
§4 Toetsing aan en analyse van de internationale en Surinaamse regelgeving.....	80
A. VERDRAGSRECHT.....	80
B. NATIONALE REGELGEVING.....	80
AFDELING II: ERKENNING VAN VRIJ EN BIJZONDER ONDERWIJS.....	81
§1 Situering: algemeen.....	81

§2 Bijzondere aspecten.....	82
AFDELING III: DE ACTIEVE ONDERWIJSVRIJHEID GETOETST AAN ANDERE ONDERWIJSASPECTEN....	85
§1 Vrijheid van onderwijs en toekomstige regelgeving.....	85
§2 Vrijheid van inrichting en gedragscodes voor zowel leerlingen als leerkrachten.....	86
§3 Vrijheid van onderwijs versus recht op onderwijs en de leerplicht.....	86
§4 Vrijheid van onderwijs en het “recht” op financiering van bijzondere scholen in Suriname....	88
A. DE FINANCIERING VAN OPENBARE SCHOLEN	88
B. DE FINANCIERING VAN BIJZONDERE SCHOLEN	89
C. GESUBSIDIEERDE SCHOLEN.....	90
D. HET NOB IN SURINAME	90
CONCLUSIES	91
DEEL III ONDERWIJSORGANISATIE EN –STRUCTUREN.....	93
HOOFDSTUK 1 HET LAGER ONDERWIJS.....	94
INLEIDING.....	94
AFDELING I: DE SURINAAMSE WETGEVING OP HET LAGER ONDERWIJS	95
§1 Definitie en beperking van de te behandelen typen onderwijs.....	95
§2 Wetten in Suriname betreffende het lager onderwijs.....	95
§3 Artikelen in de Grondwet van 1987	96
§4 Artikelen in de wet tot reeling van het Lager Onderwijs in Suriname.....	98
A. ALGEMEEN	98
B. WAT WORDT GEMIST IN DE WET	103
§5 Mogelijke complicatie tussen de Grondwet en de Lager Onderwijswet in Suriname.....	104
§6 Artikelen in de wet inzake uitkeringen uit de landkas aan besturen van bijzondere scholen voor Lager Onderwijs.....	104
AFDELING II : RESOLUTIES, BESCHIKKINGEN EN BESLUITEN.....	107
AFDELING III: CONCEPTWETTEN EN BELEIDSSTUKKEN. INHOUD EN VERGELIJKING MET BESTAANDE WETTEN EN REGELS	114
§1 Concept Sectorplan Onderwijs 2010-2014	114
§2 Standaarden en Beleidsnota voor Early Childhood Development (ECD).....	116
A. BELEIDSDOCUMENT EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT	117
B. STANDAARDEN VOOR ECD.....	118
§3 Concept wet op het 11-jarig Basisonderwijs.....	119

A. ALGEMEEN	119
B. DE WETSARTIKELEN	121
C. MIST ER IETS IN DE WET?.....	125
CONCLUSIES	127
HOOFDSTUK 2 HET MIDDELBAAR ONDERWIJS.....	128
INLEIDING.....	128
AFDELING I: STRUCTUUR EN OPZET VAN HET VOS.....	130
§1 Schematisch	130
§2 Schooltypen en toelatingseisen	131
AFDELING II: HET WETTELIJK KADER EN REGELINGEN VAN HET VOS.....	133
§1 Recht op en toegang tot onderwijs.....	133
§2 Regelingen aangaande het middelbaar onderwijs	135
§3 Het huishoudelijk reglement en het schoolreglement	138
§4 Rechtspositie en rechtsbescherming studenten.....	139
AFDELING III: KWALITEITSCONTROLE EN KWALITEITSZORG.....	139
§1 Kwaliteitszorg.....	140
§2 Kwaliteitscontrole	141
A. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN DE INSPECTIE VOS	142
B. HET EXAMENBUREAU	145
AFDELING IV: FINANCIERING EN ONDERWIJSFACILITEITEN	146
AFDELING V: MIDDELBAAR ONDERWIJS EN DUURZAAMHEID	148
CONCLUSIES	150
HOOFDSTUK 3 HET HOGER ONDERWIJS.....	152
Inleiding.....	152
HOOFDSTUK 1 HET SURINAAMS ONDERWIJSSYSTEEM	154
AFDELING I : PRIMAIR ONDERWIJS.....	156
§1 Kleuter onderwijs.....	156
§2 Gewoon lager onderwijs (GLO)	156
AFDELING II : SECUNDAIR ONDERWIJS	157
§1 het Voortgezet Onderwijs voor Junioren (voj).....	157
§2 Het Voortgezet Onderwijs voor Senioren (vos)	158
AFDELING III : TERTIAIR ONDERWIJS.....	159

§1. Hoger beroepsgericht onderwijs.....	159
§2 Universiteit.....	159
HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE EN ANALYSE VAN DE REGELGEVING	161
AFDELING I : INHOUD PROGRAMMA.....	161
AFDELING II : EXAMEN EN DIPLOMA	161
AFDELING III : KWALITEITSZORG	162
CONCLUSIES	167
DEEL IV HET RECHT OP ONDERWIJS IN SURINAME LEERLINGENSTATUTEN: DE RECHTSPOSITIE VAN DE ONDERWIJSGEBRUIKERS OP ALLE ONDERWIJSNIVEAUS.....	169
INLEIDING.....	170
HOOFDSTUK 1 HET BEGRIP LEERLINGENSTATUUT EN RECHTEN EN PLICHTEN VAN ONDERWIJSGEBRUIKERS.....	174
AFDELING I : SITUERING VAN DE PROBLEMATIEK	174
AFDELING II : RECHTSGRONDEN	175
HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE VAN BESTAANDE LEERLINGENSTATUTEN EN –REGLEMENTEN VOOR VERSCHILLENDE ONDERWIJSTYPES IN SURINAME	178
AFDELING I: ENKELE FORMELE RECHTSBRONNEN.....	178
AFDELING II: HUISHOUELIJK REGLEMENT EN ALGEMEEN SCHOOLREGLEMENT	179
HOOFDSTUK 3 VERBETERDE WETGEVING IN CONCEPTEN?.....	183
CONCLUSIES	187
DEEL V DE RECHTSPOSITIE VAN HET ONDERWIJZEND PERSONEEL.....	188
INLEIDING.....	189
HOOFDSTUK 1 ONDERWIJSNIVEAUS EN WETTELIJKE REGELINGEN	191
AFDELING I: ONDERWIJSNIVEAUS	191
AFDELING II: WETTELIJKE REGELINE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL.....	191
HOOFDSTUK 2 RECHTSPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL.....	193
AFDELING I: RECHTSPOSITIE PERSONEEL BASISONDERWIJS	193
§1 Lager Onderwijsverordening.....	193
A. OPSOMMING	193
B. ANALYSE VAN DE ARTIKELE 6 EN 10	194
§2 Het Nieuw Leerkrachtenbesluit	194
AFDELIG II: RECHTSPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL OP VOJ- EN VOS-NIVEAU	195

§1 Het Nieuw Leerkrachtenbesluit	196
§2 De Personeelwet	197
A. RELEVANTE BEPALINGEN	197
B. KNELPUNTEN IN VERBAND MET DE PERSONEELSWET	198
§3 Bijzondere regelingen op het VOS-niveau	198
AFDELING III: RECHTSPPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL HOGER ONDERWIJS.....	199
§1 De Universiteit van Suriname	199
A. ACADEMISCH BESLUIT	199
B. BEZOLDIGINGSBESLUIT UNIVERSITAIR PERSONEEL.....	199
§2 Academie voor Hoger Kunst en Cultuur Onderwijs	200
§3 Instituut voor de Opleiding van Leraren	201
AFDELING IV: ALGEMENE KNELPUNTEN	202
CONCLUSIES	203
DEEL VI AANBEVELINGEN.....	204
AANBEVELINGEN BIJ DEEL I.....	205
AANBEVELINGEN BIJ DEEL II.....	206
AANBEVELINGEN BIJ DEEL III, HOOFDSTUK 1	207
AANBEVELINGEN BIJ DEEL III, HOOFDSTUK 2	207
AANBEVELINGEN BIJ DEEL IV	208
AANBEVELINGEN BIJ DEEL V	209
DEEL VII BIJLAGEN	210

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ACI:	Albert Cameron Instituut
ADEK	Anton de Kom Universiteit van Suriname
AdeKUS	Anton de Kom Universiteit van Suriname
AMTO	Avond Middelbaar Technisch Ondwrijs
Art	Artikel
COVAB	Centrale Opleiding voor Verpleegkundige en Aanverwante Beroepen
CPI	Christelijk Pedagogisch Instituut
ECD	Early Childhood Development
EFA	Education For All
GLO	Gewoon Lager Onderwijs
GW	Grondwet
HR	Huishoudelijk Reglement
IMEAO	Instituut voor Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs
IOL	Instituut voor de Opleiding van Leraren
KO	Kleuter Onderwijs
LBGO	Lager Beroeps Gericht Onderwijs
LHNO	lager Huishoud en Nijverheids Onderwijs
LTS	Lagere Technische School
MDG	Millenium Development Goal
MDG'S	Millenium Development Goals
MERSD	Master Education and Research for Sustainable Development
MINOV	Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling
MOP	Meerjaren Ontwikkelingsprogramma
MULO	Meer Uitgebreid Lager Onderwijs
NATIN	Natuur Technisch Instituut
PTC	Poly Technic College
SEP	Surinaams Educatief Plan of Sectorplan Onderwijs

SPI	Surinaams Pedagogisch Instituut
Stichting JTV	Stichting JeugdTandVerzorging
ULO	Uitgebreid Lager Onderwijs
VLTBO	Voortgezette Lagere Technische Beroeps Opleiding
VOJ	Voortgezet Onderwijs op Junioreniveau
VOS	Voortgezet Onderwijs op Seniorenniveau

DEEL I

**DE SURINAAMSE ONDERWIJSREGELGE-
VING IN HET LICHT VAN HET INTERNA-
TIONAAL VERDRAGSRECHT**

Sheikh-Alibaks, Samseerali

INLEIDING

In het collegejaar 2010-2011 is de Anton de Kom Universiteit van Suriname in samenwerking met de VLIR van België gestart met een mastersopleiding getiteld: Master in Education and Research for Sustainable Development. In het kader van deze opleiding is er een research gedaan naar het onderwijs en het onderwijssysteem in Suriname. Bij dat onderzoek zijn diverse zaken betrekking hebbende het onderwijsrecht onderzocht en becommentarieerd. In dit gedeelte wordt ondermeer onderzocht het wettelijke kader waarop het onderwijs is gebaseerd. Echter is bij dit onderzoek beperkt tot de internationale verdragen op het vlak van onderwijs en de toetsing van de bepalingen daarvan aan de wetten inzake het onderwijs in Suriname. Derhalve heeft bij dit onderzoek als probleemstelling gegolden: In welke mate heeft Suriname de bepalingen van de internationale mensenrechtenverdragen op het gebied van onderwijs ten uitvoer gebracht?

Bij het plegen van dit onderzoek was het opspuren van de diverse verdragen een noodzakelijke vereiste gebleken, welke niet zo makkelijk aan toe is gegaan. Doch kan gerust worden vermeld dat dit onderzoek geleid heeft tot studie van veel meer verdragen dan welke reeds bekend waren en daardoor de inzichten en kennis terzake heeft doen vergroten. Helaas moet ook worden aangekend dat vanwege gebrek aan tijd en de complexe zoektocht naar de wettelijke regeling van Suriname op het gebied van onderwijs ertoe heeft geleid dat dit verslag moest worden afgesloten zonder dat alle wettelijke regelingen zijn gevonden en op een deugdelijke wijze onderzocht. Er zijn nog heel veel wettelijke regelingen die gelicht en bestudeerd moeten worden om een goed beeld en overzicht te kunnen krijgen over het onderwijs in Suriname en de toetsing daarvan in het licht van de Internationale Verdragsbepalingen inzake het onderwijs te kunnen plegen. Het is hoog aan te bevelen om dit onderzoek af te ronden. Na zoveel immense inspanningen te hebben gepleegd, ben ik voorzeker om in een natraject dit onderzoek te voltooien. Mogelijkerwijs kan dit onderzoek eveneens leiden tot mijn afstudeerthesis.

Dit verslag geeft in hoofdstuk 1 een niet-limitatieve inventarisatie van de internationale verdragen waarin bepalingen zijn opgenomen m.b.t. het onderwijs. Voornamelijk is aandacht besteed aan de verdragen waar Suriname partij bij is. In hoofdstuk 2 vindt een analyse plaats van de verdra-

gen waarbij een vergelijkend onderzoek is geplegd met de nationale wetten van Suriname op het gebied van onderwijs. Vervolgens wordt dit verslag afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

HOOFDSTUK 1

ONDERWIJSREGELGEVING

AFDELING I: HET KADER VAN DE INTERNATIONALE MENSEN-RECHTENVERDRAGEN

1. Bij het zoeken en bestuderen van de international mensenrechten verdragen en eventueel de protocollen daarbij, is onder andere het accent gelegd op die verdragen waar Suriname als land partij bij is. Daarnaast zijn enkele verdragen ook geraadpleegd waar Suriname geen partij bij is. Echter was het noodzakelijk om die verdragen op te nemen in dit werkstuk zodat een rechtsvergelijkend onderzoek mogelijk werd. In totaal zijn achttien international mensenrechten verdragen en protocollen bij dit onderzoek geselecteerd, bestudeerd en de bepalingen daarvan betrekking hebbende op het onderwijs geïnventariseerd. Hieronder worden die verdragen opgesomd.

AFDELING II: MONDIALE VERDRAGEN

§1 HET HANDVEST VAN DE VERENIGDE NATIES

A. ARTIKEL 13, LID 1B

2. De Algemene vergadering geeft opdracht tot het verrichten van studies en doet aanbevelingen gericht op:

Het bevorderen van internationale samenwerking op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede op het gebied van het onderwijs en de gezondheidszorg, en het medewerken aan de verwezenlijking van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden voor allen, zonder onderscheid naar ras, geslacht, taal of godsdienst.

B. ARTIKEL 55

3. Met het oog op het scheppen van een sfeer van stabiliteit en welzijn, nodig voor het onderhouden van vreedzame en vriendelijke betrekkingen tussen de naties, welke zijn gegrond op eer-

bied voor het beginsel van gelijke rechten en van zelfbeschikking voor volken, bevorderen de VN:

- b. oplossingen voor internationale economische en sociale problemen, problemen van gezondheidszorg en aanverwante vraagstukken, alsmede internationale samenwerking inzake cultuur en onderwijs; en
- c. universele eerbiediging en inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden voor allen, zonder onderscheid naar ras, geslacht, taal of godsdienst.

C. ARTIKEL 56

4. Alle Leden verbinden zich gezamenlijk en afzonderlijk op te treden in samenwerking met de Organisatie ter verwezenlijking van de in artikel 55 genoemde doeleinden.

D. ARTIKEL 57, EERSTE LID

5. De verschillende gespecialiseerde organisaties die door een overeenkomst tussen regeringen zijn ingesteld en die, zoals omschreven in hun statuten, omvangrijke internationale verantwoordelijkheden hebben op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsook op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en aanverwante gebieden, worden, overeenkomstig de bepalingen van artikel 63, verbonden met de VN.

E. ARTIKEL 62, EERSTE LID

6. De Economische en Sociale Raad kan studies en rapporten maken of het initiatief daartoe nemen, met betrekking tot internationale economische, sociale of culturele aangelegenheden, alsook in aangelegenheden betreffende onderwijs, gezondheidszorg en aanverwante zaken en kan ten aanzien van zulke aangelegenheden aanbevelingen doen aan de Algemene Vergadering, de Leden van de VN en de betrokken gespecialiseerde organisaties.

F. ARTIKEL 73

7. De Leden van de VN die verantwoordelijkheid dragen of aanvaarden voor het bestuur van gebieden waarvan de bevolking nog geen volledig zelfbestuur heeft verworven, erkennen het beginsel dat de belangen van de inwoners van deze gebieden op de eerste plaats komen, en aanvaarden, als een heilige opdracht, de verplichting binnen het in dit Handvest vastgelegde stelsel

van internationale vrede en veiligheid, het welzijn van de inwoners van deze gebieden naar beste krachten te bevorderen en, te dien einde:

a. de politieke, economische en sociale vooruitgang van deze volken, alsmede hun vooruitgang op het gebied van het onderwijs, hun rechtvaardige behandeling en hun bescherming tegen misbruiken, te verzekeren, met inachtneming van de nodige eerbied voor hun cultuur;

d. de totstandkoming van constructieve op ontwikkeling gerichte maatregelen te bevorderen, het wetenschappelijk onderzoek aan te moedigen en samen te werken, zowel onderling als, zo daartoe aanleiding bestaat, met gespecialiseerde internationale lichamen, met het oog op de praktische verwezenlijking van de in dit artikel genoemde sociale, economische en wetenschappelijke doelstellingen; en

e. met inachtneming van de door overwegingen van veiligheid en door constitutionele overweging opgelegde beperkingen, regelmatig aan de Secretaris-Generaal, ter informatie, statistische en andere gegevens van technische aard te doen toekomen, die betrekking hebben op de economische en sociale omstandigheden, alsmede op het onderwijs in de gebieden waarvoor zij onderscheidenlijk verantwoordelijkheid dragen en welke niet behoren tot de gebieden waarop de Hoofdstukken XII en XIII van toepassing zijn.

G. ARTIKEL 76

8. De voornaamste oogmerken van het trustschapsstelsel zijn, overeenkomstig de in artikel 1 van dit Handvest neergelegde doelstellingen van de VN:

Het bevorderen van de politieke, economische en sociale vooruitgang, alsmede de vooruitgang op onderwijsgebied, van de inwoners van de trustgebieden, en hun geleidelijke ontwikkeling tot zelfbestuur of onafhankelijkheid, daarbij rekening houdende met de bijzondere omstandigheden van elk gebied en zijn bevolking en met de in vrijheid kenbaar gemaakte wensen van de betrokken volken en met inachtneming van de bepalingen van elke trustschapsovereenkomst.

H. ARTIKEL 83, DERDE LID

9. De Veiligheidsraad doet, met inachtneming van de bepalingen van de trustschapsovereenkomsten en onverminderd veiligheidsoverwegingen, een beroep op de bijstand van de trustschapsraad om die functies van de VN onder het trustschapsstelsel uit te oefenen die betrekking

hebben op politieke, economische en sociale zaken en op zaken het onderwijs betreffende, in de strategische zones.

I. ARTIKEL 88

10. De Trustschapsraad stelt een vragenlijst op over de politieke, economische en sociale ontwikkeling, alsmede over de ontwikkeling op het gebied van het onderwijs van de inwoners van elk trustgebied, en op basis van een zodanige vragenlijst brengt de bestuursautoriteit voor elk trustgebied dat binnen de bevoegdheid van de Algemene Vergadering valt, jaarlijks aan de Algemene Vergadering verslag uit.

§2 UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

11. Artikel 26

1. Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en beginonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal gelijkkelijk openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.
2. Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de VN voor de handhaving van de vrede steunen.
3. Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.

§3 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN (New York, 19 december 1966)

A. ARTIKEL 18, VIERDE LID

12. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich de vrijheid te eerbiedigen van ouders of wettige voogden, de godsdienstige en morele opvoeding van hun kinderen overeenkomstig hun eigen levensovertuiging te verzekeren.

B. ARTIKEL 24, EERSTE LID

13. Elk kind heeft, zonder onderscheid naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, nationaliteit of maatschappelijke afkomst, eigendom of geboorte, recht op die beschermende maatregelen van de zijde van het gezin waartoe het behoort, de gemeenschap en de Staat, waarop het in verband met zijn minderjarigheid recht heeft.

§4 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN (New York, 19 december 1966)

A. ARTIKEL 3

14. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich het gelijke recht van mannen en vrouwen op het genot van de in dit Verdrag genoemde economische, sociale en culturele rechten te verzekeren.

B. ARTIKEL 6, TWEEDE LID

15. De door de Staat die partij is bij dit Verdrag te nemen maatregel ter volledige verwezenlijking van dit recht (=recht op arbeid), dienen onder meer te omvatten technische programma's, programma's voor beroepskeuzevoorlichting en opleidingsprogramma's, alsmede het voeren van een beleid en de toepassing van technieken gericht op gestadigde economische, sociale en culturele ontwikkeling en op het scheppen van volledige gelegenheid tot het verrichten van productieve arbeid onder omstandigheden die de individuele mens het genot waarborgen van de fundamentele politieke en economische vrijheden.

C. ARTIKEL 10

16. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het volgende:

De grootst mogelijke bescherming en bijstand dient te worden verleend aan het gezin, dat de natuurlijke en fundamentele kern van de maatschappij vormt, in het bijzonder bij de stichting daarvan en zolang het de verantwoording draagt voor de zorg voor en de opvoeding van kinderen die nog niet in eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

D. ARTIKEL 13

17. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op onderwijs. Zij zijn van oordeel dat het onderwijs gericht dient te zijn op de volledige ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid en van het besef van haar waardigheid en dat het dient bij te dragen tot de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Zij zijn voorts van oordeel dat het onderwijs een ieder in staat dient te stellen een nuttige rol te vervullen in een vrije samenleving en het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle volken en alle rasgemeenschappen, etnische en godsdienstige groeperingen, alsmede de activiteiten van de VN voor de handhaving van de vrede dient te bevorderen.

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen dat, ten einde tot een volledige verwezenlijking van dit recht te komen:

- a. Het primair onderwijs voor allen verplicht en kosteloos beschikbaar dient te zijn;
 - b. Het secundair onderwijs in zijn verschillende vormen, waarbij inbegrepen het secundaire technische onderwijs en het beroepsonderwijs, door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs algemeen beschikbaar en voor allen toegankelijk dient te worden gemaakt;
 - c. Het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt;
 - d. Het fundamenteel onderricht zoveel mogelijk dient te worden gestimuleerd of geïntensiveerd ten behoeve van personen die geen lager onderwijs hebben genoten of dit niet hebben voltooid;
 - e. De ontwikkeling van een stelsel van scholen van alle niveaus met kracht dient te worden nagestreefd, een passend stelsel van studiebeurzen in het leven dient te worden geroepen en materiële omstandigheden van het onderwijzend personeel voortdurend dienen te worden verbeterd.
3. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich de vrijheid te eerbiedigen van ouders of wettige voogden om voor hun kinderen of pupillen andere dan door de overheid opgerichte scholen te kiezen, die beantwoorden aan de door de Staat vast te stellen of goed te keuren minimumonderwijsnormen en hun godsdienstige en zedelijke opvoeding te verzekeren overeenkomstig hun eigen overtuiging.

4. Geen onderdeel van dit artikel mag zodanig worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen of rechtspersonen inrichtingen voor onderwijs op te richten en daaraan leiding te geven, met inachtneming evenwel van de in het eerste lid van dit artikel neergelegde beginselen en van de voorwaarde dat het aan deze inrichtingen gegeven onderwijs beantwoordt aan door de Staat vastgestelde minimumnormen.

E. ARTIKEL 14

18. Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag en die op het tijdstip waarop hij partij werd in het moederland of in andere onder zijn rechtsmacht vallende gebieden verplicht kosteloos primair onderwijs nog niet heeft kunnen invoeren, verbindt zich binnen twee jaar een tot in bijzonderheden uitgewerkt plan voor de geleidelijke tenuitvoerlegging, binnen een redelijk in dit plan vast te stellen aantal jaren, van het beginsel van verplicht kosteloos primair onderwijs voor allen op te stellen en te aanvaarden.

§5 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE UITBANNING VAN ALLE VORMEN VAN RASSENDISCRIMINATIE (New York, 7 maart 1966)

19. Artikel 5

Overeenkomstig de fundamentele verplichtingen vervat in artikel 2 van dit Verdrag nemen de Staten die partij zijn bij dit Verdrag de verplichting op zich rassendiscriminatie in al haar vormen te verbieden en uit te bannen en het recht van een ieder, zonder onderscheid naar ras, huidskleur of nationale of etnische afstamming, op gelijkheid voor de wet te verzekeren, in het bijzonder wat het genot van de navolgende rechten betreft:

(e) economische, sociale en culturele rechten, met name:

(v) het recht op onderwijs en opleiding.

§6 VERDRAG INZAKE DE UITBANNING VAN ALLE VORMEN VAN DISCRIMINATIE VAN VROUWEN (G.A. U.N. 18 december 1979)

A. ARTIKEL 5

20. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om:

(a) ervoor zorg te dragen dat onderwijs over het gezin een juist begrip van het moederschap als sociale functie, en de erkenning van de gezamenlijke verantwoordelijkheid

van mannen en vrouwen bij het grootbrengen en de ontwikkeling van hun kinderen bevat, met dien verstande dat het belang van de kinderen in alle gevallen vooropstaat.

B. ARTIKEL 10

21. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie van vrouwen uit te bannen ten einde vrouwen rechten te verzekeren die gelijk zijn aan die van mannen op het gebied van onderwijs en vorming, en in het bijzonder, op basis van gelijkheid van mannen en vrouwen, het volgende te garanderen:

- a) de zelfde mogelijkheden inzake beroepskeuzevoorlichting en inzake toelating tot het onderwijs en inzake het verwerven van diploma's aan alle categorieën onderwijsinstellingen zowel op het platteland als in stedelijke gebieden; deze gelijkheid dient te worden verzekerd in de aan de school voorafgaande vorming, het algemeen vormend en het technisch onderwijs, het hoger beroepsonderwijs en het hoger technisch onderwijs, zowel in alle andere soorten beroepsopleiding;
- b) toegang tot dezelfde onderwijsprogramma's, dezelfde examens, tot onderwijs door leerkrachten met dezelfde soort bevoegdheden, en tot schoolgebouwen en uitrusting van dezelfde kwaliteit;
- c) uitbanning van elke stereotype opvatting van de rol van mannen en vrouwen op alle niveaus en in alle vormen van onderwijs, door het aanmoedigen van gemengd onderwijs en andere soorten onderwijs die zullen bijdragen tot het bereiken van dit doel, en in het bijzonder door de herziening van leerboeken en onderwijsprogramma's en door de aanpassing van onderwijsmethodes;
- d) dezelfde mogelijkheden gebruik te maken van beurzen en andere studietoelagen;
- e) dezelfde mogelijkheden inzake toegang tot programma's voor wederkerend onderwijs met inbegrip van programma's voor volwassenen om te leren lezen en schrijven en om te leren lezen en schrijven toegespitst op de praktijk, in het bijzonder programma's die erop zijn gericht in een zo vroeg mogelijk stadium ieder verschil in genoten onderwijs dat mocht bestaan tussen mannen en vrouwen te verkleinen;
- f) vermindering van het aantal meisjes en vrouwen die hun studie opgeven en organisatie van programma's voor meisjes en vrouwen die vroegtijdig de school hebben verlaten;
- g) dezelfde mogelijkheden om actief deel te nemen aan sport en lichamelijke opvoeding;

- h) toegang tot bijzondere informatie van opvoedkundige aard, die kan bijdragen tot het waarborgen van de gezondheid en het welzijn van het gezin, met inbegrip van informatie en advies inzake geboorteregeling.

C. ARTIKEL 11, LID 1C

22. De Staten die partij zijn bij dit verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie van vrouwen in het arbeidsproces uit te bannen, teneinde vrouwen, op basis van gelijkheid van mannen en vrouwen, dezelfde rechten te verzekeren, in het bijzonder:

- (c) het recht op vrije keuze van beroep en werk, het recht op bevordering, behoud van de werkkring en alle aan de desbetreffende arbeid verbonden uitkeringen en voorwaarden, alsmede het recht om een beroepsopleiding te volgen en te worden herschoold; hieronder zijn begrepen leerlingstelsels, voortgezette beroepsopleidingen en wederkerend onderwijs.

D. ARTIKEL 14, TWEEDE LID

23. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie jegens de vrouw en plattelandsgebieden uit te bannen, teneinde te verzekeren dat vrouwen op basis van gelijkheid van mannen en vrouwen, deel nemen aan en voordeel genieten van de ontwikkeling van het platteland, en in het bijzonder garanderen zij zodanige vrouwen het recht:

- (a) deel te nemen aan de uitwerking en uitvoering van ontwikkelingsplanning op alle niveaus;
- (d) alle soorten zowel officiële, als onofficiële opleiding en vorming te ontvangen met inbegrip van die welke verband houden met het kunnen lezen en schrijven toegespitst op praktijk zowel als gebruik te kunnen maken van alle gemeenschapsdiensten en diensten op voorlichtingsgebied, onder andere ten einde hun technische vaardigheden te vergroten.

§7 VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND (G.A. U.N. 20 november 1989)

A. ARTIKEL 23, DERDE EN VIERDE LID

24. 3. Onder erkenning van de bijzondere behoeften van het gehandicapte kind, dient de in overeenstemming met het tweede lid geboden bijstand, wanneer mogelijk, gratis te worden verleend, rekening houdend met de financiële middelen van de ouders of anderen die voor het kind zorgen. Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk

toegang heft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.

4. De Staten die partij zijn, bevorderen, in de geest van international samenwerking, de uitwisseling van passende informatie op het gebied van preventieve gezondheidszorg en van medische en psychologische behandeling van, en behandeling van functionele stoornissen bij, gehandicapte kinderen, met inbegrip van de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen, met als doel de Staten die partij zijn, in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

B. ARTIKEL 28

25. “1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en ten einde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe:

- (a) Primair onderwijs verplicht te stellen en voor iedereen gratis beschikbaar te stellen;
- (b) De ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen, met inbegrip van algemeen onderwijs en beroepsonderwijs, deze vormen voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken, en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk;
- (c) Met behulp van alle passende middelen hoger onderwijs toegankelijk te maken voor een ieder naar gelang zijn capaciteiten;
- (d) Informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze voor alle kinderen beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken;
- (e) Maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal kinderen dat de school vroegtijdig verlaat, te verminderen.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te verzekeren dat de wijze van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit Verdrag.

3. De Staten die partij zijn, bevorderen en stimuleren internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs, met name teneinde bij te dragen tot de uitbanning van onwetendheid en analfabetisme in de gehele wereld, en de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en modern onderwijsmethoden te vergroten. In dit opzicht wordt met name rekening gehouden met de behoeften van de ontwikkelingslanden.”

C. ARTIKEL 29

26. “1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op:

- (a) De zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
- (b) Het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de VN vastgelegde beginselen;
- (c) Het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of hare;
- (d) De voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van geslachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;
- (e) Het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.

2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen, onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met in achtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgestelde minimumnormen.”

D. ARTIKEL 33

27. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen, met inbegrip van wettelijke, bestuurlijke en sociale maatregelen en maatregelen op onderwijsterrein, om kinderen te beschermen tegen het illegaal gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen zoals omschreven in de desbetreffende internationale verdragen, en om inschakeling van kinderen bij de illegale productie van en de sluikhandel in deze middelen en stoffen te voorkomen.

§8 VERDRAG BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTELINGEN (Geneve, 28 juli 1951)

A. ARTIKEL 19

28. 1. Elke verdragsluitende Staat zal de rechtmatig op zijn grondgebied verblijvende vluchtelingen die houders zijn van diploma's welke door de bevoegde autoriteiten van die Staat worden erkend, en die een vrij beroep wensen uit te oefenen, zo gunstig mogelijk behandelen en in elk geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden.

B. ARTIKEL 22

29. 1. De verdragsluitende Staten zullen, wat het lager onderwijs betreft, de vluchtelingen op dezelfde wijze behandelen als de onderdanen.

2. De verdragsluitende Staten zullen de vluchtelingen zo gunstig mogelijk behandelen en in elk geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden, wat betreft de andere categorieën van onderwijs en dan lager onderwijs en, in het bijzonder, wat betreft de toelating tot de studie, de erkenning van buitenlandse schoolcertificaten, universitaire diploma's en graden, de vermindering van studiegelden en de toekenning van beurzen.

§9 INTERNATIONAAL VERDRAG BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTE- LINGEN, gewijzigd door HET PROTOCOL BETREFFENDE DE STATUS VAN VLUCHTELINGEN (New York, 31 januari 1967, Trb. 1967 no. 76)

30. Artikel 22

1. De Verdragsluitende Staten zullen, wat het lager onderwijs betreft, de vluchtelingen op dezelfde wijze behandelen als de onderdanen.

2. De Verdragsluitende Staten zullen de vluchtelingen zo gunstig mogelijk behandelen en in elk geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden, wat betreft de andere categorieën van onderwijs dan lager onderwijs en, in het bijzonder, wat betreft de toelating tot de studie, de erkenning van buitenlandse schoolcertificaten, universitaire diploma's en graden, de vermindering van studiegelden en de toekenning van beurzen.

**§10 CONVENTION RELATING TO THE STATUS OF STATELESS PERSONS
(Adopted on 28 September 1954 by a Conference of Plenipotentiaries convened by Economic and social Council resolution 526 A(XVII) of 26 April 1954, entry into force 6 June 1960, in accordance with article 39)**

31. Artikel 22

1. De Verdragsluitende Staten zullen, wat het lager onderwijs betreft, de Staatlozen op dezelfde wijze behandelen als de onderdanen.

2. De Verdragsluitende Staten zullen de Staatlozen zo gunstig mogelijk behandelen en in elk geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden, wat betreft de andere categorieën van onderwijs dan lager onderwijs en, in het bijzonder, wat betreft de toelating tot de studie, de erkenning van buitenlandse schoolcertificaten, universitaire diploma's en graden, de vermindering van studiegelden en de toekenning van beurzen.

§11 INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE ONDERDRUKKING EN BESTRAF-FING VAN DE MISDAAD VAN APARTHEID, 1973

32. Artikel II :

For the purpose of the present Convention, the term "the crime of *apartheid*", which shall include similar policies and practices of racial segregation and discrimination as practised in southern Africa, shall apply to the following inhuman acts committed for the purpose of establishing and maintaining domination by one racial group of persons over any other racial group of persons and systematically oppressing them:

- (c) any legislative measures and other measures calculated to prevent a racial group or groups from participation in the political, social, economic and cultural life of the country and the deliberate creation of conditions preventing the full development of such a group or groups, in particular by denying to members of a racial group or

groups basic human rights and freedoms, including the right to work, the right to form recognized trade unions, **the right to education**, the right to leave and to return to their country, the right to a nationality, the right to freedom of movement and residence, the right to freedom of opinion and expression, and the right to freedom of peaceful assembly and association.

AFDELING III : REGIONALE VERDRAGEN

§1 (INTER-)AMERIKAANSE VERDRAGEN

A. REVISED TREATY OF CHAGUARAMAS ESTABLISHING THE CARIBBEAN COMMUNITY INCLUDING THE CARICOM SINGLE MARKET AND ECONOMY

1. Artikel 54, derde lid

33. In the establishment of programmes and policies of the Community for the development of the services sector, the relevant Councils shall give priority to:

- (b) The development of capacity-enhancing services including education services, research and development services.

2. Artikel 63, tweede lid

34. 2. The measures referred to in paragraph 1 of this Article shall be designed to address the economic, social and cultural aspects of human resources development, and shall include the following:

- (c) Establishing and strengthening educational and training institutions for formal and informal modes of delivery and alternative modes for distance education.

4. For the purpose of paragraph 3, provision shall be made to:

- (a) monitor and evaluate, on an on-going basis, the demand for, and appropriateness of agricultural education and training;
- (b) establish training programmes in the agricultural sector;
- (c) develop effective delivery of in-field training for farmers, foresters and fishers; and
- (d) improve the facilities and strengthen the capacities of regional training institutions and national administrations in support of agricultural development.

5. In performing the functions referred to in paragraph 4 of this Article, the Community shall collaborate with education and training institutions and relevant regional and international organizations in developing harmonized agricultural syllabuses, training materials and case studies in key areas of farming, fisheries and forestry utilizing distance education technology where appropriate.

3. Artikel 75, tweede lid

35. Without prejudice to the generality of the foregoing, the Community shall promote in the Member States:

- (a) The establishment and improvement of health, education, sports and social security institutions and facilities;
- (c) training and retraining of workers, mobility of instructors and trainees, cooperation among educational and training institutions, and the development of distance education.

B. AMERICAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS (San Jose, Costa Rica, 22 november 1969)

36. Artikel 26

The State Parties undertake to adopt measures, both internally and through international cooperation, especially those of an economic and technical nature, with a view to achieving progressively, by legislation or other appropriate means, the full realization of the rights implicit in the economic, social, educational, scientific and cultural standards set forth in the Charter of the Organization of American States as amended by the Protocol of Buenos Aires.

C. ADDITIONEEL PROTOCOL BIJ DE AMERIKAANSE CONVENTIE INZAKE MENSENRECHTEN OP HET GEBIED VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN (Protocol van San Salvador, 17 november 1988)

37. Artikel 13

1. Everyone has the right to education.
2. The State Parties to this Protocol agree that education should be directed towards the full development of the human personality and human dignity and should strengthen respect for human rights, ideological pluralism, fundamental freedoms, justice and peace. They

further agree that education ought to enable everyone to participate effectively in a democratic and pluralistic society and achieve a decent existence and should foster understanding, tolerance and friendship among all nations and all racial, ethnic or religious groups and promote activities for the maintenance of peace.

3. The State Parties to this Protocol recognize that in order to achieve the full exercise of the right to education:
 - a. Primary education should be compulsory and accessible to all without cost;
 - b. Secondary education in its different forms, including technical and vocational secondary education, should be made generally available and accessible to all by every appropriate means, and in particular, by the progressive introduction of free education;
 - c. Higher education should be made equally accessible to all, on the basis of individual capacity, by every appropriate means, and in particular, by the progressive introduction of free education;
 - d. Basic education should be encouraged or intensified as far as possible for those persons who have not received or completed the whole cycle of primary instruction;
 - e. Programs of special education should be established for the handicapped, so as to provide special instruction and training to persons with physical disabilities or mental deficiencies.
4. In conformity with the domestic legislation of the State Parties, parents should have the right to select the type of education to be given to their children, provided that it conforms to the principles set forth above.
5. Nothing in this Protocol shall be interpreted as a restriction of the freedom of individuals and entities to establish and direct educational institutions in accordance with the domestic legislation of the State Parties.

D. INTER-AMERICAN CONVENTION ON THE PREVENTION, PUNISHMENT AND ERADICATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN (Convention Belém do Pará)

38. Artikel 8

The State Parties agree to undertake progressively specific measures, including programs:

- b. to modify social and cultural patterns of conduct of men and women, including the development of formal and informal educational programs appropriate to every level of the educational process, to counteract prejudices, customs and all other practices which are based on the idea of the inferiority or superiority of either of the sexes or on the stereotyped roles for men and women which legitimize or exacerbate violence against women;
- c. to promote the education and training of all those involved in the administration of justice, police and other law enforcement officers as well as other personnel responsibility for implementing policies for the prevention, punishment and eradication of violence against women;
- e. to promote and support governmental and private sector education designed to raise the awareness of the public with respect to the problems of and remedies for violence against women.

§2 Europese verdragen

A. VERDRAG TOT OPRICHTING VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP (EG-VERDRAG)

1. Artikel 47, eerste lid (Erkenning diploma's/titels)

39. Ten einde de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan te vergemakkelijken, stelt de Raad volgens de procedure van artikel 251 richtlijnen vast inzake de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels.

2. Artikel 149 (Ontwikkeling van onderwijs)

40. 1. De Gemeenschap draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de Lid-Staten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de Lid-Staten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid.

2. Het optreden van de Gemeenschap is erop gericht:

- De Europese dimensie in het onderwijs tot ontwikkeling te brengen, met name door onderricht in en verspreiding van de talen der Lid-Staten;
- De mobiliteit van studenten en docenten te bevorderen, mede door de academische erkenning van diploma's en studietijdvakken aan te moedigen;

- De samenwerking tussen onderwijsinstellingen te bevorderen;
- Uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de onderwijsstelsels van de Lid-Staten worden geconfronteerd;
- De ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen;
- De ontwikkeling van het onderwijs op afstand te stimuleren.

3. De Gemeenschap en de Lid-Staten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake onderwijs bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa.

4. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel neemt de Raad:

- Volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, stimuleringsmaatregelen aan, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de Lid-Staten,
- Met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, op voorstel van de Commissie, aanbevelingen aan.

3. Artikel 150 (Beleid inzake beroepsopleiding)

41. 1. De Gemeenschap legt inzake beroepsopleiding een beleid te uitvoer waardoor de activiteiten van de Lid-Staten worden versterkt en aangevuld, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de Lid-Staten voor de inhoud en de opzet van de beroepsopleiding.

2. Het optreden van de Gemeenschap is erop gericht:

- De aanpassing aan veranderingen in het bedrijfsleven te vergemakkelijken, met name door beroepsopleiding en omscholing;
- Door verbetering van de initiële beroepsopleiding en van de bij- en nascholing, de opnemings- en de wederopnemingsproblemen op de arbeidsmarkt te bevorderen;
- De toegang tot beroepsopleidingen te vergemakkelijken en de mobiliteit van opleiders en leerlingen, met name jongeren, te bevorderen;
- De samenwerking inzake opleiding tussen onderwijs of opleidingsinstellingen en ondernemingen te bevorderen;

- De uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de opleidingsstelsels van de Lid-Staten worden geconfronteerd.

3. De Gemeenschap en de Lid-Staten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake beroepsopleiding bevoegde internationale organisaties.

4. De Raad neemt volgens de procedure van artikel 251 en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, maatregelen aan die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten.

B. PROTOCOL BIJ HET VERDRAG TOT BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS EN DE FUNDAMENTELE VRIJHEDEN (Protocol van 20 maart 1952)

42. Artikel 2

Niemand mag het recht op onderwijs worden ontzegd. Bij de uitoefening van alle functies die de Staat in verband met de opvoeding en het onderwijs op zich neemt, eerbiedigt de Staat het recht van ouders om zich van die opvoeding en van dat onderwijs te verzekeren, die overeenstemmen met hun eigen godsdienstige en filosofische overtuigingen.

C. EUROPEES SOCIAAL HANDVEST (Handvest van 18 oktober 1961, Trb. 1963, 90)

1. Deel I

43. De Overeenkomstsluitende Partijen stellen zich ten doel met alle passende middelen, zowel op nationaal als internationaal terrein, zodanige voorwaarden te scheppen dat de hiernavolgende rechten en beginselen daadwerkelijk kunnen worden verwezenlijkt:

10. Een ieder heeft recht op een doelmatige vakopleiding.

2. Deel II

44. Artikel 1

Ten einde de onbelemmerde uitoefening van het recht op arbeid te waarborgen verbinden de Overeenkomstsluitende Partijen zich:

te zorgen voor doelmatige beroepskeuzevoorlichting, vakopleiding en revalidatie en deze te bevorderen.

45. Artikel 7

Om de onbelemmerde uitoefening van het recht van kinderen en jeugdige personen op bescherming te waarborgen, verplichten de Overeenkomstsluitende Partijen zich:

3. te bepalen, dat nog leerplichtige personen niet zodanig werk mogen verrichten dat zij niet ten volle het onderwijs kunnen volgen;
4. te bepalen, dat de arbeidsduur van personen beneden de leeftijd van 16 jaar zal worden beperkt overeenkomstig de behoeften van hun ontwikkeling, in het bijzonder hun behoefte aan vakopleiding;
5. het recht van jeugdige werknemers en leerlingen op een billijke beloning of andere passende uitkeringen te erkennen;
6. te bepalen dat de door jeugdige personen gedurende hun normale arbeidstijd en met toestemming van de werkgever aan vakopleiding bestede tijd als een deel van de werkdag zal worden beschouwd;

46. Artikel 10

Ten einde de onbelemmerde uitoefening van het recht op vakopleiding te waarborgen, verplichten de Overeenkomstsluitende Partijen zich:

1. in overleg met organisaties van werkgevers en werknemers te zorgen voor technische en vakopleidingen waarvan een ieder, met inbegrip van minder-validen, kan profiteren, dan wel hieraan medewerking te verlenen, en toelatingsmogelijkheden tot hoger technisch en universitair onderwijs te openen, uitsluitend berustend op persoonlijke geschiktheid;
2. een leerlingstelsel en andere algemene voorzieningen voor de opleiding van jongens en meisjes in hun onderscheiden beroepen in het leven te roepen of hieraan medewerking te verlenen;
3. zo nodig te zorgen voor of medewerking te verlenen aan:
 - (b) doelmatige en gemakkelijk toegankelijke opleidingsmogelijkheden voor volwassen werknemers;
 - (c) bijzondere voorzieningen voor de her- en omscholing van volwassen arbeiders, voortvloeiende uit technische ontwikkelingen of uit nieuwe ontwikkelingen in de werkgelegenheid;

4. door het nemen van passende maatregelen het volledige gebruik van doelmatige voorzieningen te bevorderen, zoals:
 - (a) verlaging of afschaffing van alle kosten;
 - (b) verlening van geldelijke bijstand in daarvoor in aanmerking komende gevallen;
 - (c) de tijd welke de werknemer gedurende zijn tewerkstelling op verzoek van zijn werkgever voor aanvullende opleiding besteedt, aan te merken als deel van de normale arbeidstijd;
 - (d) in overleg met de organisaties van werkgevers en werknemers, de doeltreffendheid van leerlingstelsels en andere opleidingsstelsels voor jeugdige werknemers door het uitoefenen van voldoende toezicht te waarborgen, alsmede zorg te dragen voor afdoende bescherming van jeugdige arbeiders in het algemeen.

47. Artikel 15

Ten einde de onbelemmerde uitoefening van het recht van lichamelijk of geestelijk mindervaliden op vakopleiding en revalidatie in beroep en samenleving te waarborgen, verbinden de Overeenkomstsluitende Partijen zich:

1. passende maatregelen te treffen voor het verschaffen van opleidingsmogelijkheden, gespecialiseerde instellingen van openbare of particuliere aard zo nodig daarbij inbegrepen.

D. AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES SOCIAAL HANDVEST (Protocol van 5 mei 1988, Trb. 1990, 98)

48. Deel II

Artikel 1

1. Ten einde de doeltreffende uitoefening te waarborgen van het recht op gelijke kansen en gelijke behandeling ten aanzien van werkgelegenheid en beroepsuitoefening zonder discriminatie naar geslacht verbinden de Partijen zich ertoe dat recht te erkennen en passende maatregelen te nemen om de toepassing ervan op de volgende gebieden te waarborgen of te bevorderen:

- Beroepsvoorlichting en –opleiding, herscholing en heraanpassing.

HOOFDSTUK 2

ENIGE BESCHOUWINGEN VAN DE ANALYSE VAN DE MENSENRECHTEN VERDRAGEN IN VOGELVLUCHT

AFDELING I: DE VERENIGDE NATIES

§1 Oprichting

49. De Verenigde Naties (afkorting: VN) zijn een internationale organisatie, opgericht in 1945 na de Tweede Wereldoorlog, door 51 landen. Het is een intergouvernementele organisatie die samenwerkt op het gebied van het internationale recht, mondiale veiligheid, behoud van mensenrechten, ontwikkeling van de wereldeconomie en het onderzoek naar maatschappelijke en culturele ontwikkelingen.

De organisatie telt thans 192 lidstaten. Vrijwel elk internationaal erkend, onafhankelijk land is lid van de organisatie. Vanuit het hoofdkantoor in New York en de deelhoofdkantoren in Genève, Wenen en Nairobi beslissen de lidstaten en de gespecialiseerde organisaties van de Verenigde Naties tijdens reguliere ontmoetingen over essentiële wereldzaken en wereldomvattende gebeurtenissen. Sinds eind jaren '90 is de organisatie zich ook meer gaan richten op interne ontwikkelingen en hoe de Verenigde Naties mee kan groeien met de vraag naar een nieuwe methode van wereldwijde samenwerking.

§2 Het Handvest van de Verenigde Naties

50. Op 25 april 1945 begon de "United Nations Conference on International Organizations" (Conferentie van de Verenigde Naties over Internationale Organisaties) in San Francisco. Naast de onafhankelijke naties werden ook enkele non-gouvernementele organisaties, waaronder de Lions Clubs International, uitgenodigd om te assisteren bij de opstelling van de organisatie. De vijftig naties die aanwezig waren op de conferentie ondertekenden twee maanden later, op 26 juni, het Handvest van de Verenigde Naties (de *grondwet* van de organisatie).

Polen, dat niet vertegenwoordigd was op de conferentie, maar wel een reserveplek had, voegde zijn handtekening later toe aan het Handvest, waarmee het aantal "originele" ondertekenende

partijen uitkomt op 51 staten. De Verenigde Naties trad in werking op 24 oktober 1945, na de ratificatie van het Handvest door de vijf permanente leden van de Veiligheidsraad — de Republiek China, Frankrijk, de Sovjet-Unie, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika — en door een meerderheid van de 46 andere oprichters.

§3 De Universele verklaring voor de Rechten van de Mens

51. De Verenigde Naties speelt een grote rol op het gebied van mondiale maatschappelijke activiteiten. Zij moedigt internationale mensenrechten actief aan, zo werd de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op 10 december 1948 getekend door de lidstaten. Aan de hand van de ervaringen van de Tweede Wereldoorlog zorgt dit verdrag voor een verduidelijking van de rechten van de burgers van de lidstaten. De Verenigde Naties heeft zich in het verleden veel beziggehouden met dekolonisatie en het ondersteunen van de nieuwe staten die daardoor ontstaan zijn. De organisatie bekommert zich momenteel ook om economische ontwikkeling, wereldgezondheid, de staat van de natuur en het milieu, de gezondheid van dieren, educatie, vluchtelingenwerk en de wereldhandel.

§4 Spanning in de Verenigde Naties

52. In de jaren '70 en de jaren '80 werd er een hoog ideologisch en *idealistisch* debat gevoerd binnen de Verenigde Naties. Er werden veel grote agenda's gepland, die desondanks alleen kleine veranderingen voortbrachten binnen de organisatie.

Aan het begin van de jaren '90 wordt de wens uitgesproken om de conferenties ook buiten New York plaats te laten vinden. Deze wens werd voornamelijk verwezenlijkt door thematische conferenties (waaronder *Vrouwenrechten* in Peking, *Sociale ontwikkeling* in Kopenhagen en *Duurzame ontwikkeling* in Johannesburg) op te zetten. Deze thematische conferenties werden mede gehouden om lidstaten actiever mee te laten werken en om de lidstaten ook op een persoonlijker vlak, buiten de directe politiek, samen te laten werken. Een andere wens die ingewilligd werd door de conferenties was om de organisatie dichterbij de burgers te brengen. De plaatselijke bevolking kon de sfeer van de organisatie dichterbij huis proeven door de thematische conferenties en de onderwerpen waren een stuk persoonlijker van aard. Naast zware politieke kwesties als

dekolonisatie en oorlog kwam er nu ook plaats voor onderwerpen als vrouwenemancipatie en discriminatie.

Na de aanslagen van september 2001 in de VS legt met name de westerse wereld grote nadruk op de veiligheidsagenda van de VN, en wilt dus dat een belangrijk deel van het geld daarnaartoe gedirigeerd wordt, terwijl de ontwikkelingslanden de nadruk leggen op de ontwikkelingsagenda.

§5 Hervormingen

53. Sinds de jaren '90 is er steeds meer internationale kritiek gekomen op de structuur en de manier van werken van de Verenigde Naties. Er is echter geen unanieme roep om een bepaalde soort (organisatorische) hervorming en elk jaar wordt de discussie moeilijker en uitgebreider. Sommigen willen dat de Verenigde Naties de status krijgt van een mondiale overheidsinstantie, maar daar tegenover staan de groeperingen die vinden dat de VN al teveel is. Zij roepen om een vereenvoudiging van de functie van de Verenigde Naties, tot een internationale organisatie met maar één doel: het bevorderen en controleren van mensenrechten. Echter, de eerste groep die voor uitbreiding is noemt dit onmogelijk zonder het uitgebreide systeem waaronder de Verenigde Naties valt.

AFDELING II: EDUCATIE IN DE MILLENIUMDOELSTELLINGEN VAN DE VN

54. Van 6 tot en met 8 september 2000 werd er in de Algemene Vergadering een speciale bijeenkomst gehouden om te spreken over nieuwe doelen voor de organisatie als onderdeel van doelstellingshervormingen. Op 8 september 2000 werd de Millenniumverklaring^[7] aangenomen door de Algemene Vergadering. Dit leidde tot hernieuwde politieke investering in het centrale systeem van de VN. De Millenniumverklaring bevatte concrete doelstellingen, geformuleerd als taken voor de Verenigde Naties. Er staan in de verklaring zes basisprincipes die essentieel zijn voor internationale samenwerking: vrijheid, gelijkheid, solidariteit, tolerantie, respect voor de natuur en gedeelde verantwoordelijkheid.

De verklaring zorgt in 2002 voor een grote mobilisatie onder lidstaten en maakt de eerste stap klaar voor eventuele hervormingen van de missie voor de organisatie. De Millenniumverklaring leidt tot de definiëring van de Millenniumdoelstellingen die ook door de Wereldbank worden overgenomen als kernpunten van haar politiek en analyse-instrument. De acht kernpunten zijn:

- uitbannen van armoede en hongersnood
- **bereiken van een universele basiseducatie**
- gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen
- kindersterfte tegengaan
- tegengaan van moedersterfte
- uitbannen van HIV/AIDS, malaria en andere levensbedreigende ziekten
- verzekeren van een duurzame omgeving
- ontwikkelen van een wereldwijde samenwerking voor ontwikkeling

Dat de basiseducatie gelijk na armoede op de tweede doel is aangenomen, wordt daarmee duidelijk de importantie van basiseducatie onderstreept en onderschreven.

In 2003 zijn het IMF en de Wereldbank (onderdeel van de VN) voor het eerst op voet van gelijkheid met elkaar in samenwerking en overleg getreden. Dit om een betere en duurzamere economische ontwikkeling te creëren en de soms gespannen verhouding van voorheen enigszins te verzachten. In het algemeen zijn de debatten constructiever geworden en is er een grotere bereidheid gegroeid om beslissingen ook daadwerkelijk gezamenlijk uit te voeren. Dit zou in de toekomst tot meer oplossingen kunnen leiden.

Op deze wijze tracht de VN uitvoering te geven aan de bevordering van international samenwerking op economisch, sociaal, cultureel en **onderwijsgebied**, zoals vermeld in de artikelen 13, 55, 57, 62, 73, 76, 83 en 88 van haar Handvest.

AFDELING III: VN-MENSENRECHTENVERDRAGEN

55. Suriname heeft als land ook mensenrechten verdragen geratificeerd die bepalingen bevatten waarin het onderwijs als een sociaal grondrecht ruimschoots is opgenomen. In hoeverre Surina-

me zich gecommitteerd heeft aan de naleving van die bepalingen, wordt hierbij onderworpen aan een toets

§1 De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) over educatie

56. De UVRM verschaft in artikel 26 een nadere uitwerking van het sociale grondrecht, onderwijs. Daarin zijn de basiselementen van het onderwijs vastgelegd, die hieronder worden opgesomd:

- een ieder heeft recht op onderwijs;
- lager en basisonderwijs zal kosteloos zijn;
- lager onderwijs zal verplicht zijn;
- ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar moeten zijn;
- hoger onderwijs dient gelijkelijk open moeten staan voor een ieder;
- onderwijs zal gericht moeten zijn op volle ontwikkeling van mens;
- onderwijs moet erop gericht zijn om eerbied voor mensenrechten te versterken;
- onderwijs moet vriendschap en verdraagzaamheid bevorderen;
- onderwijs zal handhaving van wereldvrede moeten steunen;
- ouders mogen voor hun kinderen zelf de soort van onderwijs bepalen.

§2 Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten

57. Het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten is een verdrag van de Verenigde Naties, gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het kwam tot stand op 16 december 1966 en werd van kracht op 23 maart 1976, na ratificatie door 35 lidstaten. Zowel IVBPR als BUPO zijn gebruikelijk als afkorting.

Bijna alle landen ondertekenden het verdrag. Suriname ratificeerde het op 28 december 1976; Nederland ondertekende op 25 juni 1969 en ratificeerde op 11 december 1978; België ondertekende op 10 december 1968, maar keurde het pas goed bij Wet van 15 mei 1981 en ratificeerde op 21 april 1983.

Dit verdrag regelt ook de sociale grondrechten der mens en geeft in haar artikelen 18 lid 4 en 24 lid 1 ten overvloede aan dat Staten die partij zijn bij dit verdrag het recht der ouders en voogden moeten respecteren om hun kinderen volgens hun eigen levensovertuiging godsdienstige en mo-

rele opvoeding te geven. Voorts dat het kind zonder enige onderscheid moet worden beschermd met die maatregelen waarop hij in verband met zijn minderjarigheid betrekking heeft.

De bescherming houdt naar mijn mening ook onderwijs in, daar onderwijs ervoor zorgt dat een kind niet ontspoord raakt en dat zijn/haar toekomst en verdere leven duurzaam wordt verzekerd en gewaarborgd. De godsdienstige opvoeding vormt ook een deel van het onderwijs en wordt derhalve partieel als zodanig gerekend.

58. In veel gevallen geeft het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens de burger dezelfde of een ruimere bescherming. Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) is een Europees verdrag waarin mensen- en burgerrechten voor alle inwoners van de verdragsluitende staten zijn geregeld. Het verdrag is opgesteld in 1950 in navolging van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Sindsdien is het uitgebreid met 14 protocollen. Met name de invoering van het elfde protocol in 1998 was ingrijpend. Tot 1998 was het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens alleen geldig in landen die het verdrag hadden geratificeerd. Sinds 1998 is het verdrag bindend voor alle lidstaten van de Raad van Europa. Ratificatie van de EVRM geldt als noodzakelijke voorwaarde om lid te kunnen worden van de Raad van Europa en overigens ook om lid te kunnen worden van de Europese Unie. In Nederland en België heeft het verdrag directe werking: de desbetreffende rechterlijke macht moet alle wetgeving en bestuur direct aan het EVRM toetsen (Art. 94 Grondwet, Ned.). In andere lidstaten kan dit anders liggen.

§3 Het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten

59. Het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten is een verdrag van de Verenigde Naties, gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het kwam tot stand op 19 december 1966 en werd van kracht op 3 januari 1976, na ratificatie door 35 lidstaten. Als afkorting zijn IVESCR of ESOCUL gebruikelijk (naast het Engelse *ICESCR*).

Bijna alle landen ondertekenden het verdrag. Suriname ratificeerde het op 28 december 1976; Nederland ondertekende op 25 juni 1969 en ratificeerde op 11 december 1978; België onderte-

kende op 10 december 1968, maar keurde het pas goed bij Wet van 15 mei 1981 en ratificeerde op 21 april 1983.

60. In artikel 3 van dit verdrag wordt de garantie gegeven voor gelijke rechten aan mannen en vrouwen bij het genot economische, culturele en sociale rechten. Het recht op onderwijs is ook een sociale grondrecht en is derhalve naar mijn mening dit artikel ook van toepassing bij onderwerpen met betrekking tot onderwijs. Artikel 6 lid 2 daarvan heeft onder andere betrekking op opleidingsprogramma's in het kader van arbeid. In artikel 13 is met betrekking tot onderwijs het volgende aangegeven:

- a) dat een ieder recht heeft op onderwijs;
- b) dat onderwijs gericht dient te zijn op volledige ontplooiing van de mens als persoonlijkheid en van het besef van haar waardigheid;
- c) dat het onderwijs dient bij te dragen tot eerbied van de mensenrechten;
- d) dat het onderwijs de mens in staat moet stellen een nuttige rol te vervullen in de samenleving;
- e) dat het onderwijs moet leiden tot verdraagzaamheid en vriendschap onder de mens in het geheel;
- f) dat het onderwijs dient te bevorderen de handhaving van de wereldvrede;
- g) dat het primair onderwijs verplicht en kosteloos moet zijn;
- h) dat het secundair onderwijs in zijn verschillende vormen algemeen beschikbaar moet zijn en voor allen toegankelijk;
- i) dat het hoger onderwijs gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt;
- j) dat het fundamenteel onderricht t.b.v. personen die geen lager onderwijs hebben genoten of niet hebben voltooid zoveel mogelijk wordt gestimuleerd;
- k) dat een stelsel van scholen van alle niveaus worden ontwikkeld;
- l) dat een passende stelsel van studiebeurzen in het leven wordt geroepen;
- m) dat de materiele omstandigheden van onderwijzend personeel voortdurend wordt verbeterd;
- n) dat ouders of voogd vrije keuze hebben van school voor hun kinderen;
- o) dat individuele personen of rechtspersonen vrijheid hebben om onderwijsinrichtingen op te richten die beantwoorden aan de minimumnormen van de Staat, alsmede aan de beginselen, genoemd onder a tot en met f.

§4 Internationaal verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie

61. RN. Dit verdrag volgt de structuur van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Bupo-verdrag en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten. De Republiek Suriname heeft dit verdrag na haar onafhankelijkheid op 25 november 1975 overgenomen op 15 februari 1984.

Ook dit verdrag geeft duidelijk aan dat de verdragsluitende partijen verplicht zijn zonder enige onderscheid op welk gebied dan ook rassendiscriminatie in al haar vormen te verbieden en uit te bannen. Ingevolge artikel 5 lid e onder (v) zijn de staten ook verplicht een ieder zonder onderscheid te verzekeren het recht op onderwijs en opleiding.

§5 Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)

62. Het Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen, vaak kortweg Vrouwenverdrag genoemd, is gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens tegen all discriminatie ook stereotype van geslachtsrol. Het werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 18 december 1979 en werd van kracht op 3 september 1981, na ratificatie door 20 lidstaten.

Een 180-tal landen ondertekende intussen het verdrag; de Verenigde Staten zijn eigenlijk het enige belangrijke land dat het verdrag (nog) niet ratificeerde. België en Nederland ondertekenden het op 17 juli 1980 en ratificeerden respectievelijk op 10 juli 1985 en 23 juli 1991. Suriname trad toe tot het verdrag op 1 maart 1993.

63. Onder 'discriminatie van vrouwen' wordt verstaan *"elke vorm van onderscheid, uitsluiting of beperking op grond van geslacht, die tot gevolg of tot doel heeft de erkenning, het genot of de uitoefening door vrouwen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel gebied, op het terrein van de burgerrechten of welk ander gebied dan ook, ongeacht hun echtelijke staat, op de grondslag van gelijkheid van mannen en vrouwen aan te tasten of teniet te doen"*.

Met betrekking tot het onderwijs en vorming vermeldt dit verdrag in artikel 10, 11 lid 1c en 14 lid 2, dat de verdragsluitende partijen de volgende garanties dienen te bieden:

dat de vrouw dezelfde mogelijkheid heeft in alle categorieën van onderwijs inzake:

- a. beroepskeuzevoorlichting;
- b. toelating tot onderwijs;
- c. verwerven van diploma's.
- d. dat de vrouw toegang heeft tot:
 - 1) onderwijsprogramma's;
 - 2) dezelfde examens;
 - 3) onderwijs door leerkrachten met dezelfde soort bevoegdheden;
 - 4) schoolgebouwen en uitrusting van dezelfde kwaliteit.
- e. uitbanning van elke stereotype opvatting van de rol van mannen en vrouwen door:
 - I. gemengd onderwijs en andere soorten onderwijs;
 - II. herziening van leerboeken en onderwijsprogramma's;
 - III. aanpassing van onderwijsmethodes.
- f. dezelfde mogelijkheden inzake beurzen en andere studietoelagen.
- g. dezelfde mogelijkheden inzake toegang tot programma's voor wederkerend onderwijs en voor volwassenen.
- h. vermindering van drop-outs bij meisjes en organisatie van programma's voor meisjes en vrouwen behorende tot drop-outs.
- i. mogelijkheden om actief deel te nemen aan sport en lichamelijke opvoeding.
- j. toegang tot bijzondere informatie van opvoedkundige aard ter waarborging van de gezondheid en welzijn van het gezin.
- k. herscholingsmogelijkheden binnen het arbeidsproces.
- l. dat plattelandsvrouwen alle soorten opleiding en vorming ontvangen.
- m.** dat plattelandsvrouwen gebruik kunnen maken van alle gemeenschapdiensten en voorlichtingsdiensten.

§6 Verdrag inzake rechten van het kind

64. Het Verdrag inzake de rechten van het kind is gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989 en werd van kracht op 2 september 1990, na ratificatie door 20 lidstaten. Het wordt meestal het Kinderrechtenverdrag genoemd.

De meeste landen ondertekenden het verdrag, zij het veelal onder voorbehoud of met een interpreterende verklaring. België, Suriname en Nederland ondertekenden het op 26 januari 1990 en ratificeerden respectievelijk op 16 december 1991, 1 maart 1993 en 6 februari 1995. De Nederlandse tekst verscheen in het Belgisch Staatsblad van 17 januari 1992. Alleen de Verenigde Staten en Somalië hebben het niet geratificeerd, Somalië omdat het geen georganiseerde staatsstructuur meer heeft, de V.S. omdat het verdrag de doodstraf van minderjarigen verbiedt.

65. In het verdrag wordt onder een kind verstaan, ieder mens jonger dan 18 jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder bereikt wordt.

Met betrekking tot de sociale grondrecht van onderwijs, wordt in artikel 23 leden 3 en 4 aangegeven dat het gehandicapte kind (fysiek en mentaal) daadwerkelijk toegang heeft tot:

- a. Onderwijs;
- b. Opleiding;
- c. Voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie;
- d. Voorbereiding voor een beroep;
- e. Recreatiemogelijkheden.

Deze toegang moet dan ook op zulk een wijze zijn die ertoe bijdraagt dat het kind zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn/haar culturele en intellectuele ontwikkeling. Voorts dienen de Staten te zorgen voor de verspreiding van en de toegang tot informatie betreffende revalidatiemethoden, onderwijs en beroepsopleidingen om de gehandicapte kinderen in staat te stellen hun vermogens en vaardigheden te verbeteren en hun ervaring op deze gebieden te verruimen.

In artikel 28 van het verdrag is aangegeven dat de verdragsstaten het recht van het kind op onderwijs erkennen en verbinden zich om dit geleidelijk op basis van gelijke kansen te zullen verwezenlijken door:

- Primair onderwijs verplicht en gratis beschikbaar te stellen;
- Aanmoedigen van de ontwikkeling van verschillende vormen van voortgezet onderwijs en toegankelijk te maken en door passende maatregelen zoals invoering van gratis onderwijs, bieden van financiële bijstand;
- Hoger onderwijs toegankelijk te maken;
- Beschikbaar stellen en toegankelijk maken van informatie over en begeleiding bij onderwijs- en beroepskeuze;
- Regelmatig schoolbezoek te bevorderen en het aantal drop-outs te reduceren;
- Handhaving van disciplines op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind en in overeenstemming is met dit verdrag;
- Bevordering en stimulering van internationale samenwerking in aangelegenheden die verband houden met onderwijs met het doel uitbanning van onwetendheid en analfabetisme, alsmede ter vergroting van de toegankelijkheid van wetenschappelijke en technische kennis en moderne onderwijsmethoden.

In artikel 29 zijn de beginselen van het onderwijs vastgelegd, welke resumerend als volgt zijn:

- ✓ Ontplooiing van persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
- ✓ Bijbrengen van eerbied voor de mensenrechten;
- ✓ Bijbrengen van eerbied voor ouders, eigen culturele identiteit, taal en waarden, nationale waarden van woon- en geboorteland en voor andere beschavingen;
- ✓ Voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving;
- ✓ Bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving;
- ✓ Vrijheid van individuele personen en rechtspersonen om onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, mits die voldoen aan de vastgestelde minimumnormen van de Staat.

Voorts wordt in artikel 33 aangegeven dat Staten passende maatregelen zullen op onderwijsterrein om kinderen te beschermen tegen illegaal gebruik, produktie en handel van verdovende middelen.

§7 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen

66. Het Internationaal Verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen ofwel de Conventie van Genève betreffende de Status van Vluchtelingen werd op 28 juli 1951 opgesteld tijdens een door de Verenigde Naties georganiseerde conventie na voorbereidende beraadslagingen in 1950 te New York en in 1951 te Genève. Het definieert wie in aanmerking komt voor de status van vluchteling en aan wie dus asiel moet worden verleend door het land waar een asielaanvraag gedaan wordt, en welke rechten aan de al dan niet als vluchteling erkende asielzoeker worden toegekend. Het verdrag bepaalt de rechten van vluchtelingen uit conflictsituaties voor 1995, terwijl een in 1967 opgesteld protocol bij de conventie ook vluchtelingen van na die datum regelt.

Dit verdrag kwam in de plaats van de gebrekkige regelingen die er voorheen onder de Volkenbond, de voorloper van de VN, tot stand waren gekomen en stond sterk in het teken van de gebeurtenissen in de Tweede Wereldoorlog.

Het verdrag (en protocol) is door vele staten ondertekend en geratificeerd, waaronder België en Nederland (Voor het Europese territorium en (het protocol) voor Auba. Suriname heeft dit verdrag overgenomen op 29 november 1978.

67. Het verdrag definieert een vluchteling als:

“Een persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren. Indien een persoon meer dan één nationaliteit bezit, betekent de term "het land waarvan hij de nationaliteit bezit" elk van de landen waarvan hij de nationaliteit bezit. Een persoon wordt niet geacht van de bescherming van het land

waarvan hij de nationaliteit bezit, verstoken te zijn, indien hij, zonder geldige redenen ingegeven door gegronde vrees, de bescherming van één van de landen waarvan hij de nationaliteit bezit, niet inroept.”.

Bovendien geldt als "vluchteling" elke persoon die krachtens de Regelingen van 12 mei 1926 en 30 juni 1928 of krachtens de Overeenkomsten van 28 oktober 1933 en 10 februari 1938, het Protocol van 14 september 1939 of het Statuut van de Internationale Vluchtelingenorganisatie als vluchteling werd beschouwd.

68. Dit waren de regelingen die golden onder de Volkenbond. De bedoeling hiervan was dat personen die reeds voordien een vluchtelingstatus hadden, die niet door het verdrag uit 1951 zouden verliezen.

Middels het Protocol van New York werd in 1967 de werking van het verdrag uit 1951 uitgebreid, toen er steeds meer bezwaren rezen tegen de in in de definitiebepaling van artikel 1 opgenomen tijdbepaling *"gebeurtenissen, welke voor 1 januari 1951 hadden plaatsgevonden"*. Middels dat Protocol werd het tijdselement uit de definitiebepaling verwijderd.

69. Met betrekking tot het onderwijs geeft dit verdrag in artikel 19 lid 1 aan dat de iedere verdragsluitende Staat de rechtmatig op zijn grondgebied verblijvende vluchtelingen die houders zijn van diploma's welke door de bevoegde autoriteiten van die Staat worden erkend, zo gunstig mogelijk moeten behandelen, in elk geval gelijkelijk aan de vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden.

Voorts geeft artikel 22 aan dat voor wat het lager onderwijs betreft de vluchtelingen als onderdanen zullen worden behandeld. Ook wat andere categorien van onderwijs betreft, zullen de vluchtelingen zo gunstig mogelijk worden behandeld, in elk geval gelijkelijk aan de vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden. In het bijzonder voor wat betreft:

- Toelating tot studie;
- Erkenning van buitenlandse schoolcertificaten, universitaire diploma's en graden;
- Vermindering van studiegelden;

- Toekenning van beurzen.

§8 Amerikaans verdrag voor de rechten van de mens

70. Het 'Amerikaans Verdrag voor de rechten van de mens' werd in 1969 aangenomen door de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) en werd in 1978 van kracht. Het verdrag is door de meeste lidstaten van de OAS bekrachtigd, echter niet door de VS (die zich o.m. niet willen binden aan de bepaling dat minderjarige misdadigers niet de doodstraf kunnen krijgen). Suriname trad op 12 november 1987 toe tot dit verdrag.

Het verdrag werd de basis van de activiteiten van de Inter-Amerikaanse Commissie van de Rechten van de Mens en het Inter-Amerikaanse Hof voor de Rechten van de Mens. Bij het Amerikaans Verdrag hoort een facultatief protocol uit 1990, dat voorziet in afschaffing van de doodstraf. Dat protocol was medio 2004 aanvaard door acht landen.

Hoewel er in dit verdrag oorspronkelijk geen specifieke bepaling aanwezig is geweest met betrekking tot het onderwijs als een sociale grondrecht, vermeldt het in artikel 26 wel dat de verdragsstaten maatregelen zullen nemen door internationale samenwerking om middels wetgeving of andere geschikte wijze de volledige realisatie van de rechten op economische, sociale, educatieve, wetenschappelijke en culturele gebieden te bewerkstelligen.

Pas toen er op 17 november 1988 een additioneel protocol bij dat verdrag op het gebied van economische, sociale en culturele rechten werd aangenomen te San Salvador (Protocol van San Salvador), werd daarin specifieke bepalingen terzake van het onderwijs opgenomen. Suriname trad op 10 juli 1990 toe tot dit protocol.

71. In artikel 13 van dit protocol zijn dan de voorwaarden opgenomen waaraan de verdragsluitende Staten zouden moeten voldoen ter verhoging van de kwaliteit van het onderwijs, alsmede het beschikbaar stellen en het toegankelijk maken van het onderwijs. Deze voorwaarden zijn in grote lijnen identiek aan de voorwaarden vermeld in het Bupo-verdrag en in het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten met betrekking tot het onderwijs.

§9 Inter-American convention on the prevention, punishment and eradication of violence against women (Convention Belém do Pará)

72. Dit verdrag betrekking hebbende op de preventie, bestraffing en uitbanning van geweld tegen vrouwen is op 9 juni 1994 aangenomen in Belém do Pará, Brazilië, op de vier en twintigste reguliere sessie van de General Assembly. Suriname heeft op 19 februari 2002 dit verdrag geratificeerd en op 8 maart 2002 toegetreden tot dit verdrag.

§10 Convention relating to the Status of Stateless Persons

73. Dit verdrag werd op 28 September 1954 door de Conference of Plenipotentiaries gearrangeerd door de Economische en Sociale Council resolutie 526 A (XVII) van 26 April 1954 aangenomen en trad in werking op 6 Juni 1960, in overeenstemming met artikel 39. Suriname trad op 11 juli 1962 toe tot dit verdrag.

Dit verdrag bevat voor wat betreft het sociale mensenrechten, m.n. het onderwijs betreft een artikel welke bijna dezelfde inhoud heeft als de bepaling van het verdrag inzake de status van vluchtelingen. In deze betreft het artikel 22 van dit verdrag.

§11 Het Herziene verdrag van Chaguaramas

74. De Caribische Gemeenschap (Engels: *Caribbean Community and Common Market*), afgekort CARICOM en in het Nederlands meestal als Caricom geschreven, is een Caribische handelsorganisatie.

Het doel van de Caricom is het verbeteren van de handels- en economische relaties tussen de verschillende leden en de coördinatie en regulatie van deze relaties. De integratie van de economische activiteiten is ook een onderdeel van de Caricom. De Caraïbische markten kunnen geclassificeerd worden als een complex van kleine en middelgrote verschillend toegankelijke markten. Producten van hoge kwaliteit worden geprefereerd.

Binnen de handelszone van de Caricom is een vrije handel van goederen en diensten mogelijk. Er worden geen invoerrechten geheven over producten van deelnemende Caricom-landen en er zijn geen kwantitatieve restricties. Alleen producten die afkomstig zijn uit de deelnemende lan-

den vallen onder dit verdrag. Een Caricom-certificaat is noodzakelijk om van deze mogelijkheden gebruik te kunnen maken. De Caricom is van plan om een overeenkomst voor vrije handel te tekenen met de Dominicaanse Republiek en Cuba. De Caricom-handelzone is de overgangsfase naar een enkele Caricom-markteconomie, met inbegrip van een gemeenschappelijke munt.

Suriname is, sinds haar toetreding op 30 mei 1994 tot het Verdrag van Chaguaramas van 4 juli 1973 lid van de Caraibische Gemeenschap Krachtens goedkeuring verleend bij wet van 27 juni 1995 (S.B. 1995 no. 59) werd Suriname vanaf juli 1995 lid van de Caraibische Gemeenschappelijke Markt.

75. De lidstaten van de Caraibische Gemeenschap zijn bij het Herziene Verdrag van Chaguaramas van 5 juli 2001 (**door Suriname goedgekeurd bij wet van 10 maart 2003 S.B. 2003 no. 24**) overeengekomen om de Caraibische economische integratie te verdiepen door de Caricom Single Market and Economy (CSME) op te richten. In dat kader hebben de lidstaten zich onder andere verplicht om nationale wettelijke en administratiefrechtelijke voorzieningen, die voor staatsburgers van andere lidstaten van de Caraibische Gemeenschap ten opzichte van eigen staatsburgers beperkingen betreffende vestiging, dienstverlening en kapitaalverkeer inhouden, te wijzigen en daarmee te bewerkstelligen dat ter zake daarvan staatsburgers van andere lidstaten van de Caraibische Gemeenschap op gelijke voet met eigen staatsburgers worden behandeld.

76. Met betrekking tot het onderwijs kan worden vermeld dat dit verdrag in de artikelen 54 lid 3, 63 lid 2 en voornamelijk in 75 lid 2 de nadruk legt dat de lidlanden zullen promoten het ontwikkelen en bevorderen van onderwijs (educatie), trainingen, herscholing van werkers, mobiliteit van instructeurs en trainees, samenwerking tussen educatieve en opleidingsinstituten en het ontwikkelen van afstand-educatie.

Om een deugdelijk vergelijkend onderzoek te kunnen plegen en mogelijk te maken tussen deze mensenrechten verdragen en de nationale wetgeving van Suriname op het gebied van onderwijs, is het van groot belang om de voorwaarden, beginselen en bevelen in het kader van onderwijs, genoemd in de vermelde verdragen eenduidig te listen. Hieronder wordt een listing terzake aangetroffen (zie matrix).

§12 Internationaal verdrag inzake Onderdrukking en Bestraffing van de Misdaad van Apartheid, (New York, 30 november 1973)

77. De misdaad van de apartheid is gedefinieerd door het 2002 Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof (International Criminal Court) als een teken van onmenselijke handelingen (daden) vergelijkbaar aan andere misdaden tegen de mensheid "gepleegd in de context van een geïnstitutionaliseerde regime van systematische onderdrukking en overheersing door een raciale groep over een andere raciale groep of groepen en met de bedoeling van de handhaving van dat regime."

Het Internationaal Strafhof (ICC) werd op 1 juli 2002 opgericht, en kan alleen vervolgen misdaden op of na die datum. Het Hof kan over het algemeen haar bevoegdheid alleen uitoefenen in de gevallen waarin de verdachte onderdaan is van een staat die partij is, de vermeende misdaad vond plaats op het grondgebied van een staat die partij is, of een situatie wordt verwezen naar het Hof door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Suriname trad op 15 juli 2008 toe tot het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof.

78. Op 30 November 1973, opende de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de mogelijkheid voor landen voor ondertekening en ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake Onderdrukking en Bestraffing van de Misdaad van Apartheid (ICSPCA). Het gedefinieert de misdaad van de apartheid als "onmenselijke daden begaan met het doel tot vestiging en bijhouden van overheersing (dominantie) door een raciale groep van personen over elke andere raciale groep van personen en hun systematisch te onderdrukken."

Als zodanig werd apartheid verklaard als een misdaad tegen de mensheid, met een scope die veel verder ging dan Zuid-Afrika. Terwijl de misdaad van de apartheid meestal gekoppeld is aan het racistische beleid van Zuid-Afrika na 1948, verwijst de term meer in het algemeen naar racistisch gebaseerd beleid in elke staat.

Suriname trad op 3 juni 1980 toe tot dit verdrag.

Dit verdrag bevat een artikel die naast andere belangrijke onderwerpen ook betrekking heeft op het onderwijs, aangevende dat er gewaakt zal worden dat vestiging en bijhouden van overheersing (dominantie) door een raciale groep van personen over elke andere raciale groep van personen en op hun systematische onderdrukking. Dit artikel wordt hieronder geciteerd.

“Article II.

For the purpose of the present Convention, the term "the crime of apartheid", which shall include similar policies and practices of racial segregation and discrimination as practised in southern Africa, shall apply to the following inhuman acts committed for the purpose of establishing and maintaining domination by one racial group of persons over any other racial group of persons and systematically oppressing them:

*(c) any legislative measures and other measures calculated to prevent a racial group or groups from participation in the political, social, economic and cultural life of the country and the deliberate creation of conditions preventing the full development of such a group or groups, in particular by denying to members of a racial group or groups basic human rights and freedoms, including the right to work, the right to form recognized trade unions, **the right to education**, the right to leave and to return to their country, the right to a nationality, the right to freedom of movement and residence, the right to freedom of opinion and expression, and the right to freedom of peaceful assembly and association.”.*

AFDELING IV: DE NATIONALE REGELGEVING

§1 De Grondwet van de Republiek Suriname

79. In de Grondwet van de Republiek Suriname is met betrekking tot sociale grondrechten, m.n. het onderwijs viertal bepalingen opgenomen.

Zo wordt in artikel 24 vermeld: “De Staat zorgt voor het scheppen van omstandigheden, waardoor een optimal bevrediging van de basisbehoeften aan werk, voiding, gezondheidszorg, **onderwijs**, energie, kleding en communicatie verkregen wordt”. In artikel 37 wordt met betrekking tot de jeugd het volgende aangegeven:

Lid 1: Jeugdigen genieten bijzondere bescherming voor het genot van economische, sociale en culturele rechten, waaronder begrepen:

- a. Toegang tot onderwijs, cultuur en werk;
- b. Beroepsscholing;
- c. Fysieke scholing, sport en vrijetijdsbesteding.

Lid 2: De belangrijkste doelstelling van het jeugdbeleid is de ontwikkeling van de persoonlijkheid van de jonge mens en het gevoel van dienstbaarheid aan de gemeenschap.

Artikel 38, handelend over onderwijs en cultuur, vermeldt:

1. Een ieder heeft recht op onderwijs en cultuurbeleving.
2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de Staat op alle onderwijsinstellingen van publieke aard ter naleving van het national onderwijsbeleid en door de Staat vastgestelde normen betreffende het onderwijs.
3. Het beoefenen van wetenschap en technologie is vrij.
4. De Staat bevordert het soort onderwijs en de omstandigheden, waaronder schoolonderwijs en andere vormen van onderwijs kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van een democratische en sociaal-rechtvaardige samenleving.
5. De Staat bevordert de democratisering van cultuur door het genot van cultuur en culturele schepping aan te moedigen en middels culturele en recreatieve verenigingen, voorlichtingsmedia en andere geschikte kanalen de toegang van alle burgers tot die culturele scheppingen te verzekeren.

Artikel 39 handelend over het onderwijs, bepaalt:

1. De Staat erkent en waarborgt het recht van alle burgers op onderwijs en biedt hun gelijke kansen op scholing.
2. Bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid is het de plicht van de Staat om:
 - a. Verplicht en vrij algemeen lager onderwijs te verzekeren;
 - b. Duurzaam onderwijs te verzekeren en analfabetisme op te heffen;
 - c. Alle burgers, in overeenstemming met hun capaciteiten toegang tot de hoogste niveaus van onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en kunstzinnige schepping mogelijk te maken;

- d. In fasen, vrij onderwijs op alle niveaus te verstrekken;
- e. Het onderwijs af te stemmen op de produktieve en sociale behoeften van de samenleving.

80. Voorts zijn er diverse wettelijke regelingen onder de benamingen van verordening, landsbesluit, reglement, landsverordening, decreet, staatsbesluit, resolutie en beschikking door de jaren heen gemaakt/geslagen waarin diverse zaken met betrekking tot het onderwijs zijn geregeld. Het zou mij hierbij te ver voeren om al die wettelijke regelingen op te sommen of de onderwerpen waarop deze wettelijke regelingen betrekking hebben, te noemen.

§2 Toetsing van het nationale wettelijke kader met de internationale verdragen

81. In dit paragraaf wordt overgegaan tot een vergelijking oftewel toetsing van de nationale wettelijke regelingen betrekking hebbende op het onderwijs met de internationale mensenrechtenverdragen, zoals genoemd in hoofdstuk 1. De bedoeling van deze toetsing is om na te gaan in hoeverre de Republiek Suriname de verdragsbepalingen inzake het onderwijs/educatie heeft doorgevoerd in haar nationale wetgeving. In grote lijnen zijn er in total veertig punten uit de verdragen gelist die tot voorwaarden, beginselen en (sociale grond)rechten zijn getypeerd in die verdragen.

Suriname heeft bij de totstandkoming van haar “MOEDERWET”, de Grondwet van 1987, reeds in de Preambule vastgelegd dat:

“WIJ, VOLK VAN SURINAME,

- *(...) overtuigd van onze plicht de principes van vrijheid, gelijkheid en democratie alsmede de fundamentele rechten en vrijheden van de mens te eerbiedigen en te waarborgen,*
- *bezield door de beleving van het burgerschap en de participatie bij de opbouw, de uitbouw en de instandhouding van een sociaal-rechtvaardige samenleving,*
- *vastbesloten met elkaar en met alle volkeren in de wereld samen te werken, op grondslag van vrijheid, gelijkheid, vreedzame coexistentie en internationale solidariteit,*

VERKLAREN PLECHTIG, ALS RESULTAAT VAN DE GEHOUDEN VOLKSRAADPLEGING, DE VOLGENDE GRONDWET TE AANVAARDEN.”

Voorts geeft de Grondwet in artikel 1 lid 1 ten overvloede aan:

“De Republiek Suriname is een democratische Staat gebaseerd op de souvereiniteit van het volk en op eerbiediging en waarborging van fundamentele rechten en vrijheden.”.

Hiermede heeft de Republiek Suriname in grote lijnen het fundament gelegd en zelfs uitvoering gegeven aan vele verdragsbepalingen. Meer nog heeft Suriname zich verenigd met de geest en doelstelling van die verdragen.

A. RECHT OP EDUCATIE VOOR EENIEDER

82. Ingevolge de genoemde verdragen dient iedere lidstaat aan al haar burgers de garantie bieden met betrekking tot beschikbaarheid en toegang tot educatie op verschillende niveaus, voornamelijk het basisonderwijs. De Republiek Suriname beantwoordt aan dit beginsel door in haar Grondwet¹ op te nemen: “Een ieder heeft recht op onderwijs en cultuurbeleving”.

Om aan dit beginsel te voldoen dienen de nodige (onderwijs)faciliteiten aanwezig te zijn. Suriname heeft derhalve in artikel 24 van haar grondwet zich verder gecommitteerd aan dat beginsel door te vermelden:

“De Staat draagt zorg voor het scheppen van omstandigheden, waardoor een optimale bevrediging van de basisbehoeften aan het werk, voeding, gezondheidszorg, onderwijs, energie, kleding en communicatie verkregen wordt”.

De zaken genoemd in dit artikel vormen inderdaad de basisbehoeften die leiden tot ontwikkeling van mens en maatschappij. In elk geval bieden deze zaken voldoende garantie tot ontplooiing van de mens. Het onderwijs wordt in dit artikel evenals voeding ook als een basisbehoefte genoemd. Artikel 37 van de Grondwet voegt – voorzover het onderwijs betreft – hieraan een extra dimensie door aan te geven als volgt:

1. Jeugdigen genieten bijzondere bescherming voor het genot van economische, sociale en culturele rechten, waaronder begrepen:
 - a. toegang tot onderwijs, cultuur en werk;

¹ Artikel 38 lid 1 GW

- b. beroepsscholing;
 - c. fysieke schooling, sport en vrijetijdsbesteding.
2. De belangrijkste doelstelling van het jeugdbeleid is de ontwikkeling van de persoonlijkheid van de jonge mens en het gevoel van dienstbaarheid aan de gemeenschap.

Met dit artikel heeft Suriname beantwoord aan de plicht inzake het bieden van toegang en het beschikbaar hebben van faciliteiten tot beroepsscholing. De garantie tot secundair en hoger beroepsonderwijs wordt hiermede geboden. Ook acht de Staat als een plicht voor zich om beroepsopleiding te bevorderen². Met lid 2 wordt met zoveel woorden aangegeven dat de voornaamste doelstelling van het onderwijs is het ontwikkelen van de persoonlijkheid en daarmee het waardebesef door de jeugd. Het merkwaardig hierbij is ook dat in dit lid wordt gesproken van ‘jonge mens’. De wetgever heeft daarmee iedere vorm van onderscheid in sekse of iedere vorm van discriminatie uitgesloten en de toegankelijkheid voor welke sekse dan ook benadrukt. Dienstbaarheid van de jeugd aan de gemeenschap wordt als een tweede doelstelling van het onderwijs aangegeven. Met het gebruik van de algemene term ‘gemeenschap’ kan worden aangegeven dat de wetgever duidelijk doelde niet alleen op de Surinaamse gemeenschap, doch in het licht van de genoemde verdragen ook op de wereldgemeenschap. Dus zou het onderwijs ook moeten leiden tot de ontwikkeling van de jeugd zodat hij/zij dienstbaarheid kon bewijzen aan de (wereld)gemeenschap. Hiermede heeft Suriname beantwoord aan het gestelde in de verdragen dat het onderwijs ook moet leiden tot waarde besef, eerbiediging van mensenrechten, het vervullen van nuttige rol door de jeugd voor de samenleving, zoals verdraagzaamheid en vriendschap, het helpen handhaven van de wereldvrede, het eerbiedigen van natuur, het eerbiedigen van godsdiensten van de zijne en van anderen en het eerbiedigen van eigen en andere beschavingen dan de zijne.

Om die doelen op een voortreffelijke wijze te kunnen bereiken, neemt de Staat op zich om het soort onderwijs en de omstandigheden, waaronder schoolonderwijs en andere vormen van onderwijs kennen bijdragen aan de ontwikkeling van een democratische en sociaal-rechtvaardige samenleving, te bevorderen (vide artikel 38 lid 5 van de Grondwet).

² Artikel 27 lid 1d GW

83. Verder geeft zij in artikel 39 lid 1 van haar grondwet aan: “De Staat erkent en waarborgt het recht van alle burgers op onderwijs en biedt hun gelijke kansen op schooling”. Hiermede heeft Suriname al land aangegeven dat er geen onderscheid wordt gemaakt in educatie voor mannen en vrouwen, jongens en meisjes (geen discriminatie in gender). Een ieder heeft gelijke toegang en de onderwijsfaciliteiten zijn voor een ieder toegankelijk en beschikbaar. Hiermede is ook dat aspect van rassendiscriminatie weggenomen. In het Surinaams onderwijs is er geen sprake van stereotype opvatting, een ieder heeft toegang tot examens, onderwijsprogramma’s, schoolgebouwen en kan ook diploma’s verwerven. Het Surinaams onderwijssysteem is een gemengd onderwijssysteem waardoor er geen discriminatie bestaat tussen personen van het vrouwelijk en mannelijk geslacht.

Het markante van artikel 39 lid 1 van de Grondwet is dat het niet spreekt over erkenning en waarborging van onderwijs voor Surinamers, doch van alle burgers. Daarmee is in ruime mate aangegeven dat die erkenning en waarborging ook gelden voor vreemdelingen (vluchtelingen, staatlozen) op het grondgebied van de Republiek Suriname.

B. KOSTELOOS EN VERPLICHT ONDERWIJS

84. De verdragen schrijven voor dat tenminste het primair onderwijs kosteloos en verplicht moet zijn. Voorts moeten iedere lidstaat ervoor te zorgen dat het secundair en hoger onderwijs geleidelijk kosteloos gemaakt worden.

De Staat Suriname voldoet aan deze plicht door in haar Grondwet³ op te nemen:

“Bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid is het de plicht van de Staat om:

- a. verplicht en vrij algemeen lager onderwijs te verzekeren;*
- d. in fasen, vrij onderwijs op alle niveaus te verstrekken.”.*

Ingevolge artikel 20 van „de Lager Onderwijsverordening 1960” zijn de ouders, voogden of verzorgers verplicht gesteld om aan de kinderen of pupillen van 7-12 jaren geregeld lager onderwijs te doen geven.

³ Artikel 39 GW

C. BESCHIKBAAR EN TOEGANKELIJKHEID TOT SECUNDAIR EN HOGER ONDERWIJS

85. De verdragen schrijven ook voor dat de Staat er zorg dient te dragen dat het secundair en hoger onderwijs beschikbaar en toegankelijk zijn voor een ieder.

Suriname is deze plicht ook nagekomen door in artikel 39 lid 2 van de Grondwet op te nemen:

“Bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid is het de plicht van de Staat om:

- c. alle burgers, in overeenstemming met hun capaciteiten toegang tot de hoogste niveaus van onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en kunstzinnige schepping mogelijk te maken.”.*

86. Eveneens artikel 38 lid 4 van de Grondwet geeft in algemene bewoordingen aan dat *“de Staat [...] het soort onderwijs en de omstandigheden [bevordert], waaronder schoolonderwijs en andere vormen van onderwijs kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van een democratische en sociaal-rechtvaardige samenleving”.*

Hiermede committeert de Staat tevens om een stelsel van scholen van alle niveaus te ontwikkelen, waardoor duurzaam onderwijs wordt verzekerd en waardoor ontwikkelingsmogelijkheden in toenemende mate kan worden vergroot. De duurzaamheid van het onderwijs houdt eveneens in dat leerboeken, onderwijsmethoden en onderwijsprogramma's regelmatig worden geevalueerd en waarnodig herzien.

D. UITBANNING ANALFABETISME

87. De verdragen schrijven aan de lidstaten voor om zodanig onderwijs programma's te ontwikkelen dat er daardoor analfabetisme wordt tegen gegaan. Daarom zal het noodzakelijk zijn om fundamenteel onderricht te scheppen voor mensen die geen lager onderwijs hebben genoten of die het lager onderwijs niet hebben voltooid. Ook het scheppen van toegang tot wederkerend onderwijs zal daartoe een bijdrage leveren.

Suriname heeft uitvoering gegeven aan deze bevelen door in de Grondwet⁴ te nemen: *“Bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid is het de plicht van de Staat om:*

b. *duurzaam onderwijs te verzekeren en analfabetisme op te heffen.”*

88. Evenzeer andere vormen van onderwijs en de beroepsopleiding, zoals vermeld in de Grondwet⁵, leveren daartoe zonder meer een cruciale bijdrage. Ook de mogelijkheid tot her-, om-, bij- en nascholing zijn nuttige vormen om analfabetisme tegen te gaan. De Staat Suriname verzekert haar burgers van al deze vormen van schooling c.q. educatie door aan te geven dat zij op het grondgebied van Suriname duurzaam onderwijs verzekert. Door deze ruime mogelijkheden worden ook aan de burgers die behoren tot de zogeheten drop-out, wederom educatiemogelijkheden verzekerd.

E. SPORT EN SPEL BINNEN HET ONDERWIJS

89. Het scheppen van mogelijkheden tot sport en lichamelijke opvoeding binnen het onderwijs, behoort ook tot de voorwaarden die aan de lidstaten van de verdragen zijn opgelegd. Suriname heeft ook aan dit aspect uitvoering gegeven door in de Grondwet⁶ te regelen dat jeugdigen bijzondere bescherming zullen genieten voor het genot van economische, sociale en culturele rechten, waaronder begrepen, fysieke schooling, sport en vrijetijdsbesteding.

Ofschoon dit artikel niet perse spreekt over het integreren van sport en lichamelijke opvoeding in het onderwijsproces, kan worden aangegeven dat Suriname een ruime uitvoering daaraan heeft gegeven door sport en lichamelijke opvoeding te incorporeren binnen het onderwijsproces als een verplichte vak en als zodanig ook ingeroosterd, alsmede in het land zoveel als mogelijk recreatie mogelijkheden geschapen voor de beoefening van sport en spel waardoor de vrije tijd van de burgers – voornamelijk van de jeugd – nuttig kan worden besteed.

F. TOEGANG TOT (WETENSCHAPPELIJKE) INFORMATIE

90. Een zeer belangrijk aspect welke de genoemde verdragen voorschrijft is dat iedere lidstaat haar burgers toegang moet bieden tot informatie, voornamelijk wetenschappelijke informatie, welke een positieve bijdrage kan leveren tot zijn/haar verdere ontplooiing.

⁴ Artikel 39 lid 2 GW

⁵ Artikel 38 lid 4, 37 lid 1b en 27 lid 1d GW

⁶ Artikel 37 lid 1c GW

Uitvoering gevende aan dit aspect heeft Suriname in haar Grondwet derhalve vastgelegd:

- Het beoefenen van wetenschap en technologie is vrij⁷
- Bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid is het de plicht van de Staat om:
 - c. alle burgers, in overeenstemming met hun capaciteiten toegang tot de hoogste niveaus van onderwijs, **wetenschappelijk onderzoek** en kunstzinnige schepping mogelijk te maken.⁸

Kortom, door het bieden van toegang tot wetenschappelijk onderzoek aan haar burgers, geeft Suriname uitvoering aan deze voorwaarde van de verdragen.

G. BEVORDEREN VAN INTERNATIONALE SAMENWERKING OP HET GEBIED VAN ONDERWIJS

91. In de Grondwet van de Republiek Suriname wordt aangegeven: *“De Republiek Suriname bevordert de participatie in internationale organisaties met het doel vreedzame coexistentie, vrede en **vooruitgang voor de mensheid** te verwezenlijken.”*⁹

Voorts heeft de Staat op zich genomen de plicht om er zorg voor te dragen voor het **scheppen van omstandigheden**, waardoor een **optimale bevrediging van basisbehoeften aan onder andere onderwijs** verkregen wordt¹⁰. Dit artikel is zeer algemeen geformuleerd en de internationale samenwerking op het gebied van onderwijs kan ook hieronder worden geplaatst. Voor een optimale bevrediging van de basisbehoefte van onderwijs te kunnen bewerkstelligen, kan internationale samenwerking noodzakelijk blijken en in dat geval zal de Staat de staat overgaan tot het scheppen van de omstandigheid daartoe door een samenwerking aan te gaan met een organisatie of een land.

Tevens het scheppen van omstandigheden om distance education mogelijk te maken en het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen (overheid-particulier) ten behoeve van de burgers van Suriname, kunnen onder artikel 24 van de Grondwet worden geplaatst.

⁷ Artikel 38 lid 3 GW

⁸ Artikel 39 lid 2c GW

⁹ Artikel 7 lid 5 GW

¹⁰ Artikel 24 GW

H. VRIJHEID AAN INDIVIDUELE EN RECHTSPERSONEN VOOR HET OPZETTEN VAN ONDERWIJSINSTELLINGEN

92. De voormelde verdragen schrijven de lidstaten voor de voorwaarde dat de individuele personen en rechtspersonen in de lidstaat de vrijheid moeten genieten voor het opzetten van onderwijsinstellingen en vrij onderwijs te geven, e.e.a. met in aanpakking van de door die lidstaat vastgestelde minimumnormen betreffende het onderwijs.

Suriname heeft ook op dit vlak zich gecommitteerd aan de verdragsbepalingen door in haar Grondwet op te nemen een bepaling terzake luidende als volgt:

*“ Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de Staat op alle onderwijsinstellingen van publieke aard ter naleving van het national onderwijsbeleid en door de Staat vastgestelde normen betreffende het onderwijs. ”*¹¹

Hierdoor heeft Suriname de mogelijkheid geschapen dat natuurlijk als rechtspersonen onderwijsinstelling kunnen opzetten en vrij onderwijs te geven, mits voldaan wordt aan de minimumnormen welke de overheid heeft vastgesteld voor het onderwijs.

Ook in „de Lager Onderwijsverordening 1960” zijn de voorwaarden geregeld waaraan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zou moeten voldoen die in Suriname lager onderwijs geeft¹².

I. SCHEPPEN VAN EEN PASSEND STELSEL VAN STUDIEBEURZEN EN HET GEBRUIK DAARVAN

93. De internationale verdragen voormeld vereisen van iedere lidstaat dat ze een passend stelsel ontwikkelen m.b.t. studiebeurzen en het gebruik daarvan. Suriname heeft ter bestrijding van de kosten verbonden aan studies buiten Suriname ook regelingen gesteld in de „Regeling Studiebeurzen 1962”¹³.

In die resolutie is bepaald: “In aanmerking kunnen komen **die personen**, van wie, onder meer op grond van hun ontwikkeling, ijver en plichtsbetrachting, verwacht mag worden dat zij de in arti-

¹¹ Artikel 38 lid 2 GW

¹² Artikel 6 e.v. Lager Onderwijsverordening 1960

¹³ GB 1962 No. 121

kel 1 bedoelde bekwaamheden en/of bevoegdheden binnen een redelijke termijn zullen kunnen verwerven”¹⁴.

Door het hanteren van de woorden ‘die personen’, heeft de Staat mogelijkerwijs vreemdelingen en staatlozen niet uitgesloten. Vermeld dient te worden dat de verdragen betrekking hebbende op vluchtelingen en staatlozen voorschrijven dat de Staat de vluchtelingen en de staatlozen als eigen onderdanen moet behandelen en op dezelfde wijze dient te behandelen onder andere m.b.t. toekenning van studiebeurzen.

In 1973 heeft de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling een beschikking uitgevaardigd inzake vaststelling van regelen met betrekking tot toekenning van studiebeurzen in Suriname en de terugbetaling van de genoten beursgelden na voltooiing van de studie¹⁵. Daarin is aangegeven dat op voordracht van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling, door de Raad van Ministers, t.b.v. Universitaire en H.B.O.-studies in Suriname, het maximum aantal te verlenen studiebeurzen vastgesteld, in total – en zoveel mogelijk – per studierichting.

In 1987 is een resolutie tot stand gekomen, met name de Resolutie van 16 november 1987 No. 6626, inzake verhoging van de beursgelden en uitkering aan Surinaamse studenten in Brazilië¹⁶.

94. Hoewel uit dit onderzoek niet concreet is komen vast te staan als de „Regeling Studiebeurzen 1962” nog steeds van kracht is, staat het wel vast dat Suriname als land zich committeert aan de verdragsbepalingen terzake van studiebeurzen.

J. HET VOORTDUREND VERBETEREN VAN DE MATERIELE OPMSTANDIGHEDEN VAN HET ONDERW<IJZEND PERSONEEL

95. De internationale mensenrechten verdragen vereisen van de lidstaten dat ze regelmatig de materiele omstandigheden van het onderwijzend personeel dienen te verbeteren. Dit is noodzakelijk voornamelijk om de kwaliteit van het onderwijs in het algemeen te waarborgen, alsmede de belangen van het kind.

Suriname houdt degelijk rekening met dit aspect en probeert steeds impulsen te geven in de vorm van toelagen en andere vormen van motivatie.

¹⁴ Artikel 2

¹⁵ GB 1973 No. 2

¹⁶ SB 1987 No. 86

K. HET SCHEPPEN VAN DE MOGELIJKHEID TOT STUDIETOELAGEN

96. De verdragen schrijven voor dat iedere lidstaat mogelijkheden dienen te scheppen voor de toekenning van studietoelagen. In 1974 werd bij Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling de regeling van studietoelagen voor leerlingen van het middelbaar beroepsonderwijs getroffen¹⁷.

Deze beschikking stond bekend als “Regeling studietoelagen middelbaar beroepsonderwijs”. In 1977 werd bij Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling het aantal studietoelagen voor het schooljaar 1977/78 t.b.v. studenten verbonden aan instellingen voor Middelbaar Onderwijs vastgesteld¹⁸.

97. In 1987 werd bij Beschikking van de Minister van Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur de beschikking van 1974¹⁹ inzake regeling van studietoelagen voor leerlingen van het middelbaar beroepsonderwijs gewijzigd²⁰. In 2009 werd bij staatsbesluit regels betreffende de instelling van het Fonds Studiefinanciering, “Besluit Studiefinanciering” vastgesteld²¹. Bij Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling²² zijn nadere regels ter uitvoering van het besluit studiefinanciering en het Reglement Beheer Studiefinanciering (Uitvoeringsbeschikking Studiefinanciering)²³ vastgesteld. Met betrekking tot het beheer van het Fonds Studiefinanciering werd bij Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volkshuisvesting²⁴ regels vastgesteld.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat Suriname zich degelijk heeft gecommitteerd aan de bepalingen terzake van studietoelage, genoemd in de internationale mensenrechten verdragen.

L. ERKENNING VAN BUITENLANDSE DIPLOMA’S, CERTIFICATEN EN GRADEN

98. Enkele van de verdragen vereisen van de lidstaten dat ze diploma’s, certificaten en graden die burgers verkregen hebben in het buitenland dienen te erkennen. Suriname heeft in het licht van

¹⁷ GB 1974 No. 57

¹⁸ SB 1977 No. 38

¹⁹ GB 1974 No. 57

²⁰ SB 1987 No. 118

²¹ SB 2009 No. 119

²² SB 2009 No. 128

²³ SB 2009 No. 127

²⁴ SB 2009 No. 127

deze verdragen en haar Grondwet in „de Lager Onderwijsverordening 1960” opgenomen dat de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling bepaalt welke buiten Suriname verworven akten, gelijkgesteld worden met die vermeld in artikel 24 van deze verordening²⁵. Aangetekend dient te worden dat er degelijk een verschil bestaat tussen erkenning en gelijkstelling van diploma’s, certificaten en graden. Over de erkenning is helaas vooralsnog geen bepaling aangetroffen in de Lager Onderwijsverordening 1960 of andere wettelijke regeling inzake het lager onderwijs.

In de Wet Bekwame Burgers van de Caraibische Gemeenschap²⁶ wordt voor de erkenning van de status als bekwame burger van het Caraibische Gemeenschap de volgende kwalificaties of combinaties van kwalificaties vereist in

“artikel 6 lid 1:

- a. *een graad van Doctorandus, Meester, Licentiatius, Doctor, Bachelor of Master aan de Universiteit van Suriname;*
- b. *een graad van de University of the West Indies of van de University of Guyana aangeduid als een Bachelor’s, Master’s of Doctor’s graad;*
- c. *elke Universitaire graad die in academische rang door of namens de Minister belast met onderwijs is aangewezen als tenminste vergelijkbaar met een kwalificatie genoemd onder a of b;*
- d. *elke kwalificatie of combinatie van kwalificaties aangewezen door of namens de Minister.”.*

Het tweede lid van datzelfde artikel luidt: “*In aanmerking voor erkenning van de status komt ook een aanvrager die voldoet aan een door de Minister vastgestelde kwalificatie, combinatie van kwalificaties, mate van ervaring of combinatie van twee van de drie, welke aan toont dat de aanvrager kan worden aangemerkt als:*

- a. *mediawerker;*
- b. *sporter;*
- c. *musicus;*
- d. *artiest;*

²⁵ Artikel 26 van de Lager Onderwijsverordening

²⁶ SB 2006 No. 19, laatstelijk gewijzigd bij SB 2008 No. 29

- e. *verpleegkundige;*
- f. *ziekenverzorger;*
- g. *leerkracht.*”.

Die categorieën personen hebben in principe zonder beperking het recht zich vrij te bewegen op in Suriname en tot de arbeidsmarkt toe te treden²⁷. In de beschikking van de Minister van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu²⁸ wordt onder besluit no. III aangegeven welke documenten zij dienen te overleggen bij de aanvraag. Daaruit blijkt dat de diploma's van mediawerkers, sporters, musici, artiesten, leerkrachten, verklaring van registratie als verpleegkundige of ziekenverzorger en de bul van afgestudeerden van de universiteiten voornoemd worden erkend.

M. HET ONTWIKKELEN VAN PROGRAMMA'S VOOR GEHANDICAPTEN

99. De internationale mensenrechten verdragen vereisen van de lidstaten dat ze speciale programma's ontwikkelen voor gehandicapten betreffende het onderwijs. Alhoewel de Grondwet van de Republiek Suriname nadrukkelijk aangeeft dat een ieder recht heeft op onderwijs en dat de Staat het recht van alle burgers op onderwijs erkent en waarborgt²⁹, beschikt Suriname tot heden geen speciale wettelijke regeling betreffende de gehandicapten. Mensen met een handicap zijn personen die ten opzichte van andere personen in een minder gunstige positie verkeren, het zij lichamelijk, geestelijk of meervoudig. Lichamelijk gehandicapt is als er iets met het lichaam en of het lijf niet goed is. Geestelijk gehandicapt zijn is als er iets niet goed is met de hersens. Meervoudig gehandicapt betekent, dat iemand lichamelijk en geestelijk ziek is.

In 2007 nam de Verenigde Naties het eerste millenniumverdrag aan, namelijk het Verdrag inzake Mensen met een Handicap. Suriname heeft zich nog niet gecommiteerd aan deze Coventie. Het Verdrag benadrukt hoofdzakkelijk gelijke fundamentele rechten ook voor mensen met een handicap.

N. HET BEVORDEREN VAN BEROEPSKEUZEVOORLICHTING EN REVALIDATIE

100. De internationale mensenrechtenverdragen, genoemd in hoofdstuk 1, leggen de lidstaten op dat ze beroepskeuzevoorlichting en revalidatie dienen te bevorderen. Alhoewel deze zaken

²⁷ Artikel 8

²⁸ SB 2006 No. 102, zoals gewijzigd bij SB 2009 No. 41

²⁹ Artikelen 38 en 39 GW

niet direct betrekking hebben op het onderwijs, hebben ze indirect wel een diepe link met het onderwijs.

Over de beroepskeuze vermeldt de Grondwet van de Republiek Suriname in artikel 27 lid 1 als volgt: *“Het is de plicht van de Staat om het recht op werk zoveel mogelijk te waarborgen door: c. gelijkheid van kansen bij de keuze van beroep en soort werk te garanderen, alsmede te verbieden dat toegang tot enige functie of beroep wordt verhinderd of beperkt op grond van iemands geslacht.”*.

O. HET VERLAGEN VAN STUDIEGELD VOOR STAATSLOZEN EN VLUCHTELINGEN

101. De internationale mensenrechten verdragen onder andere inzake vluchtelingen en staatlozen

schrijven de lidstaten voor dat ze bij de vluchtelingen en staatlozen over moeten gaan tot vermindering van het schoolgeld.

In Suriname is het aspect van schoolgeld geregeld in diverse wettelijke regelingen. Zo is in het Landsbesluit van 20 oktober 1960³⁰ overgegaan tot wijziging en aanvulling van het landsbesluit van 16 november 1957 tot regeling van het bedrag en de invordering van het *schoolgeld* op de openbare scholen³¹.

Zo werd in diverse jaren regelingen getroffen inzake het schoolgeld waarvan enkele hierbij worden opgesomd:

- a. Resolutie van 15 juli 1961 No. 8546, nopens vaststelling van een regeling inzake de heffing en invordering van *schoolgeld* op enkele inrichtingen van openbaar onderwijs, z.a. A.M.S. en Kweekschool³².
- b. Landsbesluit van 6 oktober 1961 tot regeling van het bedrag en de invordering van het *schoolgeld* op de openbare scholen voor voortgezet of Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO)³³.

³⁰ GB 1960 No. 109

³¹ GB 1957 No. 100

³² GB 1961 No. 110

³³ GB 1961 No. 144

- c. Landsbesluit van 27 oktober 1961 tot regeling van de storting in 's Landskas van het **schoolgeld**, geheven op de uit 's Landskas gesubsidieerde bijzondere scholen voor Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en het Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO)³⁴.
- d. Resolutie van 30 maart 1962 no. 3533 houdende wijziging van de resolutie van 15 april 1961 no. 8546 (GB no. 110) nopens vaststelling van een regeling van **schoolgeld** op enkele inrichtingen van openbaar onderwijs³⁵.
- e. Landsbesluit van 26 september 1962 tot regeling van het bedrag en de invordering van het **schoolgeld** op de openbare scholen voor voortgezet of Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO)³⁶.
- f. Landsbesluit van 26 september 1962 tot regeling van de storting in 's Landskas van het **schoolgeld** geheven op de uit 's Landskas gesubsidieerde Bijzondere Scholen voor Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO)³⁷.
- g. Resolutie van 26 september 1962 no. 11392 tot regeling van het bedrag en de invordering van het **schoolgeld** op enkele inrichtingen van Openbaar Onderwijs, z.a. A.M.S. en Kweekschool³⁸.
- h. Resolutie van 7 januari 1963 no. 15212 houdende wijziging van de resolutie van 26 september 1962 no. 11392 (GB no. 148) tot regeling van het bedrag en de invordering van het **schoolgeld** op enkele inrichtingen van Openbaar Onderwijs³⁹.
- i. Resolutie van 26 februari 1963 no. 2565 nopens wijziging van de resolutie van 26 september 1962 no. 11392 (GB no. 148) inzake heffing en invordering van **schoolgeld** op enkele inrichtingen van openbaar onderwijs⁴⁰.
- j. Resolutie van 8 oktober 1963 no. 11908 tot regeling van het bedrag en de invordering van het **schoolgeld** op enkele inrichtingen voor openbaar onderwijs, zoals A.M.S., M.H.S. en S.K.S.⁴¹

³⁴ GB 1961 No. 158

³⁵ GB 1962 No. 52

³⁶ GB 1962 No. 146

³⁷ GB 1962 No. 147

³⁸ GB 1962 No. 148

³⁹ GB 1963 No. 2

⁴⁰ GB 1963 No. 37

⁴¹ GB 1963 No. 134

In 1963 werd bij Landsbesluit van 1 november 1963⁴² overgegaan tot afschaffing van het schoolgeld op de openbare en de uit 's Landskas gesubsidieerde bijzondere scholen voor voortgezet of Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO). Helaas ben ik tekort geschoten om te onderzoeken of het schoolgeld na 1963 wettelijk weer is ingevoerd op de openbare en uit 's Landskas gesubsidieerde bijzondere scholen voor voortgezet of ULO en MULO.

102. Mogelijkerwijs committeert Suriname wel aan de verdragsbepalingen om, voorzover nog schoolgeld geheven wordt, te verminderen voor vluchtelingen en staatlozen die daartoe een beroep doen. Ingevolge artikel 5 lid 3 van GB 1957 No. 100, zoals eerder genoemd, konden verzoeken om vermindering van schoolgeld wegens redenen, welke in de loop van het schooljaar waren ontstaan, bij de Controleur der Direkte Belastingen worden ingediend. Voorts geeft artikel 11 lid 1 aan dat de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling bevoegd is om in gevallen waarin de schoolgeldplichtige niet of niet dan met buitengewoon bezwaar in staat is het verschuldigde schoolgeld te betalen, gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de betaling van schoolgeld te verlenen. Verzoeken daartoe worden, onder overlegging van de nodige gegevens omtrent ouderdom, bijzondere aanleg, gedrag en ijver van de leerling, het onvermogen van de schoolgeldplichtige om het schoolgeld te betalen en andere en andere bijzondere omstandigheden, ingediend bij de Direkteur van Onderwijs.

⁴² GB 1963 No. 139, 142

CONCLUSIES

1. Over het algemeen wordt geconcludeerd dat de Republiek Suriname op een deugdelijke wijze en in grote lijnen uitvoering heeft gegeven aan de door haar geratificeerde verdragsbepalingen terzake van het onderwijs.
2. Met betrekking tot de erkenning van diploma's, certificaten en graden m.u.v. de bekwame burgers van het Caraïbische Gemeenschap is mogelijkterwijs niet in voldoende mate geregeld.
3. Beroepskeuzevoorlichting en revalidatie zijn niet genoegzaam geregeld, zowel in de grondwet als en in organieke wetten.
4. Suriname is nog niet toegetreden tot het VN verdrag inzake Mensen met een Handicap en beschikt ook niet over een organieke wet waarin alle belangrijke aspecten over gehandicapten zijn geregeld.
5. Nader onderzoek inzake studiebeurzen en schoolgeld is noodzakelijk voor een juiste beeld en vaststelling of Suriname op een adequate wijze de verdragsbepalingen terzake nakomt.
6. Alhoewel Suriname enigszins aandacht besteed aan de verbetering en upgrading van de onderwijsfaciliteiten, blijkt dat de wettelijke regeling daaromtrent sterk is achterhaald en niet beantwoord aan de hedendaagse vereisten voor onderwijs.
7. Suriname heeft geen regeling ter voorkoming van drop-out op scholen.

DEEL II
DE ACTIEVE VRIJHEID VAN ONDERWIJS

WIDJINDRANAND, Autar

INLEIDING

Op internationaal niveau wordt algemeen aanvaard dat elke goede overheid streeft naar welzijn voor haar burgers. Met dit streven van de overheid gaat een goed onderwijssysteem gepaard. Op nationaal niveau is in Suriname het onderwijs in de Grondwet verankerd als een sociaal grondrecht, waarbij de overheid dient zorg te dragen dat elke burger onderwijs kan genieten.

In het kader van de Oriëntatie Seminars moeten wij voor het vak Onderwijsrecht nagaan welke wetgeving er is omtrent de oprichting van scholen en de erkenning van vrij en bijzonder onderwijs. Getracht is om zoveel mogelijk wetten op nationaal niveau en verdragen en verklaringen op internationaal niveau te achterhalen, waarbij bovengenoemde aspecten aan de orde komen.

Allereerst wordt ingegaan op het onderwijsrecht op nationaal en internationaal niveau.

Hierna komt de oprichting van onderwijsinstellingen ter sprake.⁴³

⁴³ De volgende bronnen zijn geraadpleegd

Chin A Tam, M, november 2005, Een evaluatie van het sectorplan Onderwijs 2004-2008

Koordijk, R.S., januari 2004, De rechtspositie van leraren en onderwijzers bij het bijzonder onderwijs.

Interviews:

Afdeling Juridische Zaken – Ministerie van Onderwijs

Afdeling Onderwijsinspectie – Ministerie van Onderwijs

HOOFDSTUK 1

RECHTSGRONDEN

AFDELING I: HET NATIONAAL NIVEAU

103. Op nationaal niveau zijn in de Grondwet en de Lager Onderwijswet artikelen vervat waarbij het recht op onderwijs wordt aangegeven.

104. De Grondwet erkent het onderwijs als een basisbehoefte,

In artikel 24 van de Grondwet wordt aangegeven:

“De Staat draagt zorg voor het scheppen van omstandigheden, waardoor een optimale bevrediging van de basisbehoeften aan werk, voeding, gezondheidszorg, onderwijs, energie, kleding en communicatie verkregen wordt”

In artikel 38, lid 1 van de Grondwet staat:

“Een ieder heeft recht op onderwijs en cultuurbeleving”

Artikel 39, lid 1 Grondwet bepaalt:

“De Staat erkent en waarborgt het recht van alle burgers op onderwijs en biedt hun gelijke kansen op scholing”.

Dit lid behoort tot de belangrijkste verplichtingen van de Staat met betrekking tot het onderwijs. De Staat heeft volgens de Grondwet de verplichting om iedere burger van Suriname het recht op onderwijs te doen beleven. Ieder burger, impliceert dat er geen sprake mag zijn van discriminatie van welke aard dan ook. Iedere burger ongeacht zijn ras, kleur, geslacht, woonplaats of sociaal-economische situatie heeft recht op onderwijs. Deze verplichting is een instructienorm aan de Staat.

Luidens het tweede lid van het voornoemde artikel is *“bij de uitvoering van zijn onderwijsbeleid [...] het de plicht van de Staat om:*

a.verplicht en vrij algemeen lager onderwijs te verzekeren

Het vóórkomen van deze regeling in zowel de Grondwet als internationale verdragen geeft aan hoe belangrijk het lager onderwijs c.q. het funderend onderwijs is. Het is immers de sleutel tot verdere scholing en daarmee dus het belangrijkste onderwijstype in ons schoolwezen.

b. duurzaam onderwijs te verzekeren en analfabetisme op te heffen;

Duurzaam onderwijs impliceert onderwijs dat altijd ter beschikking moet zijn voor een ieder. Een ieder moet te allen tijde kunnen beschikken over onderwijs. Dit is zeer belangrijk, omdat hierdoor het analfabetisme teruggedrongen kan worden en scholing wordt verzorgd.

c. alle burgers, in overeenstemming met hun capaciteiten toegang tot de hoogste niveaus van onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en kunstzinnige schepping mogelijk te maken;

Omdat onderwijs behoort tot staatszorg, moet de Staat op elk niveau voor onderwijs kunnen zorgen. Burgers die in staat zijn om hogere niveaus van onderwijsvormen te volgen vanwege hun capaciteiten, moeten de gelegenheid daartoe krijgen. Het is de taak van de overheid om dit mogelijk te maken.

d. in fasen, vrij onderwijs op alle niveaus te verstrekken;

Vrij onderwijs verstrekken op alle niveaus betekent natuurlijk een grote druk op de staatskas. De huidige druk op de staatskas voor het geven van onderwijs is nu reeds relatief hoog. Deze regeling geeft daarom aan dat het gefaseerd mag plaatsvinden. De Staat zal beginnen bij het laagste niveau, rekening houdend met de economische situatie van de Staat Suriname.

e. het onderwijs af te stemmen op de productieve en sociale behoeften van de samenleving”

Het onderwijs moet dus dienstbaar zijn aan de productieve en sociale behoeften van de samenleving, waardoor het onderwijs voor de samenleving onmisbaar is. De samenleving geeft aan wat van de leerling/student verwacht wordt en wat de maatschappij nodig heeft om zich verder te kunnen ontwikkelen. Het onderwijs moet dus mensen afleveren die nodig zijn en dus kan het niet anders dan het onderwijs daarop af te stemmen. Het onderwijs heeft het doel bereikt als het voorziet in de sociale behoefte van de samenleving.

105. Een actieve (en passieve) onderwijsvrijheid is eveneens in andere nationale regelgeving terug te vinden.

In artikel 20 van De Lager Onderwijswet valt te lezen: *“Ouders, voogden of verzorgers zijn verplicht om aan de kinderen of pupillen van 7 - 12 jaren, waarover zij de ouderlijke macht uitoefenen of die aan hun zorg zijn toevertrouwd, waar gelegenheid hiertoe bestaat, geregeld lager onderwijs te doen geven, door de daartoe volgens deze Wet bevoegde personen. Van deze plicht kan bij beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling vrijstelling worden verleend.”*

Het recht op onderwijs is in de nationale wetgeving opgenomen (Concept wet BEIP/Minov).

De wetgeving op het gebied van onderwijs vertoont anno 2011 helaas nog veel hiaten.

In formele zin zijn alleen de volgende onderwijsvormen bij wet geregeld:

- Het Lager Onderwijs (1960)
- De Universiteit (1968)

Voor andere niveaus bestaat er geen formele wet. Het één en ander is in Staatsbesluiten en beschikkingen vastgelegd.

Enkele voorbeelden zijn

- Het Lager Technisch Onderwijs (bij resolutie van 10 mei 1958)
- De Eenvoudige Technische School (bij Staatsbesluit van 10 januari 1979)

Het recht op onderwijs wordt in de Grondwet geregeld in twee artikelen te weten de artikelen 38 en 39.

Artikel 38 bespreekt het recht op onderwijs, terwijl artikel 39 de verplichtingen van de Staat vastlegt die voortvloeien uit het genoemde recht. Het is vanzelfsprekend dat elke recht dat door de Staat wordt erkend verplichtingen of instructies met zich meebrengt voor die Staat.

AFDELING II: HET INTERNATIONALE NIVEAU

106. Suriname heeft zich internationaal gecommiteerd aan verdragen en verklaringen die betrekking hebben op onderwijs.

Artikel 26 van de Universele verklaring van de rechten van de mens stipuleert, centraal voor wat betreft het onderwijs:

“1. Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en basisonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.”

In artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten wordt vermeld:

1. *” De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op onderwijs. Zij zijn van oordeel dat het onderwijs gericht dient te zijn op de volledige ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid en van het besef van haar waardigheid en dat het dient bij te dragen tot de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Zij zijn voorts van oordeel dat het onderwijs een ieder in staat dient te stellen een nuttige rol te vervullen in een vrije samenleving en het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle volken en alle rasgemeenschappen, etnische en godsdienstige groeperingen, alsmede de activiteiten van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede dient te bevorderen.*

2. *De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen dat, ten einde tot een volledige verwezenlijking van dit recht te komen:*

- a. Het primaire onderwijs voor allen verplicht en kosteloos beschikbaar dient te zijn;*
- b. Het secundair onderwijs in zijn verschillende vormen, waarbij inbegrepen het secundaire technische onderwijs en het beroepsonderwijs, door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs algemeen beschikbaar en voor allen toegankelijk dient te worden gemaakt;*

- c. Het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt;*
- d. Het fundamenteel onderricht zoveel mogelijk dient te worden gestimuleerd of geïntensiveerd ten behoeve van personen die geen lager onderwijs hebben genoten of dit niet hebben voltooid;*
- e. De ontwikkeling van een stelsel van scholen van alle niveaus met kracht dient te worden nagestreefd, een passend stelsel van studiebeurzen in het leven dient te worden geroepen en materiële omstandigheden van het onderwijzend personeel voortdurend dient te worden verbeterd”*

107. Suriname houdt zich inderdaad aan de Grondwet, de Lager Onderwijswet, de Universele verklaring van de rechten van de mens en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, gezien het beleid dat het Ministerie van Onderwijs voert.

Een ieder heeft toegang tot basisonderwijs, waarbij een leerplicht is vastgesteld voor 7-12 jarigen. Het kleuteronderwijs is hierbij niet opgenomen (Chin A Tam, 2005). Echter doorlopen leerlingen eerst het kleuteronderwijs alvorens door te stromen naar het Lager Onderwijs.

Het onderwijs op lager en secundair niveau wordt geheel gefinanciëerd door het Ministerie van Onderwijs en wordt kosteloos aangeboden, maar er moet wel vermeld worden dat er een “ouderbijdrage” wordt gevraagd bij de verschillende onderwijsinstellingen waarbij deze bijdrage per onderwijsinstelling verschilt.

108. Daarnaast zijn SAO en SPWE voorbeelden van ambachtsonderwijs en beroepsopleidingen die algemeen toegankelijk zijn voor degenen die interesse daarin hebben.

Dropouts van het lager onderwijs hebben TANA en “bigi sma skoro” als alternatief om hun afgebroken opleiding te vervolgen. Het Hoger onderwijs, zoals de Anton de Kom Universiteit, Poly Technic College, InHolland, ViaVinci en IBW hebben hun eigen selectieprocedure met voorwaarden waaraan de aspirant-student moet voldoen.

Studiebeurzen worden wel door het Ministerie van Onderwijs toegekend aan degenen die er behoefte aan hebben. Studiefinanciering wordt op aanvraag uitgekeerd aan studenten waarvan de ouders een bepaald inkomen hebben.

HOOFDSTUK 2

DE OPRICHTING VAN ONDERWIJSINSTELLINGEN

AFDELING I: DE VRIJHEID VAN ONDERWIJS

109. Als bestanddelen van de vrijheid van onderwijs worden gezien (Koorndijk R, 2004):

1. De vrijheid van oprichting
2. De vrijheid van inrichting
3. De vrijheid van richting

§1 De vrijheid van oprichting

110. Het klassieke vrijheidsrecht van onderwijs waarborgt elke persoon het recht om, zonder voorafgaande toestemming en onder voorbehoud van eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden, onderwijsinstellingen op te richten en er onderwijs te verstrekken: de overheid kan particulieren (ouders, belangstellenden) of (private) rechtspersonen (religieuze congregaties of obediënties, allerhande verenigingen, gedecentraliseerde besturen) onder geen beding beletten voor leerlingen onderwijs te organiseren, hetzij in schoolverband – in door hen opgerichte instellingen -, hetzij als thuisonderwijs, buiten de openbare scholen, i.e. het gemeenschaps- of het gesubsidieerd officieel onderwijs. De onderwijsverstrekking is derhalve geen aan de overheid voorbehouden monopolie of aangelegenheid.

§2 De vrijheid van inrichting

111. Kan gezien worden als een actieve vorm van onderwijsvrijheid, en worden omschreven als het recht van het schoolbestuur of de inrichtende macht om de school “ naar eigen inzicht in te richten, d.w.z. de organisatie van het onderwijs en van de instelling” te bepalen. Hierbij kan gedacht worden aan het inschrijvingsbeleid van leerlingen. Het schoolbestuur kan de inschrijving weigeren van leerlingen die niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoen.

§3 De vrijheid van richting

112. De vrijheid van richting betreft het recht van de inrichtende macht of het schoolbestuur om het onderwijs naar eigen levensbeschouwelijke of filosofische overtuiging of volgens een bepaalde pedagogische methode te verstrekken.

§4 Toetsing aan en analyse van de internationale en Surinaamse regelgeving

113. Ten aanzien van het oprichten van onderwijsinstellingen, zijn er verschillende verdrags- en wetsartikelen waarbij dat aan de orde komt.

A. VERDRAGSRECHT

114. In het verdrag inzake de Rechten van het kind zijn de artikelen 28 en 29 belangrijk, waarbij staat aangegeven dat de vrijheid om een onderwijsinstelling op te richten, niet aangetast mag worden.

Artikel 29.2 van het verdrag inzake de Rechten van het kind geeft namelijk aan *“Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen, onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgestelde minimumnormen”*

115. Daarnaast wordt aangegeven in artikel 13, lid 4 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten: *“Geen onderdeel van dit artikel mag zo danig worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen of rechtspersonen inrichtingen voor onderwijs op te richten en daaraan leiding te geven, met inachtneming evenwel van de in het eerste lid van dit artikel neergelegde beginselen en van de voorwaarde dat het aan deze inrichtingen gegeven onderwijs beantwoordt aan door de Staat vastgestelde minimumnormen”*

B. NATIONALE REGELGEVING

116. In artikel 38 lid 2 van de Grondwet staat vermeld “*Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de Staat op alle onderwijsinstellingen van publieke aard ter naleving van het nationaal onderwijsbeleid en door de Staat vastgestelde normen betreffende het onderwijs*”

Artikel 13 van de wet Lager Onderwijs stelt dienaangaande “*Het schoolonderwijs zal zodanig ingericht moeten zijn, dat de verstandelijke vermogens der kinderen ontwikkeld worden en zij opgeleid worden tot alle maatschappelijke deugden*”

Het oprichten van onderwijsinstellingen staat vrij, mits voldaan wordt aan de minimumeisen die gesteld worden in zowel de Grondwet als de Lager Onderwijswet.

Er mag gesteld worden dat de oude wetten nog gelden en geen nieuwe wetten zijn aangenomen ten aanzien van de oprichting van een onderwijsinstelling.

AFDELING II: ERKENNING VAN VRIJ EN BIJZONDER ONDERWIJS

§1 Situering: algemeen

117. De Lager Onderwijswet 1960 voorziet in regelingen ten aanzien van het onderwijs in het algemeen. Gebleken is dat vanwege de gevarieerde samenstelling van de verschillende bevolkingsgroepen en geloofsovertuigingen, er behoefte was aan een onderwijssysteem dat goed kon aansluiten op de gevarieerde samenstelling.

Het wordt voor de overheid niet mogelijk geacht het openbaar onderwijs dat bijzonder karakter te geven dat door ouders of leerlingen op grond van hun levensbeschouwing wordt gewenst. De overheid heeft wel de ruimte geschapen waarbij in de behoefte van de gemeenschap aan bijzonder onderwijs wordt voorzien. Hierdoor wordt het onderwijs dus afgestemd op de sociale behoeften van de samenleving

118. Particuliere instellingen hebben ingespeeld op deze in de gemeenschap levende behoefte, waarbij de overheid het nodig heeft geacht haar ondersteuning te geven aan deze vorm van on-

derwijs die afweek van het door de overheid gegeven openbaar onderwijs. Deze ‘nieuwe vorm’ van onderwijs wordt “bijzonder onderwijs” genoemd.

Bijzonder onderwijs is dus elk niet van overheidswege gegeven onderwijs. Daartegenover staat het “openbaar onderwijs” dat uitsluitend van het openbaar gezag uitgaat.

In Suriname was er, voordat het openbaar onderwijs zijn intrede deed, eerst het christelijk onderwijs (vanaf 1844). Pas in 1863 deed het openbaar onderwijs zijn intrede.

Naast het Rooms Katholiek Bijzonder Onderwijs (RKBO) en het Evangelische Broeder Gemeente Onderwijs (EBGO), hebben andere religieuze stromingen zoals bij de Hindostaanse bevolkingsgroep hun eigen G.L.O- en M.U.L.O-scholen opgericht.

§2 Bijzondere aspecten

119. Het bijzonder onderwijs is ook, net als het openbaar onderwijs, onderworpen aan inspectie door de overheid.

Artikel 32 lid 3 van de Lager Onderwijswet geeft voor wat betreft de controle aan *“Alle scholen, plaatsen, en inrichtingen waar schoolonderwijs wordt gegeven, zowel openbare als bijzondere, moeten steeds toegankelijk zijn en onverwijld worden geopend voor de Directeur van Onderwijs en de ambtenaren van het Inspectie-apparaat indien zij daarom vragen, overeenkomstig de aan hen verleende bevoegdheid”*

Er bestaat een algemeen schoolreglement voor VWMKO scholen (GB 1962, nr. 124) en een eindexamen reglement voor het VWO (GB 1972, nr. 53). Vrijwel alle scholen hebben naast boven genoemde reglementen nog eigen reglementen, die wat inhoud en omvang betreft uiteenlopen.

De controle door de afdeling Onderwijsinspectie geschiedt op grond van de Lager Onderwijswet en het Huishoudelijk reglement.

Artikel 16 van de Lager Onderwijswet geeft voor wat betreft de inhoud van het onderwijs-systeem aan:

“Het gewoon lager onderwijs omvat tenminste het onderwijs in :

- a. het lezen
- b. het schrijven.
- c. het rekenen.
- d. de vormleer.
- e. de nederlandse taal.
- f. de aardrijkskunde.
- g. de geschiedenis.
- h. de kennis der natuur, en
- i. het zingen”

In artikel 13 lid 3 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, wordt vermeld dat *“De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich de vrijheid te eerbiedigen van ouders of wettige voogden om voor hun kinderen of pupillen andere dan door de overheid opgerichte scholen te kiezen, die beantwoorden aan de door de Staat vast te stellen of goed te keuren minimumonderwijsnormen en hun godsdienstige en zedelijke opvoeding te verzekeren overeenkomstig hun eigen overtuiging”*

In artikel 26 lid 2 van de Universele verklaring van de rechten van de mens staat:

“ Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen.

In artikel 26 lid 3 van de Universele verklaring van de rechten van de mens staat:

“Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.”

In artikel 18 lid 4 van Het Internationaal verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten staat: *“De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich de vrijheid te eerbiedigen van*

ouders of wettige voogden, de godsdienstige en morele opvoeding van hun kinderen overeenkomstig hun eigen levensovertuiging te verzekeren”

120. Vanwege de deugdelijkheidseis van het onderwijs moet de bijzondere school voldoen aan de algemene regels die gelden voor het onderwijs in het algemeen en de wettelijke bepalingen met betrekking tot onderwijs. De vrijheid van richting van het bijzonder onderwijs biedt haar de mogelijkheid haar onderwijs een bijzonder karakter te geven.

De exclusieve bevoegdheid tot het bepalen van de richting van een bijzondere instelling berust bij de rechtspersoon, waar de instelling van uitgaat en de binnen de rechtspersoon bevoegde organen. Voor het bijzonder onderwijs zijn dat de schoolbesturen.

121. Volgens informatie gehaald uit “De rechtspositie van leraren en onderwijzers bij het bijzonder onderwijs” (Koorndijk, 2004), moeten zowel het vrij als bijzonder onderwijs de richtlijnen volgen die vastgesteld zijn in het “Huishoudelijk reglement van de Openbare Scholen voor MULO, ULO, GLO en daaraan verbonden Kleuterafdelingen in Suriname”.

Het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling beschikt over een huishoudelijk reglement dat van toepassing is op elk niveau (met uitzondering van het Hoger Onderwijs). Het huishoudelijk reglement omvat de regels voor leerkrachten, leerlingen en schoolleiders/directeuren en wordt gebruikt als basis bij het samenstellen van het schoolreglement per school. Voor het examenreglement is er een resolutie dat wordt gehanteerd door elk school.

Dit reglement heeft als rechtsgrond de Lager Onderwijswet van 1960.

122. Het bijzonder onderwijs heeft naast het “Huishoudelijk reglement” ook zijn eigen reglementen afkomstig van het bestuur. Zo heeft elke school ook een schoolreglement dat is afgeleid van het “Huishoudelijk reglement”.

De schoolreglementen kunnen per onderwijsinstelling verschillen.

AFDELING III: DE ACTIEVE ONDERWIJSVRIJHEID GETOETST AAN ANDERE ONDERWIJSASPECTEN

§1 Vrijheid van onderwijs en toekomstige regelgeving

123. Over het algemeen beschikt het ministerie over onvoldoende wettelijk vastgelegde stukken. Als basis voor de wetgeving wordt gebruik gemaakt van het basisdocument Lager Onderwijs Verordening van het jaar 1960 en het huishoudelijk reglement. Wat ook dient te worden vermeld is dat niet alles letterlijk te hanteren is. Naast andere officiële stukken zijn er in de loop der jaren ook regels, middels losse stukken, vastgelegd door ministeriële beslissingen, besluiten van de Raad van Ministers en instructies van de leiding van het ministerie.

De overgangsnormen per ministeriële beschikking worden vastgesteld middels losse stukken, maar zijn niet wettelijk vastgesteld. Het concept onderwijswet voor Basisonderwijs is opgemaakt op grond van de elfjarige basisschool. Dit concept moet goedgekeurd worden door de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling.

124. Met inachtneming van de in te voeren hervormingen wordt de bestaande onderwijswetgeving aangepast, vernieuwd en aangevuld. De wetten die alle in de planperiode moeten worden afgerond, zijn:

1. De wet op basisonderwijs incl. kleuteronderwijs, lageronderwijs, speciaal onderwijs en onderwijs binnenland (Concept wet Basisonderwijs in begin 2009 gereedgekomen en ingediend bij Raad van Ministers);
2. De wet op secundair onderwijs (Concept wet Voortgezet Onderwijs in februari 2005 tot stand gekomen geparkeerd; verdient aanpassing en goedkeuring);
3. De wet op hoger onderwijs (Ontwerp wet Hoger Onderwijs in voorbereiding door AdeKUS en IOL; Concept wet Graduate Studies nog bij Adek);
4. De wet op volwassen educatie (nog geen initiatieven ondernemen);
5. De wet op het particulier en bijzonder onderwijs (nog geen initiatieven ondernemen);
6. De wet op toezicht van het onderwijs (nog geen initiatieven ondernemen);
7. Wettelijke regelingen met betrekking tot de administratieve structuur van het Minov (nog geen initiatieven ondernemen).

125. De reeds goedgekeurde wet op accreditatie van het onderwijs heeft betrekking op het secundair en hoger onderwijs. Een implementatiecommissie ingesteld in 2008 moet zorg dragen voor de uitvoering van de wet i.c. het opzetten van het Nationaal Orgaan voor Accreditatie (NOVA) dat belast zal worden met de accreditatie van de scholen. Geaccrediteerde scholen zijn dan bekwaam en bevoegd om gewaarborgde certificaten of diploma's af te geven. Onlangs is een Interim Manager voor NOVA aangetrokken.

§2 Vrijheid van inrichting en gedragscodes voor zowel leerlingen als leerkrachten

126. De gedragscodes voor de leerlingen en de leerkrachten zijn niet wettelijk vastgelegd. De gedragingen van de leerlingen en leerkrachten worden bepaald door het schoolreglement ook wel orde reglement genoemd en algemene voorschriften (z.a. het schooluniform, de overgangsnormen, de lestijden etc.) vanuit het ministerie. Dit wordt samengesteld door directie en personeel van desbetreffende school. De Inspectie houdt zich niet bezig hiermee dus sanctioneert dit niet.

De school heeft alleen de bevoegdheid de leerling te schorsen en de inspectie daarvan in kennis te stellen. Het besluit om de student af te schrijven wordt niet genomen door de school, maar door de inspectie.

§3 Vrijheid van onderwijs versus recht op onderwijs en de leerplicht

127. Er kan worden herhaald dat Het **Verdrag inzake de rechten van het kind**, ook **Kinderrechtenverdrag** genoemd en gesteund op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989 en van kracht werd op 2 september 1990, na ratificatie door 20 lidstaten.

Eveneens kan worden verwezen naar de UN Millenium Declaration, Early Childhood Development (ECD); het erkennen van de Millenium Development Goals, met name doel 2 "Achieve universal primary education".

In het verdrag wordt onder een kind verstaan, ieder mens jonger dan 18 jaar, tenzij volgens het op het kind van toepassing zijnde recht de meerderjarigheid eerder bereikt wordt.

128. Suriname was het eerste gebied in het Koninkrijk der Nederlanden waar een wettelijke leerplicht gold. De gouverneur van de kolonie Suriname, jhr. C.A. van Sypesteyn, voerde op 8 december 1876 een algemene leerplicht in voor kinderen van 7 tot 12 jaar. Tegelijk werd het Nederlands ingevoerd als enige onderwijstaal.

Sinds de instelling van de leerplichtwet in 1876 heeft deze geen wijzigingen ondergaan.

Het valt op te merken dat de Surinaamse leerplichtwet geldt voor kinderen in de leeftijd 7 tot en met 12 jaar (WET van 22 september 1960 tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname (G.B. 1960 no. 108), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij G.B. 1965 no. 127, G.B. 1965 no. 128. art 20). Maar volgens de wetgeving wordt onder kind verstaan zij die de leeftijd van 14 jaar nog niet bereikt hebben (WET van 19 december 1963 tot vaststelling van bepalingen betreffende de arbeid (G.B. 1963 no. 163), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij S.B. 1980 no. 116, S.B. 1983 no. 91, S.B. 2001 no. 71.., art 1)

Hierdoor zijn de kinderen tussen 12 en 14 jaar niet beschermd op het gebied van onderwijs.

Er bestaan geen wetten waarin het Middelbaar onderwijs is geregeld. Wel is er een ontwerp middelbaar onderwijswet. Binnen de ontwerpwet is een artikel met betrekking tot vroegtijdige schoolverlaters opgenomen. Dit omdat het voortgezet onderwijs geen leerplicht kent.

129. Omtrent de verhouding actieve onderwijsvrijheid versus recht op onderwijs en de - kosteloze dan wel betaalde - toegang tot het onderwijs moet evenzeer naar het Landsbesluit van 1 november 1963 nopens afschaffing van schoolgeld op de openbare en de uit 's Landskas gesubsidieerde bijzondere scholen voor U.L.O. en M.U.L.O. (G.B. 1963 no. 142) worden verwezen. Deze wet heeft als inhoud de Landsbesluiten van 26 september 1962 (G.B. no. 146 en G.B. no. 147) inhoudende de regelingen met betrekking tot het bedrag en de invordering van schoolgeld voor U.L.O. en M.U.L.O. worden vervallen verklaard.(p2)

Daarnaast geldt ook de regeling van Resolutie van 10 mei 1958 no. 4393 houdende vaststelling van het reglement voor de Surinaamse Technische school te Paramaribo (G.B. 1958 no. 37)

Het lager onderwijs en de leerplicht in Suriname

§4 Vrijheid van onderwijs en het “recht” op financiering van bijzondere scholen in Suriname

130. De belangrijkste van gelding zijnde rechtsregel voor het onderwijs zit verankerd in de Grondwet, meer bepaald de Twaalfde afdeling (artikel 38) en de Dertiende afdeling (artikel 39). Daarnaast is melding te maken van de Comptabiliteitswet, de Leerplichtwet van 1876, de Resolutie van 6 November 1939 No 3595 en het Staatsbesluit 1991 no 58 inzake taakomschrijving Departement.

A. DE FINANCIERING VAN OPENBARE SCHOLEN

131. Onder openbare scholen kunnen zowel het gewoon lager onderwijs, het basis speciaal onderwijs als voortgezet onderwijs op junioren niveau gerekend worden.

Het *kleuteronderwijs* is niet bij wet geregeld, maar staat wel opgenomen als deel van het ECD. Het kleuteronderwijs is kosteloos met uitzondering van de particuliere scholen. De scholen zijn in de meeste gevallen verbonden aan en vaak ook gehuisvest in lagere scholen. De financiering van dit onderwijs is gekoppeld aan dat van de lagere school waarmee deze verbonden is.

De overige kleuterscholen behoren de religieuze gemeente toe en worden door de overheid gesubsidieerd (salarissen, lokalenhuur, administratieve kosten en leermiddelen)

Het *gewoon openbaar lager onderwijs* wordt volledig gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs. De kosten voor alle openbare onderwijsinstellingen vindt plaats door het opbrengen van de vaste lasten op het jaarlijks budget van het ministerie. De betaling geschiedt vanuit het ministerie van Financien.

De financiering van onderwijs vanuit religieuze overtuiging beslaat zowel salarissen van leerkrachten, leermiddelen, operationele en administratieve kosten van deze onderwijsinstelling. De financiering van deze onderwijsinstelling vindt plaats op basis van Resolutie van 6 November 1939 No 3595 opgenomen in het Governementsblad van Suriname No 98.

Het *basis speciaal onderwijs* wordt op zowel basis als voortgezet speciaal onderwijs verzorgd. Dit onderwijs is bedoeld voor kinderen met een visuele beperking, een communicatieve handi-

cap, lichamelijke en of verstandelijke handicap, ernstige gedragsstoornis of een psychiatrisch probleem en kinderen met leer en gedragsproblemen.

Het onderwijs kan verzorgd worden in klassen op gewone lagere scholen of in een speciaal daartoe opgezette school. De financiering van de eerste categorie vindt plaats via de reguliere begroting van het ministerie van Onderwijs. Terwijl de speciaal opgezette onderwijsinstellingen afhankelijk van hun bestuursvorm gefinancierd worden door Minov of SoZaVo. Verder blijkt uit ingewonnen informatie dat het grootste deel van de financiering afkomstig is van donaties.

B. DE FINANCIERING VAN BIJZONDERE SCHOLEN

132. Het onderwijs op de bijzondere scholen wordt zowel op basis-onderwijsniveau als op VOJ- niveau verzorgd door enkele van de instellingen. De religieuze organisaties hebben 51% van de lagere scholen onder hun beheer.

De subsidie aan de besturen van bijzondere scholen is per resolutie (Resolutie van 6 November 1939 no 3595) geregeld. De betaling van personeel, leerkrachten, bode, wachters, schoonmaaktsters en conciërge vindt plaats op basis van deze resolutie. Voorts zijn de volgende subsidies per missive van de Raad van Minister (RvM no 548 dd 14 november 2001) gewijzigd naar

- a. Lokaalhuur SRD 9.78 per leerling per jaar
- b. Administratiekosten SRDR 1.83 per leerling per jaar
- c. Leermiddelen SRD 18.33 per leerling per jaar.

133. Het *onderwijs op Junioren niveau* is kosteloos maar de schoolbesturen mogen op basis van de resolutie van 1939, artikel 1 lid 8 inschrijfgeld innen. Naast de uitbetaling van salarissen aan leerkrachten van bijzondere scholen betaalt de overheid ook de kosten van huishuur indien betrokkene gedetacheerd wordt. De huishuur vergoeding is evenredig aan dat van een leerkracht verbonden aan een openbare school. De concept wet voortgezet onderwijs is nog niet goedgekeurd, maar de desbetreffende onderwijsinstellingen handelen des al niet temin conform de geest van de wet.

Het *voortgezet onderwijs op senioren niveau* heeft ook geen wettelijke grondslag en wordt ook gesubsidieerd gelijk de subsidie van de openbare scholen. Echter wordt ook hier een bedrag gevraagd van de leerling bestaande uit inschrijfgeld en boekenhuur. Onderhoud, salarissen en administratieve kosten worden uit de begroting van Minov bekostigd conform de comptabiliteits wet.

Voor de *universiteit* geldt hetzelfde als hetgeen hierboven beschreven staat de concept wet hoger onderwijs is ook nog niet goedgekeurd. Naar de geest van de wet handelend mag de leiding van de universiteit zowel inschrijfgeld als college gelden innen.

C. GESUBSIDIEERDE SCHOLEN

134. Vrijwel alle scholen worden gesubsidieerd, met uitzondering van de particuliere scholen. Een uitzondering daarop vormen de Vrije School en Kangoeroeschool welke deel uit maakt van de stg Vrije School en die als particuliere school wel financiering ontvangt van de overheid. De wettelijke basis hiervoor kan gevonden worden in de Resolutie van 1939, waarbij de stichting voldoet aan alle voorwaarden om in aanmerking te komen voor subsidie. Daarnaast wordt er vanuit de schoolbook een ouderbijdrage en boekenhuur geïnd.

Het speciaal onderwijs ontvangt financiering van het Minov en afhankelijk van de instelling waartoe de school behoort ontvangen ze conform de taakstelling (Staatsbesluit 1981) van het ministerie van SoZaVo financiering. Het ministerie van SoZaVo heeft een handleiding vervaardigd voor subsidie aanvraag voor Sociale Instellingen op basis van het Staatsbesluit 1991 no 58; Taakomschrijving departement. Hierin is concreet opgenomen dat het recht op subsidie pas ontstaat nadat de subsidie beschikking aan de beheerder/exploitant van de instelling is uitgereikt.

D. HET NOB IN SURINAME

135. De scholengemeenschap van Nederlands Onderwijs in het buitenland in Suriname wordt gesubsidieerd door het Nederlands ministerie van Onderwijs.

CONCLUSIES

1. Suriname houdt zich inderdaad aan de gesloten verdragen en verklaringen op internationaal niveau en de wetten op nationaal niveau, gezien het beleid dat gevoerd wordt door het Ministerie van Onderwijs. Het oprichten van onderwijsinstellingen staat vrij, mits voldaan wordt aan de minimumeisen die gesteld worden in zowel de Grondwet als de Lager Onderwijswet.

2. Een ieder heeft toegang tot basisonderwijs waarbij die kosteloos wordt aangeboden, maar er moet wel worden vermeld dat er een “ouderbijdrage” wordt gevraagd bij de verschillende onderwijsinstellingen. Het *kleuteronderwijs* is niet bij wet geregeld, maar staat wel opgenomen als deel van het ECD. Het kleuteronderwijs is kosteloos met uitzondering van de particuliere scholen. Het *gewoon openbaar lager onderwijs* wordt volledig gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs. De kosten voor alle openbare onderwijs instellingen vindt plaats door het opbrengen van de vaste lasten op het jaarlijks budget van het ministerie. Het onderwijs op de bijzondere scholen wordt zowel op basis onderwijs niveau als op VOJ niveau verzorgd door enkele van de instellingen. De religieuze organisaties hebben 51% van de lagere scholen onder hun beheer.

Het valt op te merken dat de Surinaamse leerplichtwet geldt voor kinderen in de leeftijd 7 tot en met 12 jaar (WET van 22 september 1960 tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname (G.B. 1960 no. 108), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij G.B. 1965 no. 127, G.B. 1965 no. 128. art 20). Maar volgens de wetgeving wordt onder kind verstaan zij die de leeftijd van 14 jaar nog niet bereikt hebben (WET van 19 december 1963 tot vaststelling van bepalingen betreffende de arbeid (G.B. 1963 no. 163), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij S.B. 1980 no. 116, S.B. 1983 no. 91, S.B. 2001 no. 71., art 1)

Hierdoor zijn de kinderen tussen 12 en 14 jaar niet beschermd op het gebied van onderwijs.

3. De subsidie aan de besturen van bijzondere scholen is per resolutie (Resolutie van 6 November 1939 no 3595) geregeld. De betaling van personeel, leerkrachten, bode, wachters, schoonmaaktsters en conciërge vind plaats op basis van deze resolutie. Voorts zijn de volgende subsidies per missive van de Raad van Minister (RvM no 548 dd 14 november 2001) gewijzigd naar

- d. Lokaalhuur SRD 9.78 per leerling per jaar
- e. Administratiekosten SRDR 1.83 per leerling per jaar
- f. Leermiddelen SRD 18.33 per leerling per jaar.

4. Over het algemeen beschikt het ministerie over onvoldoende wettelijk vastgelegde stukken. Als basis voor de wetgeving wordt gebruik gemaakt van het basisdocument Lager Onderwijs Verordening van het jaar 1960 en het huishoudelijk reglement. Daarbij is aan te stippen dat niet alles letterlijk te hanteren is. Naast andere officiële stukken zijn er in de loop der jaren ook regels, middels losse stukken, vastgelegd door ministeriële beslissingen, besluiten van de Raad van Ministers en instructies van de leiding van het ministerie.

De overgangsnormen per ministeriele beschikking worden vastgesteld middels losse stukken, maar zijn niet wettelijk vastgesteld. Het concept onderwijswet voor Basisonderwijs is opgemaakt op grond van de elfjarige basisschool. Dit concept moet goedgekeurd worden door de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling.

DEEL III

ONDERWIJSORGANISATIE EN –

STRUCTUREN

Leune, Marcel (Hoofdstuk 1)
Burnett, Brigitte (Hoofdstuk 2)
Ligtvoet, Marco en Murwin Pawirodinomo (Hoofdstuk 3)

HOOFDSTUK 1

HET LAGER ONDERWIJS

INLEIDING

De wettelijke regelingen met betrekking tot het lager onderwijs in Suriname zijn over vele verschillende wetten, resoluties, beschikkingen en besluiten verspreid.⁴⁴ In dit document zijn, met uitzondering van de wetten die betrekking hebben op het personeel van de scholen, alle wettelijke regelingen met betrekking tot het lager onderwijs in Suriname samengebracht. De door Suriname geratificeerde internationale en regionale verdragen en de invloed die deze op de Surinaamse situatie kunnen hebben, zijn in dit werkstuk buiten beschouwing gelaten. Het voorgaande is doelbewust zo bepaald, omdat de mogelijkheid bestaat dat internationale regels de Surinaamse wetgeving overstijgen. Getracht is om zo volledig mogelijk de huidige situatie weer te geven.

Met Lager Onderwijs bedoelen we in dit werkstuk de leerschool van klas een (1) tot en met zes (6) plus de kleuterschool. Lager onderwijs wordt verder ingedeeld in Gewoon Lager Onderwijs (GLO) en Speciaal Onderwijs (SO). Onder SO vallen onder andere de scholen die kinderen accommoderen die slechthorend of doof zijn, die slechthorend of blind zijn en kinderen die enkelvoudig of meervoudig gehandicapt zijn. Tot het SO behoren ook scholen die kinderen opvangen die leer- of gedragsproblemen hebben. Dit alles, GLO en SO, valt onder de overkoepelende term Primair Onderwijs.

Dit werkstuk is ingedeeld in diverse hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk worden de wetten die betrekking hebben op het Primair Onderwijs, zoals hier gedefinieerd, gegeven en geanalyseerd. Daarna volgen in hoofdstuk 2 de resoluties, beschikkingen en besluiten, gegeven en geanalyseerd.

⁴⁴ De gebruikte documenten zijn verzameld vanuit:

- Bibliotheek DNA
- Bibliotheek Anton de Kom universiteit
- Bibliotheek van het Cultureel Centrum Suriname
- Nationaal Archief
- Internet
- Werkstukken over onderwijsrecht medestudenten opleiding MERSD

In hoofdstuk 3 worden een aantal conceptwetten en beleidsdocumenten behandeld die mogelijk-kerwijs geconstateerde hiaten in de wettelijke regels kunnen dichten. Ten slotte worden in hoofdstuk 4 de conclusies en aanbevelingen over de stand van zaken met betrekking tot de wettelijke regelingen voor het lager onderwijs weergegeven.

AFDELING I: DE SURINAAMSE WETGEVING OP HET LAGER ONDERWIJS

§1 Definitie en beperking van de te behandelen typen onderwijs

136. Er bestaan verschillende termen voor het type onderwijs van de jongste kinderen: Primair, Basis en Lager Onderwijs. In dit werkstuk worden het kleuteronderwijs, het Gewone Lager Onderwijs, klas 1 tot en met 6, en het Speciaal Onderwijs voor kinderen in de leeftijd tot ongeveer 12 jaar behandeld. Deze schooltypen vallen allen onder het zogenoemde Primair Onderwijs. Deze term zal in dit werkstuk, vanaf dit punt gebruikt worden bij wetsartikelen die alle schooltypen omvatten.

Voorheen bestonden ook de schooltypen Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO). Het ULO bestaat niet meer en is vervangen door Lager Beroeps Gericht Onderwijs (LBGO), de MULO nog wel. De reden dat deze schooltypen hier vermeld worden, is dat in de wetten die we hieronder benoemen ULO en MULO worden genoemd als behorende tot het Lager Onderwijs. Volgens de naam is dit correct, maar volgens de definitie en de beperking tot Primair Onderwijs is dit incorrect.

In het kader van het Onderwijsseminar “Onderwijsrecht” vallen ULO en MULO onder Middelbaar/Secundair onderwijs. Ook in het huidige onderwijssysteem vallen beide typen onderwijs onder het Secundair onderwijs.

§2 Wetten in Suriname betreffende het lager onderwijs

137. Voor de categorie Lager Onderwijs bestaan in Suriname drie wetten, te weten; de Grondwet uit 1987, de Wet op het Lager Onderwijs uit 1960 en de wet inzake uitkeringen uit de landskas aan besturen van bijzondere scholen voor Lager Onderwijs uit 1925.

Zie tabel 1 voor de locatie van de volledige teksten van alle drie de wetten.

Tabel 1. Locatie volledige teksten Surinaamse wetten met betrekking tot het lager onderwijs.
GB betekent Gouvernementsblad, SB betekent Staatsblad

Locatie:	Naam wet:
GB 1925, no. 93 [vaak gewijzigd. Geldende tekst staat in: GB 1939, no. 98, bedragen zijn deels aangepast in RvM no. 548, dd 14 nov. 2001]	Wet inzake uitkeringen uit de landskas aan besturen van bijzondere scholen voor Lager Onderwijs en nopens inkomsten der onderwijzers bij het Openbaar Lager Onderwijs.
GB 1960, no 108 (GB 1965, no 127 en 128)	Wet tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname
SB 1987, no. 116 (SB 1992, no. 38)	Grondwet Suriname zoals in gebruik op 5 april 2011

138. In deze wetten staat niets over kleuterscholen of over speciaal onderwijs. Er zijn dus geen wetten in Suriname die deze beide soorten onderwijs regelen. In afdelingen II en III wordt nagegaan of er wel resoluties, beschikkingen en staatsbesluiten zijn op dit gebied en of er artikelen hierover bestaan in conceptwetten en beleidsdocumenten.

Tussen de haakjes worden de resoluties waarin de originele wet is aangepast aangegeven. De wetten zullen in dit werkstuk niet in chronologische volgorde worden behandeld. Dit, omdat de ‘waarde’ van de wetten precies omgekeerd is. De grondwet zal worden behandeld in paragraaf 1.3, de wet tot regeling van het Lager Onderwijs in paragraaf 1.4 en de wet op de subsidies in paragraaf 1.6. In paragraaf 1.5 wordt een mogelijk conflict in de grondwet en de wet op het Lager Onderwijs behandeld.

§3 Artikelen in de Grondwet van 1987

139. In de grondwet, zoals deze geldt in Suriname sinds 1987, staan vier artikelen die handelen over onderwijs in Suriname. Dit zijn de artikelen 24, 37, 38 en 39.

Zie tabel 2 voor een omschrijving van de inhoud van deze wetsartikelen.

Tabel 2: Inhoud van de artikelen in de grondwet die handelen over onderwijs

Artikel:	Inhoud:
Artikel 24	Spreekt over het scheppen van omstandigheden waaronder een optimale bevrediging van de basisbehoefte van, onder andere, onderwijs.
Artikel 37	Jongeren genieten bijzondere bescherming onder ander bij toegang tot onderwijs in lid 1. In lid 2 staat dat het jeugdbeleid gericht is op de ontwikkeling van de persoonlijkheid van de jonge mens en dienstbaarheid aan de gemeenschap.
Artikel 38	Lid 1, 2 en 4 spreken over recht op onderwijs, vrijheid van onderwijs (binnen de grenzen die de wet stelt) en bevorderen van het soort onderwijs dat bijdraagt aan de ontwikkeling van een democratische en sociaalrechtvaardige samenleving.
Artikel 39	Lid 1 spreekt over recht op onderwijs en gelijke kansen voor alle burgers in Suriname. Lid 2 spreekt over de plichten van de staat en specifiek over het gratis verzorgen van verplicht en vrij algemeen lager onderwijs.

140. Alle vier de artikelen dragen de overheid een taak op in het onderwijs (instructienormen): scheppen van omstandigheden (24), bescherming jongeren en gericht jeugdbeleid (37), bevorderen van onderwijs (38) en specifieke verplichtingen bij uitvoer beleid (39).

Alleen artikel 38 lid 1 spreekt van het recht van een ieder op onderwijs en cultuurbeleving. Dit is een garantienorm en wijst erop, dat Suriname onderwijs en cultuurbeleving als een klassiek grondrecht moet zien. De andere artikelen ontkennen dit echter en naar onze mening blijft daarmee onderwijs binnen de grondwet een sociaal grondrecht.

De vier artikelen beschrijven en verzekeren het recht op onderwijs, het recht op vrijheid van onderwijs en vrijheid van inrichting van onderwijs. De vrijheid van inrichting wordt echter, naar onze mening, meer gewaarborgd door een omissie van benoemen van een beperking hierin dan door een specifiek benoemen van de vrijheid.

Binnen artikel 39, lid 2b en e, kunnen de jongeren in speciaal onderwijs vallen.

§4 Artikelen in de wet tot reeling van het Lager Onderwijs in Suriname

A. ALGEMEEN

141. Zoals de naam van de wet al zegt, is dit de wet die het Lager Onderwijs regelt. De naam is echter misleidend, omdat tegenwoordig de scheiding voor Lager en Middelbaar op Primair en Secundair onderwijs wordt gelegd. Deze laatste scheiding plaatst het Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en het Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO) buiten de kaders van dit werkstuk. Wanneer artikelen in deze wet specifiek verwijzen naar een of beide genoemde schooltypen, worden deze artikelen niet behandeld in dit werkstuk.

De wet bevat 38 artikelen die geclusterd zijn in zes zogenoemde afdelingen, te weten:

1. Algemene bepalingen (artikelen 1 – 14)
2. Bijzondere bepalingen (artikelen 15 – 22)
3. De akten van bekwaamheid (artikelen 23 – 30)
4. Het toezicht (artikelen 31 – 33)
5. Strafbepaling (artikelen 34)
6. Overgangsbepaling (artikelen 35 – 38)

142. Niet alle artikelen uit de wet zullen worden behandeld. Deze zijn eenduidig en duidelijk. Wanneer een artikel interessante gevolgen heeft, onduidelijk is of in een ander document nader is uitgewerkt, wordt dat in tabel 3 behandeld.

Tabel 3. Beschrijving en analyse artikelen in de wet tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname

Artikelnummer	Inhoud en analyse
Afdeling “Algemene Bepalingen”	
Artikel 3. Instructies Inspectie	De instructies voor de inspectie zijn vastgelegd buiten de wet in beschikking GB 1961, no. 444 (bijblad op het GB). Op de instructies is het huisreglement voor de openbare scholen van 1973 gebaseerd (GB 1973, bijblad 499, gewijzigd in GB 1983, no. 5).

Daarna gewijzigd in beschikking SB 1982, no. 79.

In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op deze zaken.

Artikel 4. De eed Zinsnede “Ik zweer ..., zonder daartoe ambtshalve verplicht te zijn.” Begrijp deze toevoeging niet. Betekent dit dat ze ambtshalve niet tot geheimhouding zijn verplicht, of zullen ze niets vertellen tenzij ze daar ambtshalve toe gedwongen worden?

Artikel 6. Lid 1. Eisen aan leerkracht. Weer de zinsnede als in artikel 4 bij lid 1d.

Wie mag lesgeven?

Lid 2. Ouders, voogden of verzorgers mogen kinderen tot en met MULO/ULO (!) zelf lesgeven. Voogden of verzorgers kunnen ook leidinggevend in internaten/kindertehuizen zijn.

Lid 3. Uitzonderingen op bezit akte van bekwaamheid. Ongeschoolde kwekeling kan door directeur Minov vergunning krijgen. Dit betekent dat ongekwalificeerd personeel kan worden toegestaan les te geven. Dit gebeurt ook wijst de praktijk uit.

Artikel 7. Lid 1. Eisen voor schoolhoofd

Wie kan schoolhoofd zijn?

Lid 2. Mogelijkheid tot uitzonderingen op lid 1. De uitzonderingen zijn niet goed gedefinieerd zijn. Hierdoor kan een ongekwalificeerd iemand hoofd worden en permanent hoofd blijven.

Artikel 8. Mogelijkheden tot straffen en ontnemen bevoegdheid. Dit laatste kan alleen de president van Suriname op voordracht van twee ministers.

Straffen

De grond voor de straf is vaag: “gedragingen welke een goed onderwijzer niet betaamd”. Wat is dat? Wie bepaald dat? Dit is niet gedefinieerd. Dit opent de mogelijkheid tot willekeur.

Artikel 9. Netheid	<p>Lokalen schoon houden. Gezondheid prioriteit. Niet te krap zitten.</p> <p>Leerkrachten worden verplicht hierop te letten. Goede zaak.</p>
Artikel 10. Gezondheid	<p>Goed om gezondheid in de gaten te houden.</p> <p>Gebeuren deze zaken nog?</p> <p>Lid 2: er zijn geen nationale schoolonderzoeken meer. Deze worden op ad hoc basis nog gedaan in Paramaribo, niet in de districten en niet in het binnenland.</p>
Artikel 11 Programma	<p>Lid 2. Recht op informatie over programma voor leerling</p>
Artikel 12	<p>Dit was al in een staatsbesluit vastgelegd. GB 1932, no. 90. Zover we weten is er geen vervangend staatsbesluit na het aannemen van de wet in 1960 gekomen.</p>
Artikel 13 Doel lager onderwijs	<p><i>“Het schoolonderwijs zal zodanig moeten ingericht zijn, dat de verstandelijke vermogens der kinderen ontwikkeld worden en opgeleid worden tot alle maatschappelijke deugden.”</i></p> <p>Met dit artikel kan worden bewerkstelligd dat kinderen met speciale aandachtvereisten moeten worden geacommodeerd.</p> <p>Aan de andere kant is het een beperking van de vrijheid van inrichting van de school.</p> <p>Is aan een kant beperkt tot verstandelijke ontplooiing en aan de andere kant erg ruim met de zinsnede “opgeleid tot alle maatschappelijke deugden”.</p>
Artikel 14	<p>Lid 1. Minimaal 4 uren per dag les. School is van 8:00 tot 13:00 uur, met 1 of 2 pauzes. Dit is in uitvoer.</p> <p>Lid 2. In een school mag les in godsdienst worden gegeven, maar buiten</p>

schooltijden.

Afdeling “Bijzondere bepalingen”

Artikel 15 Wat is Lager Onderwijs. Hier vallen ULO en MULO duidelijk binnen de wetsbepalingen.

Artikel 16 Lid 1. Voor het Gewone Lager Onderwijs (GLO) wordt programma vastgelegd in een wet. Er worden 9 vakken gedoceerd.

Lid 3. Opent mogelijkheid om GLO niet gratis te laten zijn in moeilijke tijden.

Lid 4. Dit kan conflict met grondwet opleveren. Zie volgende paragraaf voor nadere toelichting.

Artikel 17. Boslandon- Geregeld in GB 1962, no. 83. In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op dit
derwijs landsbesluit.

Artikel 18. Afronding Lid 1. Bij doorlopen GLO tot het einde, met vrucht, wordt kosteloos een
school getuigschrift uitgereikt. Over een toets of examen wordt niets gezegd in de wet. Wanneer is de toets ingesteld en kan dat zomaar?

Artikel 19. Regels beha- Met vrucht betekent blijkbaar toch een soort toets halen, want in be-
len getuigschrift schikking GB 1982, no. 142 is vastgelegd wat de voorwaarden voor ver-
 krijgen getuigschrift GLO zijn: zie hoofdstuk 2.

Artikel 20. Leerplicht Van 7-12 leerplicht. Door sommigen wordt de inhoud door de zinsnede
 “geregeld lager onderwijs te doen geven” ook wel als schoolplicht uitge-
 legd. Maar artikel 6 lid 2 neemt wat ons betreft twijfel weg en zegt leer-
 plicht.

Afdeling “De akten van bekwaamheid”

Artikel 23. Wanneer De examens moeten worden doorlopen met goed gevolg.
krijg je deze akte?

Artikel 24. Welke akten bestaan? Dit is het artikel dat is gewijzigd in 1965. De boslandakte mist in de lijst.

Artikel 27. Vaststelling regels examen Regels voor examens worden buiten deze wet per beschikking vastgesteld. Voorbeelden hiervan zijn resolutie GB 1961, no. 111 en GB 1962, no. 71.

De laatste handelt over vaststelling examen reglement en programma voor verkrijgen diploma van boslandonderwijzer. In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op deze beschikking.

Afdeling "Het toezicht"

Artikel 31 Directeur onderwijs houdt ook toezicht

Artikel 32. Regeling Lid 1. Regels worden gemaakt. Onder andere GB 1962, no. 71: toezicht op verschillende toezicht examen boslandakte. taken

Lid 3. Alleen hier worden bijzondere scholen specifiek genoemd. Ook zij moeten inspectie toelaten.

Artikel 33 Inspectie maakt proces-verbaal over overtredingen. Niets over het beter maken onderwijs of ondersteuning leerkrachten.

Afdeling "Strafbepalingen"

Artikel 34 Geldboete is genoemd. De munteenheid bestaat niet meer en bedrag is mede daardoor onzinnig. Bedrag aanpassen naar huidige situatie.

Afdeling "Overgangsbepaling"

Artikel 36 examen hul- Via GB 1961, no. 111 wordt, in onderdeel A1, het examen hulponderwijzer in 1961 nog volgens de "oude" regelingen afgenomen totdat nieuwe regelingen zijn getroffen.

143. Zoals te zien is in de opmerkingen in de tweede kolom, heeft de wet vele staatsbesluiten en beschikkingen tot gevolg gehad. Deze gelden allemaal nog en vele hiervan zijn sterk verouderd.

In de wet zitten verder veel hiaten, die niet altijd via beschikkingen of besluiten zijn gedicht. Deze hiaten bestaan nog steeds en worden gebruikt om problemen op te lossen, zoals bij een tekort aan gekwalificeerde leerkrachten om toch les te kunnen laten verzorgen.

Deze wet met aanverwante beschikkingen is hard aan vervanging toe.

B. WAT WORDT GEMIST IN DE WET

144. Kleuteronderwijs valt niet onder deze wet, omdat de leerplicht slechts vanaf 7 jaar geldt. Nu brengen veel mensen hun kinderen zelf naar de kleuterschool omdat ze vinden dat het kind beter aansluiting vindt wanneer het die twee jaar kleuterschool heeft doorlopen.

Door allerlei omstandigheden is er, naast een gebrek aan wetgeving voor kinderen onder de 7 jaar, ook geen wetgeving specifiek voor kinderen die niet in het GLO onderwijs zitten. Speciaal Onderwijs (SO) scholen vallen onder geen enkele wetgeving en kunnen daardoor nergens op terugvallen of ouders kunnen de scholen nergens op aanspreken. Ook de inspectie kan hier niets doen. Gelukkig blijken in de praktijk de meeste SO scholen goed werk te verrichten. Dit wil niet zeggen dat er niet een regeling moet komen voor deze groep kinderen. Dit kan zowel binnen een nieuwe structuur GLO of door regelgeving specifiek voor speciaal onderwijs.

145. Naast het feit dat een aantal soorten onderwijs niet onder de wet valt, wordt ook een aantal bepalingen gemist. Alleen de omissies waarvoor ook geen verwijzing aanwezig is in de wet, naar bijvoorbeeld een beschikking of resolutie, worden genoemd. Houdt u er rekening mee dat het geen uitputtende lijst zal zijn. De bepalingen die wij missen zijn:

1. Er is geen verwijzing naar het bijhouden van vorderingen van de leerlingen in de wet;
2. Er is geen verwijzing naar het vastleggen van het curriculum in een leerplan. Alleen welke vakken zullen worden gegeven is bepaald;
3. Er is geen verwijzing in de wet naar de instructietaal op de scholen. Deze omissie is bepaald door het feit dat op het moment van conceptie van de wet Suriname nog een kolonie van Nederland was. De wetgever had dit later kunnen toevoegen aan de wet;

4. Er is geen verwijzing naar leerlingen die onder of boven het gemiddelde presteren en mogelijke voorzieningen voor hen in de wet of een verwijzing buiten de wet;
5. Er is geen verwijzing naar verwijdering of overplaatsing van leerlingen;
6. Een gevolg van punt 4 en 5 is, dat er geen duidelijkheid is wat er met een kind gebeurt dat niet mee kan met het onderwijs of niet kan worden toegelaten tot het onderwijs.

§5 Mogelijke complicatie tussen de Grondwet en de Lager Onderwijswet in Suriname

146. Een interessante complicatie kan optreden met Artikel 39 lid 2a van de Grondwet van 1987 en de term Lager Onderwijs. In artikel 39, lid 2a, staat dat het “algemeen lager onderwijs” vrij en verplicht moet zijn. Nu is de vraag wat onder de term “lager onderwijs” moet worden verstaan. Wanneer de definitie van de wet van 1960 wordt aangehouden dan betekent dit dat het onderwijs op de MULO en LBGO scholen óók verplicht en vrij moet zijn. Door het gebruik van de definitie uit 1960 ontstaat een conflict met artikel 20 van de wet op het Lager Onderwijs, waar wordt aangegeven dat de leerplicht van 7 tot 12 is. Ook met artikel 16 lid 4, waar schoolgeld voor ULO en MULO mag worden gevraagd ontstaat een conflict. Artikel 20 conflicteert met term “verplicht” uit het grondwetsartikel en artikel 16 met de term “vrij”.

Wij zijn niet bevoegd om een uitspraak te doen over de implicaties van deze situatie en laten het hier bij bovenstaande constatering. Juridisch moet dit uiteraard wel worden uitgeklaard.

§6 Artikelen in de wet inzake uitkeringen uit de landkas aan besturen van bijzondere scholen voor Lager Onderwijs

147. De tekst van deze wet, oftewel koninklijk besluit, is gehaald uit Räckers, 1979. Dit is gedaan, omdat de originele resoluties niet aanwezig waren in de Gouvernementsbladen of het Gouvernementsblad zelf van dat jaar niet, op de locatie waar wij het zochten. Zoals aangegeven in paragraaf 1.2 wordt voor de tekst het besluit GB 1939, no. 98 genomen.

In deze wet wordt, in een 11-tal artikelen, in detail vastgelegd wanneer bijzondere scholen subsidie zullen ontvangen, wat de voorwaarden zijn, voor welk onderdeel de subsidies gelden en hoeveel deze zullen bedragen.

De regelingen gelden voor het gehele bijzonder lager onderwijs, MULO en ULO inbegrepen.

148. Op een aantal artikelen uit deze wet wordt in onderstaande tabel nader in gegaan. Wanneer een artikel interessant is wordt de inhoud naar voren gehaald. Dit alles is vervat in tabel 4.

Tabel 4. Inhoud en analyse van de artikelen van wet inzake uitkeringen uit de landskas aan besturen van bijzondere scholen voor Lager Onderwijs

Artikelnummer; indien van toepassing met nummer van lid	Inhoud en analyse
1	Voorwaarden waaraan bijzondere lagere school moet voldoen voor verkrijgen subsidie (beperkt lager onderwijs komt in artikel 3 aan de orde)
1.1.5.	Geeft aan dat bijzondere scholen veelal aan dezelfde regels als openbare scholen moeten voldoen, zoals ratio leerlingen/leerkrachten, uren les per week, enz. Voor openbare scholen zijn deze zaken in GB 1932, no. 90 gegeven.
1.1.6.	Leerlingen moeten dispensatie kunnen verkrijgen voor bijwonen godsdienstonderwijs en godsdienstige verrichtingen
1.6.a	Mogelijkheid tot uitbreiding van aantal leerkrachten boven het quota van de openbare scholen
1.6.b	Leerlingen mogen op school blijven na het overschrijden van de leeftijdsgrens Voor 1.6.a en b worden wel geen extra gelden beschikbaar gesteld boven wat de officiële grenzen zijn voor openbare scholen.
2	In dit artikel worden de feitelijke bedragen toegekend. Onderscheid wordt gemaakt naar locatie (Paramaribo, district of binnenland).

2.4 en 2.7	Beperkt lager onderwijs. Dit is gelijk aan wat later genoemd wordt het boslandonderwijs. Definities, vergoedingen en subsidies voor deze vorm van onderwijs zijn uitgewerkt in GB 1962, no. 83. Dit landsbesluit wordt behandeld in hoofdstuk 2.
2.5	Scholen met een fröbelklas worden apart genoemd, met apart bedrag voor subsidie. Daarnaast geldt de eis dat er geen kinderen onder de 5 jaar mogen worden toegelaten.
3	Voorwaarden beperkt lager onderwijs voor verkrijgen subsidie. Voornamelijk in bosland, maar ook in Paramaribo.
4	Extra vergoedingen voor verplaatsingen en plaatsing in binnenland
5	Wat moet worden gemeld aan de president (mutaties, sluiting scholen).
6	Regeling lonen
7	Regeling vergoeding voor plaatsing in districten

149. De wet is erg gedetailleerd over wat gesubsidieerd wordt en met hoeveel. Een aantal termen is achterhaald, zoals beperkt lager onderwijs. Voor zover ons bekend bestaat deze term niet meer, maar is niet officieel afgeschaft. Het vermoeden bestaat dat deze term in de praktijk vervangen is door boslandonderwijs.

In deze wet is ook zeer duidelijk de scheiding tussen Paramaribo en de rest van het land te zien in financiële regelingen. Een verdere onderverdeling wordt gemaakt in de scheiding tussen het binnenland en de rest van het land.

Vergoedingen voor het ontberen van verschillende zaken in het binnenland en de districten, die leerkrachten in Paramaribo wel hebben, is goed vastgelegd.

AFDELING II : RESOLUTIES, BESCHIKKINGEN EN BESLUITEN

150. In dit hoofdstuk worden resoluties, beschikkingen en landsbesluiten op het gebied van Primair Onderwijs, zoals eerder gedefinieerd, in chronologische volgorde gezet in tabel 5. Dit doen we in chronologische volgorde. Veel stukken zullen worden aangeduid met de termen GB of SB, wat voor Gouvernementsblad of Staatsblad staat. De stukken die voor 25 november 1975 gedateerd zijn, zijn voorzien van het predicaat GB en de stukken na deze datum hebben het predicaat SB.

Indien de inhoud van de stukken om nadere uitleg, beschrijving of analyse vraagt, die niet past in de tweede kolom, is deze geplaatst onder tabel 5.

Tabel 5: Staatsbesluiten, resoluties en beschikkingen over het lager onderwijs in Suriname tot 2011.

Aanduiding stuk/Naam	Korte omschrijving inhoud
SB 1902, no 37 (in NL) (GB 1920, no 39)	Reglement op het beleid van de regering in de kolonie Suriname. In artikel 159 daarvan komt te staan (na wijziging in 1920) dat de bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs geschiedt.
GB 1904, no. 16 (GB 1952, no. 69)	Verplicht stelling vaccinatie tegen koepokken en natuurlijke kinderpokken (variola) voor onderwijzers, schoolgaande kinderen en voor alle andere personen, die in de scholen voor lager onderwijs werkzaam zijn. Deze ziektes zijn uitgeroeid en de resoluties zijn daarmee nutteloos geworden, maar niet ingetrokken.
GB 1904, no. 20 (GB 1952, no. 100)	Resolutie voor uitvoering van resolutie GB 1904 no. 16 (GB 1952 no. 69)
GB 1932, no. 90	“Houdende vaststelling van regelen voor het openbaar onderwijs met betrekking tot het aantal leerkrachten en kwekelingen, de

schooluren, de vakken waarin onderwijs moet worden gegeven, de bevoegdheden der onderwijzers, het aantal leerlingen, de toelating, overplaatsing van leerlingen en het ontslag van onderwijzers, alsmede van enige regelen ter zake van het ondersteunde bijzonder onderwijs." Dit staatsbesluit wordt ook wel het "nieuwe" leerkrachtenbesluit genoemd, na wijzigingen in 1948. Zie voor nadere toelichting onder de tabel.

- GB 1961, bijblad no. 444 Instructies voor de inspectie van het lager onderwijs in Suriname. Zie voor nadere toelichting onder de tabel. De behandeling van deze beschikking wordt in samenhang met GB 1973, bijblad no. 499 en GB 1982, no. 79 gedaan.
- GB 1962, no 10 Vrijstelling invoerrechten voor enkele specifieke voorwerpen, voor openbare en bijzondere onderwijsinstellingen.
- GB 1962, no. 71 Reglement en programma examen ter verkrijging diploma boslandonderwijzer. Zie voor nadere toelichting onder de tabel.
- GB 1962, no. 83 Regeling boslandonderwijs. Zie voor nadere toelichting onder de tabel.
- GB 1966, no. 58 Vaststelling Algemeen Leerplan als het geldende leerplan. Kleuteronderwijs is hierin ook opgenomen.
- In 2004 wordt Nationaal Leerplan voor het basisonderwijs in Suriname voorgelegd. Voor zover na te gaan is dit niet per resolutie vastgesteld als zijnde het nieuwe Leerplan voor het basisonderwijs.
- GB 1971, no. 54 Lestijden resolutie (vaststellen lestijden leerkrachten voor Lager, Nijverheids-, Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschoolonderwijs). Zie voor nadere toelichting onder de tabel.
- GB 1973, bijblad no 499 (GB 1983, no 5) Huishoudelijk reglement van openbare lagere scholen. Zie voor nadere toelichting onder de tabel. De behandeling van deze beschikking wordt in samenhang met GB 1961, bijblad no. 444 en GB 1982,

no. 79 gedaan.

- GB 1981, no. 97 Reglement Nationale Onderwijs-Adviesraad. Handelt over instelling van deze raad. In Sectorplannen 2004-2008 en 2010-2014 van het Ministerie van Onderwijs wordt deze als nog in te stellen aange-merkt. De opzet van de raad van 1981 en de nog op te richten raad is wel verschillend. De raad uit 1981 werd vooral vanuit de minister van onderwijs geregeld (o.a. benoemen en ontslaan gebeurt door minister). De raad uit de sectorplannen klinkt veel autonomer.
- Vraag die op komt is waar de raad uit 1981 is gebleven.
- GB 1982, no. 79 Nieuwe indeling inspectie. Zie voor nadere toelichting onder de tabel. De behandeling van deze beschikking wordt in samenhang met GB 1961, bijblad no. 444 en GB 1973, bijblad no. 499 gedaan.
- GB 1982, no. 142 Voorschriften voor verkrijgen getuigschrift GLO. Dit is een uitwerking van de artikelen 18 en 19 van de wet op het lager onderwijs van 1960. In deze voorschriften staat dat wordt beoordeeld door het schoolhoofd of een leerling een getuigschrift krijgt. Met inspectie wordt gekeken naar herkansing.
- Hierbij behoren verder de selectienormen bij de verwijzing van leerlingen na de toets GLO-6 van het Examenbureau
- GB 1986, no. 37 Instelling Raad voor Openbaar Lager Onderwijs. Het gaat om een adviesraad die niet een ambtelijk orgaan is, maar minister van onderwijs benoemd en ontslaat de leden. Bestaat uit 7 leden; 3 voorgedragen door de Surinaamse Openbare Onderwijzers Bond en 4 door minister aangewezen. Is onbekend of deze raad ooit operationeel is geweest.
- GB 1991, no. 58 (SB 2010, no. 174) Taakomschrijvingen departementen. Artikel 18 omschrijft taken Ministerie van Onderwijs en volksontwikkeling. Algemene omschrijving. Niet specifiek op lager onderwijs toegespitst. Er wordt wel specifiek

aangegeven dat toezicht op het openbaar én bijzonder onderwijs tot de taken van het ministerie behoort.

Selectienormen bij de ver- Beschrijving vereiste cijfers en berekening van verwijsniveau na ma-
wijzing van leerlingen na de ken van de GLO toets.
toets GLO-6, augustus 2002
Uitgegeven door het Examenbureau van het ministerie van onder-
wijs.
SB 2008, no. 83 Oprichting opleiding schoolmediatheek medewerkers basisonderwijs

1. GB 1932, no. 90

RN. De eerste afdeling van dit staatsbesluit, artikelen 1 tot en met 7, geldt voor het openbare onderwijs. De tweede afdeling, artikelen 8 tot en met 10, geldt voor het ondersteunde (!) bijzondere onderwijs. Beide onderdelen worden in het staatsbesluit afdeling genoemd.

Voor het Openbaar Gewoon Lager Onderwijs (afdeling 1):

Artikel 1a bepaalt dat op elke leerkracht er maximaal 40 leerlingen zijn.

Artikel 2a bepaalt dat per week en per klas er minimaal 20 schooluren van elk 60 minuten zijn.

Dit is opgenomen in de wet op het lager onderwijs van 1960.

Artikel 5, lid 1a bepaalt dat het aantal leerjaren op een school ten minste 6 opeenvolgende jaren bedraagt.

Artikel 6, lid 2 bepaalt dat bij de eerste toelating een kind 6 jaar moet worden voor 15 november van het jaar waarin dit verzoek wordt gedaan.

Artikel 6, lid 4 bepaalt dat een kind de school moet verlaten na het doorlopen van de klas waarin ze zitten als ze 15 worden (het 16^e levensjaar intreedt).

In afdeling 2 wordt wel gesproken over roosters, maar in algemene zin dat het moet worden goedgekeurd door de inspecteur. Het rooster voor het beperkt lager onderwijs hoeft niet te worden voorgelegd!

151. Regels voor grootte van klassen, aantal uren per week en leeftijden worden niet genoemd. Deze zaken worden door artikel 1, lid 1.5 uit de wet inzake uitkeringen uit 's Landskas uit 1925 (GB 1925, no. 23) bepaald.

2. GB 1961, bijblad no. 444, GB 1972, bijblad no. 499 en GB 1982, no. 79

152. Het huishoudelijk reglement van de openbare scholen uit 1973 is gebaseerd op de indeling en de instructies voor de inspectie van 1961. De instructie uit 1961 en de beschikking uit 1982 gaan beiden over de onderwijsinspecties. In de beschikking van 1982 wordt de inspectie voor het lager onderwijs opgeheven en komen impliciet de instructies voor de inspectie van het lager onderwijs te vervallen.

De reden dat de instructies uit 1961 hier worden genoemd zijn de taken uit de artikelen 6 en 9. In artikel 6 staat dat de taken voor de inspectie uiteenvalt in een leidinggevende en een controlerende taak. De leidinggevende taak is omschreven als “het verrichten van al hetgeen binnen het kader van de bevoegdheden tot verbetering van het onderwijs en de opvoeding in de scholen kan leiden”. In artikel 9 eindigt lid 1 met de zinsnede “... aanwijzingen die tot verbetering van het onderwijs kunnen leiden”. Dit laatste is een bijzondere taak van een inspecteur. Deze leidinggevende taakstelling is in de beschikking van 1982 ter ziele gegaan. Dit is betreurenswaardig.

Een ander verschil tussen 1961 en 1982 is dat het boslandonderwijs niet meer apart wordt benoemd en dat kleuteronderwijs en buitengewoon onderwijs nu ook onder de inspectie vallen en wel onder Inspectie Basisonderwijs.

De beschikking van 1982 is ook veel specifiek en uitgebreider wat het beschrijven van taakstelling van de inspectie en de ambtenaren hierin. Een voorbeeld is dat het hoofd van de inspectie Basisonderwijs de eed van leerkrachten afneemt voor scholen Basisonderwijs. Dit is een specificatie van artikel 6, lid 1d en e uit de wet lager onderwijs.

153. Het huishoudelijk reglement uit 1973 zou, aangezien het gebaseerd is op de instructie voor een inspectie onderdeel dat is vervangen, ook moeten worden vervangen, maar volgens het ministerie van onderwijs en volksontwikkeling is dit het reglement dat wordt toegepast. Vreemd

is wel dat in het reglement het kleuteronderwijs ineens is toegevoegd en verwijzingen naar boslandonderwijs zijn verdwenen.

Veel taken die zijn aangegeven in de wet op het lager onderwijs van 1960 worden in het reglement geoperationaliseerd met specificaties.

Voor leerkrachten en schoolhoofden zijn er veel bepalingen en plichten, maar weinig rechten opgenomen. Voor leerlingen zijn er veel rechten en weinig plichten opgenomen. Scheve balans.

3. GB 1962, no. 71

154. Reglement en programma examen ter verkrijging diploma boslandonderwijzer. Dit is de uiwerking die in artikel 27 van de wet op het lager onderwijs wordt aangekondigd. Het is ook de minimum vereiste om boslandonderwijs te mogen geven, zie artikel 1c van GB 1962, no83. Ook is deze akte geen akte van bekwaamheid zoals bedoeld in het artikel 6, lid 1b en artikel 24 van de wet op het lager onderwijs (GB 1960, no. 108).

In het programma behorend bij deze beschikking staat geregeld dat de kandidaat moet voldoen aan lage standaarden om te slagen (enige kennis, eenvoudig). Bijvoorbeeld voor Nederlandse taal. A. stillezen: eenvoudig stuk proza. B. Dictee: zonder al te hinderlijke spelfouten. Schrijven (praktisch): enige vaardigheid. Zo kunnen we doorgaan.

We hebben niet kunnen vinden dat de opleiding tot Boslandakte is afgeschaft, maar hij wordt niet meer gegeven. Tot 2003 werd de opleiding nog verzorgd en hierdoor zijn er nog behoorlijk veel leerkrachten die als hoogste graad Boslandakte hebben. Dit is niet bevorderlijk voor het niveau van het onderwijs in het binnenland.

4. GB 1962, no. 83

155. Regeling boslandonderwijs. Dit is de uiwerking die in artikel 17 van de wet op het lager onderwijs wordt aangekondigd. Hier wordt geen definitie van boslandonderwijs gegeven.

Artikel 1 handelt over wie leerkracht mag zijn. Minimum eis voor bekwaamheid is boslandakte of een daarmee gelijk te stellen bewijs, dit naar oordeel van de directeur van onderwijs.

Artikel 4, lid 1 handelt over het minimum aan vakken. Dit is veel kleiner in hoeveelheid dan bij ander lager onderwijs. In lid 2 van dit artikel wordt gesteld dat zelfs van dit pakket kan worden afgeweken, met toestemming van de directeur van onderwijs.

Artikel 5 geeft aan dat het aantal uren per dag minimaal 4 moet zijn en niet minder dan 180 dagen (36 weken) per schooljaar.

Artikel 7 stelt dat kinderen minimaal 6 jaar oud moeten zijn om toegelaten te worden tot een school met boslandonderwijs. Kleuter- of fröbelscholen zijn door deze beperking geen mogelijkheid in het boslandonderwijs.

Artikelen 10 tot en met 17 handelen over de financiële vergoedingen uit de staatskas voor het boslandonderwijs. Deze waren grotendeels niet opgenomen in de wet van 1925 (GB 1925, no. 93).

5. GB 1971, no. 54

156. In deze resolutie wordt onder andere de lestijden voor het lager onderwijs geregeld. In de resolutie worden hiertoe nog wel ULO en MULO gerekend. Ook buitengewoon en kleuteronderwijs vallen in deze resolutie.

[De stukken tussen de haakjes zijn ter verduidelijking toegevoegd door de schrijvers]

Artikel 1: Bij een volledige betrekking voor een GLO leerkracht bedraagt het aantal lestijden per week 30 van elk 45 minuten. (Dit betekent een werkweek van 22,5 uren)

Artikel 2: Bij een volledige betrekking voor een leerkracht bij het buitengewoon onderwijs bedraagt het aantal lestijden per week 27 van elk 45 minuten. (Dit betekent een werkweek van 20,25 uren)

Artikel 3: Bij een volledige betrekking voor een leerkracht bij het kleuteronderwijs bedraagt het aantal lestijden per week 35 van elk 30 minuten. Dit betekent een werkweek van 17,5 lesuren.

Artikel 4c: Het aantal te geven lestijden per week, bedraagt voor het ambulante hoofd van een school voor GLO of B.O. (buitengewoon onderwijs), de volledige weektaak (zie art 1 en 2) verminderd met het aantal gevormde klassen, met een minimum van 12 lestijden per week.

157. Aan het begin van de resolutie, bij het onderdeel “Overwegende:” staat “dat het wenselijk is om tot vaststelling en concretisering van de lestijden bij het (Openbaar) Lager-, over te

gaan.” Openbaar staat tussen haakjes. Betekent dit nu dat de resolutie alleen van toepassing op het openbaar onderwijs, of juist dat het ook op het bijzonder onderwijs van toepassing is? Wanneer alle regelingen alleen voor openbaar onderwijs gelden, waarom is Openbaar dan niet zonder de haakjes neergezet? Of andersom, wanneer de regelingen voor beide vormen gelden, waarom dan openbaar noemen?

AFDELING III: CONCEPTWETTEN EN BELEIDSSTUKKEN. INHOUD EN VERGELIJKING MET BESTAANDE WETTEN EN REGELS

158. De stukken die in dit hoofdstuk aan de orde komen zijn geen wetten, resoluties of beschikkingen maar een sectorplan, beleidsnota/standaarden en een conceptwet. Al deze documenten zijn dus niet, of in ieder geval nog niet, bindend in de wettelijke zin.

Ze worden hier toch behandeld omdat in de beleidsnota en het sectorplan uitgangspunten van de overheid staan voor een bepaalde periode en daardoor regulerend (kunnen) werken. De conceptwetten zullen over niet te lange tijd wel wetten zijn en dan het onderwijs reguleren.

In paragraaf 3.1 komen kort de beleidsnota 2005-2010 en het Sectorplan Onderwijs 2010-2014 aan de orde. In paragraaf 3.2 komen de Beleidsnota en de Standaarden voor Early Childhood Development (ECD) aan bod. Ten slotte komt in paragraaf 3.3 het concept voor de wet op het 11-jarig basisonderwijs aan de orde. Deze wet zal de wet op het lager onderwijs uit 1960 vervangen.

§1 Concept Sectorplan Onderwijs 2010-2014

159. In een Sectorplan Onderwijs worden vanuit de plannen in het Surinaams Educatief Plan uit 2002 de kaders voor het onderwijs te Suriname vastgelegd. Het eerste Sectorplan Onderwijs (SPO I) gold voor 2004-2008 en is nog met een jaar in geldigheid verlengd. Daarna is besloten om een nieuw Sectorplan te formuleren voor de periode 2010-2014. Het Sectorplan Onderwijs 2010-2014 (SPO II) is in concept in februari 2010 gereed gekomen. Deze tekst wordt hier gebruikt.

Voor we met de bespreking van de inhoud van dit document beginnen eerst 2 opmerkingen. Ten eerste is een sectorplan een vastlegging van middenlange-termijn plannen en strategieën (5 jaar). Het is niet een actie- of een jaarplan. De ideeën uit dit stuk moeten uitgewerkt worden in concrete acties. Ten tweede is dit plan gemaakt nadat de conceptwet op het 11-jarig onderwijs zoals wij hem hier bespreken gereed was (19 februari 2009), zodat teksten in het SPO II hierop uitweiden. Aangegeven wordt dat hervorming van het onderwijs het uitgangspunt is van SPO II. Dit is de rode draad door het hele document. In het document worden verschillende initiatieven en documenten genoemd die betrekking hebben op de omgeving van het onderwijs, zoals het beleidsdocument Vroege Kindontwikkeling en de conceptwetgeving Kinderopvang. Dit alles schept een breder beeld van de activiteiten rondom het kind.

Kleuteronderwijs, lager onderwijs en voortgezet onderwijs op juniorenniveau (VOJ) worden nog apart besproken. Basis Onderwijs is wel de toekomst waar naartoe gewerkt wordt. Verschillende activiteiten in en rond het huidige onderwijs worden aangehaald zoals “Kansverbetering leerlingen basisonderwijs binnenland Suriname (Kalbobis)”, “Basic Life Skills commissie”, “training Inspectie in nieuwe vorm inspecteren”, “Ik geloof in jou”, “Programma Effectievere Scholen Suriname (PROGRESS)”, “bouw nieuwe infrastructuur” en “LEARN”.

160. Naast bestaande zaken worden nieuwe geponeerd. Enkele van deze nieuwe zijn:

1. Samenwerking tussen openbare scholen en bijzondere scholen. Er is geconstateerd dat bijzondere scholen soms een surplus hebben aan lokalen die openbare scholen kunnen gebruiken (paragraaf 2.4.1). Dit is een praktisch voorbeeld van onderwijsoverleg zoals voorgesteld in artikel 22 van de conceptwet;
2. Subsidie van bijzondere scholen verdient aanpassing anno 2009 (paragraaf 2.5.1);
3. Onderwijs moet inclusief zijn (paragraaf 3.4.2);
4. Invoering Basis Onderwijs over een periode van 8 jaar gepland (paragraaf 4.1.2);
5. Instelling van een Instituut voor Leerlingenzorg (paragraaf 4.1.7). Dit is de uitwerking van artikel 2 lid 6 van de conceptwet;
6. Instelling van een Instituut voor Kwaliteitszorg (paragraaf 4.1.7). Binnen dit instituut kunnen onderdelen van artikel 12 en 14 van de conceptwet vallen;

7. Basic Life Skills is ook een speerpunt de komende jaren. Dit valt mooi onder artikel 2 van de conceptwet;
8. De inspectie moet worden omgevormd tot een afdeling, met nieuwe taken. Artikel 12 spreekt hier uitvoerig over.

161. Verrassend in het SPO II is dat er niet wordt gesproken over het maken van een Leerplichtwet. Volgens de conceptwet op het 11-jarig basis onderwijs is deze erg belangrijk.

In het SPO II is er ten slotte sprake van het instellen van een Nationale Onderwijs Advies Raad (NOAR). Volgens de gevonden documentatie in de Staatsbladen is deze al ingesteld in 1981 (SB 1981, no. 97). De leden hebben min of meer dezelfde achtergrond. De resolutie noemt de universiteit bij naam en het SPO II niet, maar verder zijn het personen die zich met onderwijs bezighouden. Het is ons onbekend of de raad uit 1981 bestaat of bestaan heeft.

Het is volgens ons een goed idee om een NOAR te hebben, ongeacht of deze al ingesteld was of niet. Een van de redenen is afstemming tussen de verschillende stakeholders over de vragen die de samenleving en de markt stellen aan het onderwijs. Bijvoorbeeld: wat moet een kind leren om mee te kunnen in de maatschappij? Leren schrijven met een vulpen is niet meer een vereiste, maar kunnen omgaan met een computer is dat nu wel. Zo kunnen na verloop van tijd nieuwe vragen opkomen en via de NOAR sneller in het curriculum terecht komen.

Zoals duidelijk is geeft het SPO II ook een aantal regelgevende activiteiten/strategieën waarbij het onderwijs gebaat zal zijn. Hopelijk worden deze concepten en ideeën omgezet in feiten.

§2 Standaarden en Beleidsnota voor Early Childhood Development (ECD)

162. De ECD commissie heeft in 2004 en 2005 twee documenten afgeleverd over Early Childhood Development in Suriname. Het eerste document heet Standaarden voor ECD en is van oktober 2004. Het tweede document heet Beleidsdocument Early Childhood Development. Beide documenten hebben als subtitel Vroege Kinderontwikkeling. Ze zijn te vinden op de website van de ECD commissie, <http://www.ecdsuriname.info>, onder het kopje “documenten”.

In dit werkstuk wordt niet behandeld wat ECD precies inhoudt, maar wordt volstaan met de mededeling dat ECD zich bezig houdt met alle zaken rondom kinderen in de leeftijd 0-8 jaar. Vanaf 4 tot 8 jaar vallen deze kinderen in het lager onderwijs en daarmee binnen het kader van dit werkstuk.

A. BELEIDSDOCUMENT EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT

163. In dit document wordt gepleit voor een holistische aanpak van de problematiek van kinderen in de leeftijd 0-8 jaar. Dit betekent dat wordt gepleit voor uitvoer van zeer veel verschillende zaken bij alle ministeries in Suriname. Dit gaat van inpassen van ECD in het genderbeleid door het ministerie van Binnenlandse Zaken tot verkeersveiligheid en bereikbaarheid van faciliteiten neergelegd bij het ministerie van Openbare Werken en Verkeer. Het ministerie van Onderwijs heeft de leidende rol in dit alles en is onder andere verantwoordelijk voor curriculumontwikkeling, onderwijs, leermiddelen en onderwijsfaciliteiten. Alles benoemen gaat te ver en we zullen ons beperken tot een aantal specifieke onderdelen.

164. Uit paragraaf 9.4 komen de volgende twee quotes:

“Alle ECD-werkers moeten verplicht gesteld worden op regelmatige basis na- en bijscholingscursussen of trainingen te volgen. Bij voorkeur wordt dit gekoppeld aan een adequaat beloningsstelsel.”

en

“Een goed registratie- en volgsysteem van de ontwikkeling van het kind verdient aanbeveling en kan onderdeel vormen van een ‘welzijnspaspoort’ van het kind, waarin eveneens gegevens van geboorte, vroege ontwikkeling, gezondheid, sociale context en schoolvorderingen worden opgenomen.”

Goede opleiding en een volgsysteem worden mede gezien als belangrijke factoren in goed onderwijs. Beide factoren zijn ook opgenomen in de conceptwet voor het 11-jarig basis onderwijs (artikelen 14 en 2, lid 3). De leerkrachten in de onderbouw van het nieuwe basisonderwijs zijn ECD medewerkers.

Als laatste noemen we het advies in de beleidsnota tot de vorming van een ECD unit, een coördinerend orgaan op uitvoerend niveau, de werkmarm van de ECD commissie.

B. STANDAARDEN VOOR ECD

165. In dit document “Standaarden voor ECD, de formele versie”, zoals de website van de ECD commissie het aanduidt staan kwaliteitseisen voor het omgaan met kinderen in instellingen voor kinderopvang. De bedoeling is om dit document vastgelegd te krijgen als grondslag voor de regelingen voor jonge kinderen in instellingen voor kinderopvang.

In het document wordt er vanuit gegaan dat een Wet op de Kinderopvang en een Onderwijswet bepalen dat registratie van alle zorg- en onderwijsinstellingen voor jonge kinderen vereisen; paragraaf 1.1 Registratie. Nu bestaat er een Onderwijswet, maar slechts een concept voor een Wet op de Kinderopvang. De huidige Onderwijswet is uit 1960 en vereist inderdaad registratie, evenals de conceptwet Kinderopvang. In deze conceptwet worden deze standaarden via artikel 4 aangeropen.

166. De reden dat we dit document hier behandelen is de definitie die in dit document wordt gegeven aan instelling voor kinderopvang (IKO).

Met de naam ‘instelling voor kinderopvang’ (IKO) wordt in dit document bedoeld elke voorziening waar opvang, verzorging, ontwikkelingsstimulering, leerondersteuning en/of onderwijs wordt geboden aan kinderen tot en met de leeftijd van 8 jaar, waaronder crèches, op-pashuizen, residentiële voorzieningen, peuter- en kleuterscholen, alsook de onderbouw van de huidige lagere school c.q. de basisschool.

Nu staan in dit document zeer gedetailleerde eisen en richtlijnen voor kinderopvang in ruime zin. Aan bod komt onder andere handicaps, naschoolse opvang, niveau leerkrachten/begeleiders, hygiëne, ratio kinderen/leiding, benadering ouders, straffen, veiligheid, meertaligheid, enz. Al deze zaken worden behandeld voor verschillende leeftijdsgroepen; 0-2, 0-4, 6-8.

De ratio leerling/leerkracht vereiste is zeer moeilijk of niet te voldoen op scholen. Hier wordt 2 leerkrachten op 35 leerlingen genoemd, waar de tweede leerkracht een hulpleerkracht is. Al de

andere zijn in een of andere vorm opgenomen in het Sectorplan Onderwijs 2010-2014 of de conceptwet op het 11-jarig onderwijs.

167. Hoofdstuk 5 handelt specifiek over kinderen tussen 4 en 8 jaar, de leeftijd waarop de kinderen naar de lagere school gaan. Daar staat (letterlijke quote):

- 1. Vanuit het oogpunt dat de eerste levensjaren van een kind cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling, is het noodzakelijk dat de leerplicht begint bij 4 jaar;*
- 2. Om aan leerbehoeften van kinderen te voldoen dient er in ieder geval een vloeiende overgang te zijn van kleuter- naar lager onderwijs, samen te voegen tot basisonderwijs. Hierbij dient de kleuterfase gezien te worden als essentieel en meest belangrijke onderdeel van het onderwijs en niet slechts als ‘voorbereiding voor het lager onderwijs’;*
- 3. De kalenderleeftijd dient evenwel niet steeds star gehanteerd te worden. Van meer belang is het ontwikkelingsniveau van het kind. Echter dient daarbij wel gekeken te worden naar de totale ontwikkeling in harmonie en niet uitsluitend naar uitschietende deelgebieden;*
- 4. Binnen de diverse leermethoden en curricula dient derhalve evenwichtige aandacht te zijn voor de verschillende ontwikkelingsgebieden van kinderen in deze leeftijd.*

Ook deze kwaliteitseisen zijn die allen opgenomen zijn in zowel het Sectorplan Onderwijs 2010-2014 als de conceptwet op het 11-jarig onderwijs.

§3 Concept wet op het 11-jarig Basisonderwijs

168. De wet is opgebouwd in zes hoofdstukken met daarin 28 artikelen. Het geheel wordt toegelicht in de zogenoemde memorie van toelichting. De wet zal behandeld worden via de artikelen, beginnend met een algemene paragraaf over de wet als geheel.

A. ALGEMEEN

169. Dit werkstuk handelt over het lager onderwijs, bedoelend vanaf de kleuterschool tot en met klas 6 van de leerschool. De wet op het 11-jarig basisonderwijs gaat verder dan dit. Tot leerjaar 8 overlappen beide systemen elkaar. De laatste drie jaren van het nieuwe basisonderwijs omvatten drie jaar van het oude Voortgezet Onderwijs Junioren (VOJ). Deze bespreking en vergelijking gaat tot het achtste leerjaar.

In de memorie van toelichting worden de achterliggende gedachten van de wet toegelicht. Enkele belangrijke uitgangspunten zijn de volgende:

1. Niet alles kan via wetgeving worden geregeld binnen het onderwijs, maar wetgeving scheidt helderheid over beoogd beleid en legt verlangens onderwijsactoren vast;
2. Onderwijs gericht op afleveren van kinderen met een basis voor het volwaardig deelnemen aan de maatschappij, dus met vaardigheden om dit te doen (dus ook o.a. onafhankelijk denken en sociale vaardigheden);
3. Onderwijs moet kindgericht zijn;
4. Leerplicht moet worden uitgebreid. Dit is noodzakelijk om universeel funderend onderwijs te realiseren;
5. Het basisonderwijs moet inclusief zijn. Kinderen die niet meekunnen worden zoveel mogelijk binnen het systeem gehouden met begeleiding en zorgopvang. Ieder kind heeft mogelijkheden en deze moeten worden benut;
6. De talen in Suriname zijn belangrijk als tijdelijke en incidentele instructietaal in het onderwijs. Daarnaast blijft de voertaal Nederlands, totdat Surinaams-Nederlands is genormeerd en gestandaardiseerd;
7. Ouders moeten meer betrokken zijn bij de scholing van hun kinderen.

Deze uitgangspunten zijn gebruikt bij het opstellen van de artikelen in de wet, maar zoals punt 1 naar voren brengt zullen er altijd zaken zijn die niet formeel vastgelegd kunnen worden.

Naast deze beperking is het ook zo dat wetgeving niet snel tot stand komt en daardoor vaak achter de feiten en verandering aan loopt. Het kan ook zo zijn dat wetgeving vooruitloopt en sturing geeft aan verandering.

170. Tot hier over de wet. Naast een aanpassing van de wet waardoor een aantal ideeën, die in het onderwijs circuleren en soms al in de praktijk worden toegepast, formeel worden opgenomen, komen voor invoering van het 11-jarig basisonderwijs veel meer zaken kijken. Dit betekent verder onder andere: het samenvoegen van 3 schoolsoorten, het bedenken en maken van een volledig nieuw curriculum, verandering van werkwijze van de leerkrachten door training en instelling, een andere werkwijze van de inspectie. Dit is een snelle greep uit de enorme pot met veran-

deringen. Een deel van deze veranderingen zullen zelf op formele wijze moeten worden vastgelegd in wetten. Deze worden hier niet behandeld.

De versie van de conceptwet die hier behandeld wordt is die van 19 februari 2009.

B. DE WETSARTIKELEN

171. De artikelen zullen in tabel 6 per hoofdstuk worden behandeld.

Tabel 6. Beschrijving en analyse Artikelen uit de conceptwet op het 11-jarig basis onderwijs

Artikel:	Inhoud:
----------	---------

Hoofdstuk I: Het 11-jarige Basis Onderwijs

Artikel 1 De wet begint met een begripsbepaling. Dit is praktisch om verwarring te voorkomen

Artikel 2 De begripsbepaling wordt direct gevolgd door een opsomming van de doelstellingen en uitgangspunten van het Basis Onderwijs,

Een aantal van de uitgangspunten van de discussie over de wet zijn hier expliciet opgenomen (nummer 2 tot en met 6 uit paragraaf 3.4.1). Dit geeft direct een afgebakend kader waarbinnen de rest van de wet zal vallen. Specifiek wordt de leerplicht uitgebreid naar van 4 tot en met 15 jaar in lid 5 en het verschaffen van faciliteiten voor leerlingen die extra zorg behoeven in lid 6.

Artikel 3 nieuwe structuur van het onderwijs

Artikel 4 Artikel 4 is belangrijk, omdat hier de leerplicht wordt vastgelegd. Hier wordt vastgelegd dat alle kinderen moeten worden ingeschreven op en school. Thuisonderwijs kan, maar met toestemming van inspectie. Impliciet betekent dit dat de leerplicht een schoolplicht, omdat de inspectie slechts in zeer uitzonderlijke gevallen toestemming zal verlenen, als ze hun taak serieus nemen.

Dit betekent dan weer dat in heel Suriname er voldoende scholen moeten zijn om alle kinderen te accommoderen. Op zijn minst in het district Sipaliwini is dit op dit moment niet het geval. Het vermoeden bestaat dat dit in meer districten zo zal zijn. Naast een

tekort aan plaatsen kan ook de bereikbaarheid van de school een probleem zijn. De bepaling van artikel 4, lid zal een zware wissel op de bouwactiviteiten voor scholen in Suriname trekken.

Naast openbare scholen die misschien moeten worden uitgebreid of bijgebouwd zal de wet ook gelden voor bijzondere scholen. Dit betekent dat deze moeten bouwen. Gebeurt dit op eigen kosten of zal de overheid bijspringen?

Artikel 4 geeft in lid 5 aan dat naast deze wet een wet op de leerplicht moet worden gemaakt.

Artikel 5 Lid 1 bespreekt dat voor kinderen die door een of andere reden het basis onderwijs niet kunnen volgen een passende oplossing wordt gezocht buiten het basis onderwijs. Hier zijn 2 opmerkingen over. Ten eerste, wie gaat de oplossing zoeken? Dit is niet gespecificeerd. Ten tweede vraagt dit veel van de alternatieve kanalen voor scholing. In de praktijk blijkt dat plaatsing op veel problemen stuit in verband met capaciteit plaatsingsorganisaties, kosten en capaciteit opvang.

Mooie toevoeging is de zin: "In geen geval wordt de leerling onderwijs onthouden."

Hoofdstuk II. Schoolplan en inhoud Basis Onderwijs

Verplicht worden schoolplannen voor en door de scholen zelf, opgesteld naar richtlijnen ministerie. Verder zijn er een speelwerkplan voor de onderbouw (leerjaar 1 tot en met 4) en een schoolwerkplan voor de rest waarin het curriculum is vastgelegd.

Hoofdstuk III. Reglementering, toezicht en ondersteuning

Een school moet een schoolreglement maken en voorleggen aan de inspectie. Enkele onderdelen worden zo belangrijk gevonden dat de opname in het schoolreglement via deze wet wordt geregeld. Dit omvat het verbod op lijfstraffen, enkele rechten en plichten van de kinderen en de straf bij het overtreden van die plichten. Ook een klachtenprocedure moet zijn opgenomen. Precieze invulling mag verschillen per school.

Zoals vermeld in 3.4.1 is ouderparticipatie een belangrijk uitgangspunt. Dit wordt ingevuld door het verplicht stellen van een oudercommissie, op zijn minst per scholencluster. Wat de inrichting van een oudercommissie moet zijn wordt buiten deze wet geregeld via staatsbesluit.

Artikel 12 Beschrijft het toezicht door de inspectie. Een belangrijk punt hier is, in onze ogen, het wederom opnemen van de frase “die de kwaliteit en/of ontwikkeling van het onderwijs bevorderen.” (artikel 12, lid 4c, d en e). Er is geen beperking opgesteld in wat die kwaliteit behelst. Naast fysieke kwaliteit hoort nu ook inhoudelijke kwaliteit expliciet tot de taken van de inspectie, niet alleen de wettelijke bepalingen

Lid 5 en lid 6 introduceren de vertrouwensinspecteur ingezet bij seksueel, fysiek of psychisch geweld, gepleegd door een onderwijsdeelnemer van het Basis Onderwijs.

Artikel 14 Onderstreept het belang van de kwaliteit van leerkrachten voor de kwaliteit van het onderwijs. Dit artikel schept de basisvoorwaarden voor de borging hiervan door de oprichting van een instituut die dit zal bewaken en begeleiden. De oprichting van het instituut valt buiten deze wet.

Artikel 15 Bepaald dat er objectieve methoden worden ontwikkeld om de kwaliteit van het onderwijs te meten. Het wordt niet gespecificeerd, maar we spreken hier de hoop uit dat kwaliteit niet meer alleen de formele bevoegdheid van leerkrachten zal beteken.

Artikel 16 Hier wordt uitgebreid behandeld hoe klachten worden behandeld.

Hoofdstuk IV: Onderwijsdeelnemers

Wie les mag geven wordt in tegenstelling tot de “oude” wet uit 1960 niet specifiek vastgelegd binnen deze wet, maar gedelegeerd naar staatsbesluiten. De mogelijkheid voor thuisonderwijs is opgenomen in artikel 4 en komt hier niet ter sprake.

Artikel 18 Lid 9. De eed van het personeel wordt afgelegd in handen van het bevoegd gezag van

een school. In de oude wet werd de eed door de directeur van onderwijs en via de instructies door de inspectie afgenomen. Via de begripsbepalingen in artikel 1 betekent dit dat de eed nu bij bijzondere scholen door het schoolbestuur wordt afgenomen.

De eed is ook veranderd. Nu wordt zowel onderwijskundige taken als opvoedkundige taken opgenomen. Daarnaast wordt nationaal verhef opgenomen als taak en wordt beloofd de kinderen met respect te behandelen.

Artikel 19 Scholen krijgen ook meer autonomie. Nadere specificatie wordt buiten deze wet geregeld.

Hoofdstuk V: Openbaar onderwijs en Bijzonder onderwijs

Artikel 20 Artikel omschrijft enkele aspecten van het openbaar onderwijs en geeft in lid 4 dat voldoende openbaar onderwijs zal worden gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Hier plaatsen we dezelfde opmerking als bij artikel 4, lid 1.

Artikel 22 Hier wordt een onderwijsoverlegplatform tussen openbaar en bijzonder gelanceerd. Derden kunnen via ministeriële beschikking worden uitgenodigd deel te nemen.

Artikel 23 Hier wordt gesproken over de bekostiging van het bijzonder onderwijs. Dit zal worden geregeld via een staatsbesluit. Dit staatsbesluit zal dan het subsidiebesluit uit 1932 (GB 1932, no. 90) gaan vervangen?

Artikel 24 Is een verzameling van speciale voorzieningen in het basisonderwijs. Hier willen we enkel benoemen de leden 1, 2, 6, 7, 8 en 9.

In lid 1 wordt aangegeven dat het beleid van het ministerie is, dat in het hele land dezelfde kwaliteit onderwijs wordt gegeven. Wanneer dit niet het geval is wordt beleid geformuleerd om dit te bewerkstelligen. Lid 2 scheidt de mogelijkheid om voorzieningen te creëren om het idee van lid 1 uit te voeren.

Lid 7 zet afstandsonderwijs in als onderdeel van de regelingen tot het opheffen van onderwijsachterstanden.

Lid 6 zegt dat gebouwen van het basis onderwijs van het openbaar onderwijs ook dienst kunnen doen als gemeenschapscentra. Een beperking van de geldigheid, tot in ieder geval voor districten en binnenland, is er wel. Dit is de enige keer dat het binnenland voorkomt in de wet.

Lid 8 geeft aan dat het beleid van het ministerie gericht moet zijn op het treffen van voorzieningen voor kinderen die over bijzondere en uitzonderlijke talenten beschikken. Lid 9 verschaft de mogelijkheid om via een staatsbesluit deze voorzieningen te verschaffen.

Hoofdstuk VI: Slotbepalingen

Artikel 25 Bepaalt overgangsregelingen tussen deze wet en de oude.

Artikel 26 Gaat over de strafmaat voor overtreding van artikel 4, lid 1.

Artikel 27 Handelt over het uitoefenen rechten en artikel 28 ten slotte gaat over de invoering van deze wet. Hij zal alleen de wet uit 1960 (GB 1960, no108) vervangen.

C. MIST ER IETS IN DE WET?

172. De titel van deze paragraaf verwijst naar paragraaf 1.4.1 waarin een zestal omissies worden opgesomd. Zijn deze omissies weggenomen of bestaan ze in de nieuwe onderwijswet nog?

Enkele bedenkingen:

1. Er is geen verwijzing naar het bijhouden van vorderingen van de leerlingen in de wet.

Deze omissie is weg via artikel 2, lid 7 en artikel 5, lid 3;

2. Er is geen verwijzing naar het vastleggen van het curriculum in een leerplan. Alleen welke vakken zullen worden gegeven is bepaald. Deze omissie is weg via de artikelen 8 en 9;

3. Er is geen verwijzing in de wet naar de instructietaal op de scholen. Deze omissie is bepaald door het feit dat op het moment van conceptie van de wet Suriname nog een kolonie van Nederland was. De wetgever had dit later kunnen toevoegen aan de wet. Deze omissie is weg via artikel 2, lid 8;
4. Er is geen verwijzing naar leerlingen die onder of boven het gemiddelde presteren en mogelijke voorzieningen voor hen in de wet of een verwijzing buiten de wet. Deze omissie is weg via artikel 2, lid 6 en artikel 24, lid 8 en 9;
5. Er is geen verwijzing naar verwijdering of overplaatsing van leerlingen. Deze omissie is weg via artikel 10, lid 5;
6. Als gevolg van punten 4 en 5 is er geen duidelijkheid is wat er met een kind gebeurt dat niet mee kan met het onderwijs of niet kan worden toegelaten tot het onderwijs. Omdat de punten 4 en 5 zijn ondervangen in de nieuwe wet vervalt dit punt.

173. Nieuwe omissie zijn:

1. In artikel 5 is niet gespecificeerd wie of welke instantie gaat zoeken naar een passende oplossing als iemand niet kan worden ingeschreven op een school;
2. De eed voor directeur en inspecteurs wordt niet afgenomen via deze wet. Hoe zal dit worden geregeld in nieuwe situatie. Wordt er voor directeur en inspectie een aparte resolutie voor hun eed geslagen?

CONCLUSIES

In Suriname zijn er vele verschillende regelingen die betrekking hebben op het Primair Onderwijs, hier gedefinieerd als Kleuteronderwijs aangevuld met Gewoon Lager Onderwijs en Speciaal Onderwijs. Het Primair Onderwijs wordt door oude wetten en regelingen beheerst. Enkele belangrijke wetten en regelingen stammen uit 1925, 1932 en 1960.

De wet tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname uit 1960 bepaald de kaders van het Primair onderwijs, maar is verouderd en werkt niet voor het huidige onderwijs. Daarnaast zitten er veel onvolkomenheden en omissies in de wet. Andere wetten en resoluties, beschikkingen en landsbesluiten vullen de wet uit 1960 aan, maar maken de regels niet eenvoudiger. Het is noodzakelijk om de wetgeving drastisch te vernieuwen om twee redenen. Ten eerste is de huidige wetgeving sterk verouderd en dekt de lading niet. Ten tweede is de wetgeving versnipperd en is het moeilijk om de weg te vinden in de regelgeving.

Nieuwe wetgeving ligt al klaar in de vorm van een conceptwet op het 11-jarige basis onderwijs en een conceptwet Kinderopvang. Via de laatste wet worden de Standaarden voor ECD wettelijke standaarden. Voor het onderwijs zijn de regels die beide wetten opleggen ongeveer gelijk leveren geen conflicten op.

In de wet op het 11-jarig onderwijs is een solide wet, waarin vele omissies van de oude wetgeving worden ondervangen. Een zwakker punt is dat in de wet naar een aantal aanverwante wetten en regelingen verwezen wordt, die naar ons weten nog niet gereed of voorbereid zijn. Dit kan een probleem worden bij invoering van het nieuwe onderwijsstelsel. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de regels voor de inspectie en de Leerplichtwet.

In beleidsdocumenten en sectorplannen wordt aangegeven, dat nieuwe wetgeving en herstructurering noodzakelijk is. Daarnaast wordt in deze documenten aangegeven, dat er naast formele wetgeving ook vele andere zaken moeten worden geregeld, waaraan slechts ten dele is gewerkt.

De herstructurering van het huidige onderwijsstelsel naar het nieuwe Basis Onderwijs is niet eenvoudig en de wetgeving is slechts een onderdeel hiervan, al is het een belangrijk onderdeel.

HOOFDSTUK 2

HET MIDDELBAAR ONDERWIJS

INLEIDING

Onderwijs is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van een land, omdat het de samenleving in staat stelt een hoge levensstandaard te bereiken. Het is de basisfactor voor technologische ontwikkeling en het wordt geassocieerd met een veiliger en verantwoordelijke reproductief gedrag. Het scholingsniveau van de bevolking is daarom een fundamentele ontwikkelingsdoel voor de meeste landen.

De sector onderwijs in Suriname heeft in de afgelopen jaren een duidelijke achterstand opgelopen en heeft hierdoor niet optimaal kunnen bijdragen aan de nationale ontwikkeling. De verslechterde sociaal-economische situatie heeft de organisaties binnen de sector negatief beïnvloed. Ook binnen het ministerie en het onderwijsveld zijn er ernstige problemen, die van invloed zijn op de bereikbaarheid of toegankelijkheid en de kwaliteit van het onderwijs. Omgekeerd zullen snelle en blijvende maatschappelijke ontwikkelingen en economische groei niet gerealiseerd worden als het onderwijssysteem niet effectief is en zijn capaciteit voor toegankelijkheid en doorstroming beperkt blijft. Kortom, het onderwijsaanbod in ons land voldoet heden ten dage kwalitatief en kwantitatief niet of onvoldoende aan de eisen van deze tijd.⁴⁵

De Surinaamse overheid is regionaal en internationaal diverse commitments aangegaan, die als leidraad gebruikt worden bij het bepalen, ontwikkelen en beoordelen van ontwikkelingsstrategieën en programma's. Het betreft het bereiken van de Education for All (EFA) Goals en de Millennium Development Goals (MDGs) tegen het jaar 2015. Wat het laatste betreft zijn voor het onderwijs MDG 2 en 3 van belang, namelijk het bereiken van toegang lager onderwijs voor iedereen en het promoten van gelijkheid in het onderwijs voor jongens en voor meisjes. Het onderwijsbeleid is erop gericht om een ieder gelijke kansen op school te bieden, waarbij extra aandacht geschonken wordt aan achtergebleven groepen en misdeelden, met gebruikmaking van de internationale inzichten en ervaringen daaromtrent. Sinds de aanname van het Surinaams Educa-

⁴⁵ Sectorplan Onderwijs 2004 - 2008

tief Plan (SEP) in 2002, dat zich strekt over 15 a 20 jaren, beoogt het Ministerie van Onderwijs (Minov) nog steeds het totale onderwijssysteem te hervormen, zodat alle onder haar verantwoordelijkheid vallende educatieve instituten adequaat zijn om iedere Surinaamse burger aan de tijd aangepaste, kwalitatief goede, flexibele en betaalbare scholing- en trainingsfaciliteiten te bieden. Uit het SEP is het eerste vijf jaren Sectorplan Onderwijs 2004 – 2008 geformuleerd en in maart 2010 is het 2^e SEP voor de periode 2010 – 2014 in concept uitgebracht.

Ten aanzien van het beleid voor het secundair onderwijs, waartoe het middelbaar onderwijs behoort, geeft het Minov in haar begroting voor 2011 aan dat als gevolg van de invoering van de 11-jarige basisonderwijs het noodzakelijk is het huidig secundair onderwijs te herstructureren.⁴⁶

De focus van de paper is gericht op het middelbaar onderwijs in Suriname, waarmee de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, namelijk die op senioreniveau (VOS) wordt bedoeld. Dit onderwijstype, die onder het secundair onderwijs valt, heeft anno 2011 nog geen wettelijke basis. Getracht zal worden inzicht te geven in het huidig institutioneel en wettelijk kader van het middelbaar onderwijs alsmede de link naar duurzaamheid. Bij het onderzoek zullen de volgende onderzoeksvragen aan de orde komen:

- Is de huidige structuur en opzet van het middelbaar onderwijs in overeenstemming met de grondwettelijke bepaling inzake recht op onderwijs?
- Hoe ziet het wettelijk kader van het middelbaar onderwijs eruit?
- Hoe geschiedt de kwaliteitscontrole en de kwaliteitszorg?
- Welke financieringsmodaliteiten zijn ter beschikking van het middelbaar onderwijs?
- Hoe staat het met het duurzaamheidsaspect binnen het middelbaar onderwijs?

Onderzoeksmethode:

Dat zal geschieden aan de hand van literatuurstudie⁴⁷, internet, interviews en data analyse.

⁴⁶ Wet van tot vaststelling van de 13-de afdeling van de ontwerp-begroting van de uitgaven en ontvangsten voor het dienstjaar 2011 betreffende het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, blz. 10

⁴⁷ Voor dit hoofdstuk werd van de volgende bronnen gebruik gemaakt

- Begroting 2011, Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling.
- Jaarplan 2011, Stichting Planbureau Suriname, september 2010
- Kwaliteitszorg en –bewaking in het onderwijs, De Ware Tijd van 17 mei 2011, Dr. Mr. Edwin Marshall, MA, Institute for Graduate Studies and research/ADEK Universiteit.

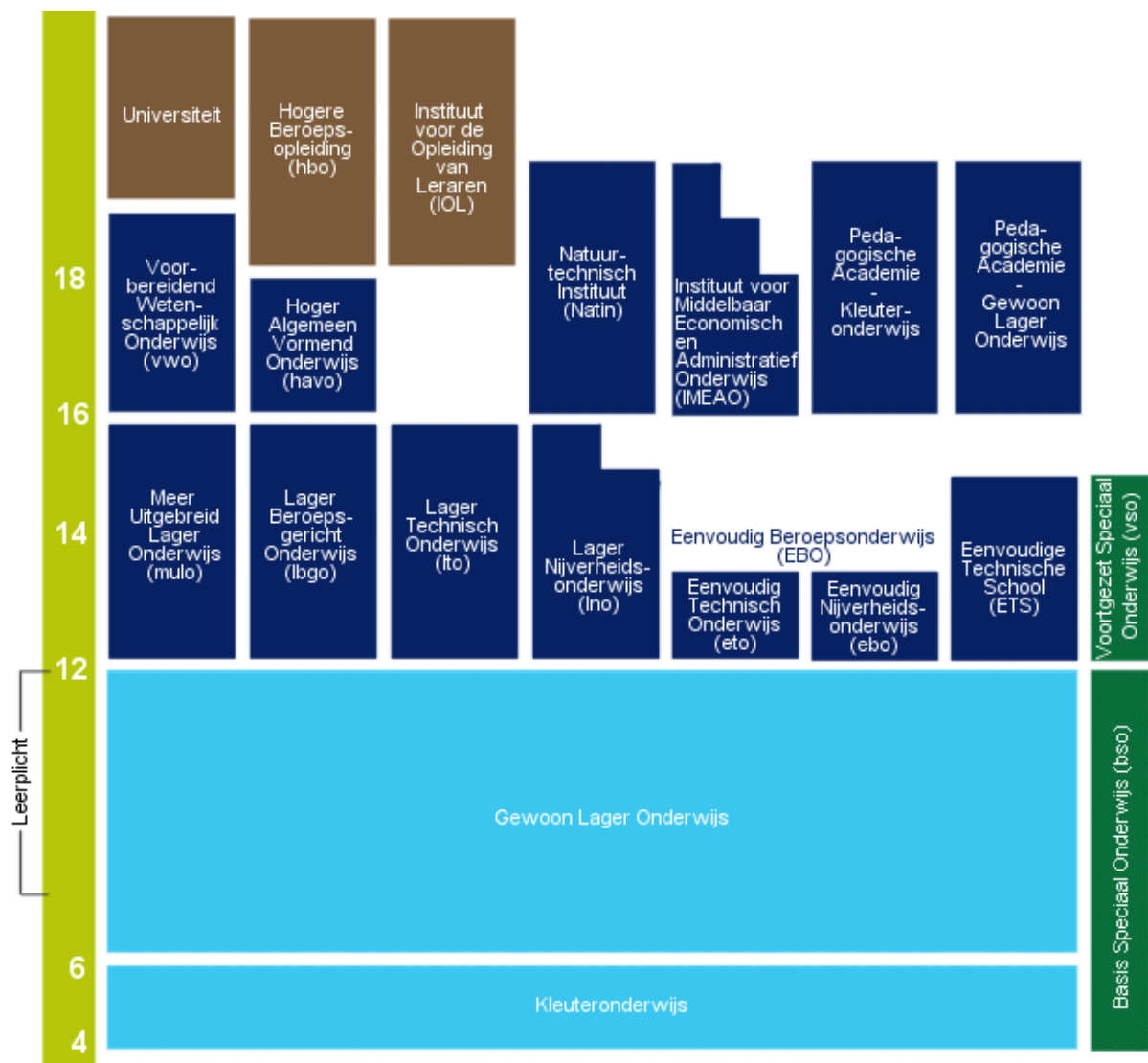
AFDELING I: STRUCTUUR EN OPZET VAN HET VOS

§1 Schematisch

174. Het huidig Surinaams onderwijssysteem bestaat uit het primair, secundair en tertiair onderwijs. Het primair onderwijs bestaat uit het kleuteronderwijs en het gewoon lager onderwijs, terwijl het secundair onderwijs verdeeld wordt in het voortgezet onderwijs op juniorenniveau (VOJ) en het voortgezet onderwijs op seniorenniveau (VOS). Het tertiair onderwijs omvat de universiteit en hogere beroepsopleidingen. In onderstaande schema wordt een overzicht van het onderwijssysteem gegeven. Voor het schooljaar 2008 / 2009 had het primair onderwijs 332 scholen, het secundair onderwijs 109 VOJ en 29 VOS scholen. Het tertiair onderwijs 3 officieel erkende opleidingen.

Tabel 1. Overzicht van het Surinaamse onderwijssysteem. Primair onderwijs (lichtblauw), secundair onderwijs (donkerblauw) en tertiair onderwijs (bruin).

-
- Meerjaren Ontwikkelings Programma 2006-2011, Republiek Suriname, juni 2006
 - Rapport Evaluatie Kweekschoolonderwijs, Paramaribo, maart 2001
 - Sectorplan Onderwijs 2004 – 2008, Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, Paramaribo november 2004
 - Statistics seminar 5: Education and Education services/Leisure Time, Culture and Communication, ABS Suriname, UNDP en SBF, November 2010
 - Sustainable Development: Educational Theories and International Policy, Duurzame Ontwikkeling: van concept tot strategie, Prof. dr. T. Vanwing en Drs. H. R. Orie, november 2010, Diverse governementsbladen en staatsbladen

§2 Schooltypen en toelatingseisen

175. Na afronding van het voortgezet onderwijs op juniorenniveau VOJ kan de leerling het voortgezet onderwijs op seniorenniveau (VOS) volgen. Het VOS is gesplitst naar algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs.

In de onderstaande tabel wordt een schematisch overzicht gegeven van het VOS en de toelatingseisen.

Tabel 2. Overzicht van het VOS naar type, opleiding, toelatingseis, duur en instituut

	Type	Minimale Toelatings eisen	Duur	Instituut	
Algemeen Vormend Onderwijs	VWO	Toelatings examen, mulo diploma	3 jaren	VWO	
	HAVO		2 jaren	HAVO	
	HAVO (avond)		3 jaren	HAVO (avond)	
Onderwijzers Opleiding	Onderwijzeres A	lbgo-AE-diploma met Nederlands ≥ 7 Wiskunde en rekenen ≥ 6 of mulo 2 naar 3	4 jaren	ACI SPI CPI	
	Hoofdkleuterleidster	Kleuterleidster	1 jaar	ACI	
	Onderwijzer GLO	AVF	mulo geslaagd met Nederlands ≥ 5 en	4 jaren	SPI
		BVF	Aard+Gesch+Biol ≥ 15		CPI
					SGN
	Hoofdakte (avond)	Onderwijzersakte of kweek B	2 jaren	Hoofdakte	
	Onderwijzers-akte (av)	Hulpakte of diploma upgrading Kweek A akte (2 ^e leerjaar) Hoofdkleuterleidster (3 ^e leerjaar)	3-4 jaren	AV.OA	
Beroepsopleidingen	NATIN	Toelatings examen + MULO B diploma of LTS-C-getuigschrift met NATIN-toets op de LTS.	4 jaren	NATIN	
	IMEO	Mulodiploma, diploma lbgoae-stream	3 jaren	IMEAO	
	AMTO (avond)	LTS-diploma	2 jaren 4 jaren	AMTO	

Bron: Sector Onderwijsplan 2004-2008 en het Nuffic rapport waardering van buitenlandse getuigschriften in Nederland, Landenmodule Suriname 2009

AFDELING II: HET WETTELIJK KADER EN REGELINGEN VAN HET VOS

176. Over het algemeen beschikt het ministerie over onvoldoende wettelijk vastgelegde stukken. Als basis voor de wetgeving wordt gebruik gemaakt van het basisdocument Lager Onderwijs Verordening van het jaar 1960 en het huishoudelijk reglement. Vermeld dient te worden dat niet alles letterlijk te hanteren is. Naast andere officiële stukken zijn er in de loop der jaren ook regels, middels losse stukken, vastgelegd door ministeriële beslissingen, besluiten van de Raad van Ministers en instructies van de leiding van het ministerie.

Er bestaan geen wetten waarin het VOS of middelbaar onderwijs is geregeld. In 2005 was er wel een Concept wet Voortgezet Onderwijs tot stand gekomen, maar is om onduidelijke redenen niet doorgeleid. Binnen dit ontwerpwet is een artikel met betrekking tot vroegtijdige schoolverlaters opgenomen. Dit omdat het voortgezet onderwijs geen leerplicht kent.

177. In formele zin zijn alleen de volgende onderwijsvormen bij wet geregeld: het Lager Onderwijs (1960) en de Universiteit (1968). Wel is het één en ander voor de VOS in Staatsbesluiten en ministriële beschikkingen vastgelegd.

§1 Recht op en toegang tot onderwijs

178. Het recht op onderwijs voor elke burger van Suriname wordt in de Grondwet geregeld. Specifiek staat dit recht aangegeven in Hoofdstuk VI: de sociale, culturele en economische rechten en plichten, en wel in de volgende afdelingen en artikelen:

- Elfde afdeling: De Jeugd, artikel 37:

Dit artikel geeft de economische, sociale en culturele rechten van jeugdigen weer, waaronder toegang tot onderwijs, beroepsscholing, sport etc;

- Twaalfde afdeling: Onderwijs en cultuur, artikel 28 en 39:

Artikel 38 bespreekt het recht op onderwijs, terwijl in artikel 39 de verplichtingen van de Staat zijn vastgelegd, die voortvloeien uit genoemd recht. Het is vanzelfsprekend dat elke recht dat door de Staat wordt erkend verplichtingen of instructies met zich meebrengt voor die Staat.

179. Met de toegang tot het onderwijs zijn de volgende instanties belast:

1. Het Ministerie van Onderwijs. Dit is als vakministerie belast met het uitstippelen van het beleid en gaat uit van haar taakomschrijving gebaseerd op de leerplicht van 1876 waarbij elk kind tussen de 7 en 12 jaar recht heeft op onderwijs. Geheel in dat licht geeft het ministerie invulling aan het beschikbaar stellen en onderhouden van de infrastructuur benodigd voor de optimale benutting van dat recht. Verder draagt zij ook zorg voor de betaling van salarissen op alle niveaus van het onderwijs en voor het vrij onderwijs bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen en verkrijgen van subsidie indien wordt voldaan aan de vereisten.

2. Het Ministerie van Financiën heeft als uitgangspunt de comptabiliteitswet en is vanuit haar taakstelling belast met de vrijmaken van financiële middelen ter financiering van het onderwijs via het Ministerie van Onderwijs.

3. Het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting. De Vereniging van Particuliere Sociale Instellingen welke een departement is van dit ministerie heeft vanuit haar sociale taakomschrijving de verplichting om subsidies beschikbaar te stellen aan sociale instellingen die hiertoe een aanvraag indienen en voldoen aan verplichtingen welke vervat zijn in een handleiding. De aanvraag van deze subsidie heeft geen wettelijke basis. Verder werkt dit Ministerie ook ondersteunend naar de doelgroep, tienermoeders door het ter beschikking stellen van kinderopvang (crèches) voor deze groep. De kosten van deze opvang zijn afhankelijk van het inkomen van de ouders en voor deze tienermoeders is het bedrag bijna volledig gesubsidieerd. Middels dit initiatief wordt de toegang tot het onderwijs vergroot, zou men denken. De realiteit leert ons echter dat de onderwijsinstellingen geheel in contrast met het VN Vrouwenverdrag (Convention on Elimination of Discrimination Against Women CEDAW art 10) wordt gehandeld. Het probleem begint tijdens de zwangerschap, waarbij de aanstaande moeders veelal de toegang tot het volgen van onderwijs wordt ontzegd door de onderwijsinstelling. Bij hoge uitzondering wordt aan examenkandidaten de gelegenheid geboden om toch aan het examen deel te nemen op VOJ en VOS niveau. Maar bij de doelgroep (7-12 jaar) van deze analyse wordt resoluut gehandeld en de leerling afgeschreven. Na de bevalling blijkt uit de praktijk dat het ook moeilijk is om ingeschreven

te worden op een school van jou keuze op het VOJ niveau. Het zijn slechts enkele scholen die bekend staan en bereid zijn tienermoeders in te schrijven.

4. Ministerie van Justitie. Uit onderzoek is gebleken dat dit Ministerie in 2006 na het operationaliseren van het Opa Doeli doorgangshuis een samenwerkingsconvenant heeft getekend met het Ministerie van Onderwijs. Het doel van deze samenwerking tot op heden is om de toegang tot onderwijs te garanderen voor jongeren in het gevang. De school zelf is een dependance van de OS Drambrandersgracht en heeft veel ruimte voor individuele begeleiding van de pupillen door de kleine gemeenschap.

§2 Regelingen aangaande het middelbaar onderwijs

180. Zoal eerder aangehaald heeft het middelbaar onderwijs geen wettelijke basis, maar zijn institutionele en bestuurlijke aspecten voor het VOS in Staatsbesluiten en ministeriële beschikkingen vastgelegd. Hieronder volgt een overzicht van regelingen met betrekking tot het middelbaar onderwijs:

- **Regeling: beschikking van de Minister van Financiën van 12 januari 1962 La B. No. 340 nopens vrijstelling van invoerrechten voor Onderwijsinstellingen (G.B. 1962 no. 10)**

Inhoud: alle leermiddelen bestemd voor opvoedkundige instellingen zijn vrijgesteld van invoerrechten;

- **Regeling: Resolutie van 20 maart 1971 no. 2998 inzake vaststelling regeling lestijden bij het Lager-, Nijverheids-, Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschool onderwijs (G.B. 1971 no. 54)**

Inhoud: lestijden van betreffende scholen

- **Regeling: Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling van 17 februari 1972 no. 1033 ter uitvoering van Paragraaf 1 punt 2 sub c van de Resolutie van 16 november 1971 no. 10721 (G.,B. 1971 no 171), inzake indeling leraren Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschoolonderwijs naar hun onderwijsbevoegdheid. (G.B. 1972 no. 24)**

Inhoud: de onderwijsbevoegdheid van betreffende leerkrachten

- **Regeling: Beschikking van de Minister van Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Sport van 23 mei 1985 No. 3110/-3157, inzake vaststelling van een overgangsregeling voor de Middelbare Opleidingen van het NATIN/M.B.O. (S.B. 1985 No. 47)**

Inhoud: normen voor overgang van desbetreffende scholen

- Regeling: **Resolutie van 16 mei 1972 no 5499 houdende vaststelling van het Reglement Eindexamens V.W.O.-scholen. (G.B. 1972 no. 53)**

Inhoud: vaststelling van examenreglement voor desbetreffende scholen.

- Regeling: **Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling van 3 maart 1982 no. 1326, nopens instelling Avondopleiding M.U.L.O., H.A.V.O. en M.T.O. (S.B. 1982 no. 83)**

Inhoud: instellen van een vijfjarige avondopleiding voor Meer uitgebreid Lager Onderwijs (MULO), een driejarige avondopleiding voor Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (HAVO) en een vierjarige avondopleiding voor Middelbaar Technisch Onderwijs (AMTO)

- Regeling: **Resolutie van 8 juli 1971 No. 5151, tot vaststelling van het regelement voor de eindexamens van de openbare school voor Hoger Algemeen Vormend Onderwijs (H.A.V.O.) volgens het welk die examens worden afgenomen. (G.B. 1971 No. 117)**

Inhoud: vaststelling van het Examenreglement voor het Hoger Algemeen Vormend Onderwijs

- Regeling: **Resolutie van 27 juli 1985 No. 1916, houdende aanvulling van de Regeling van de Eindexamens van de Openbare School voor Hoger Algemeen Vormend Onderwijs (G.B. 1971 No. 117) (Regeling Eindexamens H.A.V.O.).(S.B. 1985 No. 48)**

Inhoud: aanvulling van het Examenreglement van de Openbare School voor het H.A.V.O.

- Regeling: **Resolutie van 16 november 1971 no 10721 inzake indeling leraren Voorbereidend Wetenschappelijk Middelbaar en Kweekschoolonderwijs naar hun onderwijsbevoegdheid**

Inhoud: indeling van leraren van betreffende scholen naar hun bevoegdheid.

- Regeling: **Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling van 4 december 1973 no. 39858 V.H.O., inzake Buitengewone eindexamens december 1973 aan de kweekscholen (onderwijzersakte) en aan de M.H.S. en M.H.A.S. (G.B. 1973 no 187)**

Inhoud: de dagen en tijdstippen van de af te leggen herexamens van de betreffende scholen

- Regeling: **Resolutie van 10 december 1973 no.12136, houdende instelling van de Middelbare Handels Avondschoon (M.H.A.S.). (G.B. 1973 no. 182)**

Inhoud: dat het onderwijs aan de Middelbare Handelsdagschool, de M.H.S., niet alleen overdag, maar, voor hen die niet in staat zijn overdag onderwijs te volgen, ook in de avonduren wordt

gegeven, dat thans wegens de omvang van dit onderwijs in de avonduren, het wenselijk is gebleken een zelfstandige school in te stellen.

- Regeling: **beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling van 27 juni 1974 no. 42/376 vho houdende de regeling van de studietoelagen voor leerlingen van het middelbaar beroepsonderwijs. (G.B. 1974 no. 57)**

Inhoud: financiële tegemoetkoming aan leerlingen middelbaar beroepsonderwijs.

- Regeling: **Reglement voor het eindexamen van de derde leerkring der openbare avondschool voor onderwijzeressen-A en hoofdkleuterleidster (G.B. 1970 no. 69)**

Inhoud: vaststelling van de examens ter verkrijging van het eindexamen onderwijzers en hoofdkleuterleidster.

- Regeling: **Beschikking van de Minister van Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur van 1 juni 1987 inzake wijziging van de beschikking van 27 juni 1974 no. 42/376/vho (G.B. 1974 no. 57) regeling van studietoelagen voor leerlingen van het middelbaar beroepsonderwijs (S.B. 1987 no. 118)**

Inhoud: toekenning studietoelagen aan leerlingen van het Middelbaar beroepsonderwijs.

- Regeling: **Beschikking van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen d.d. 1 juni 1983 no. TD 1211/no. 2961/JC inzake vaststelling aantallen studietoelagen voor het VWMKO (S.B. 1983 no. 74)**

Inhoud: Vaststelling van het aantal toegekende studietoelagen voor het VWMKO in het komende schooljaar.

- Regeling: **Schoolvervoer (geen wettelijke regeling aangetroffen). Dit is slechts een document dat nooit is bekrachtigd in welke vorm dan ook.**

Inhoud: Voorwaarden betreffende het vervoer van leerlingen en of leerkrachten Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling.

- Regeling: **Slagingsnormen schoolexamens onderwijzersakte 1975 (S.B. 1976 no. 41)**

Inhoud: vaststelling van de vakken, slagingsnormen en herexamens van desbetreffende opleiding.

- Regeling: **Eindexamens HAVO scholen (S.B. 1977 no. 4)**

Inhoud: vaststelling van de regels waaronder het eindexamen van betreffende school afgenomen zal worden.

- Regeling: **Reglement voor de eindexamens der openbare scholen voor VWO (S.B. 1972 no. 53)**

Inhoud: vaststelling van de regels waaronder het eindexamen van betreffende school afgenomen zal worden. Er wordt nog gesproken over een eindexamen Gymnasium en atheneum.

- Regeling: **instelling Bureau Onderwijs en Studiefaciliteiten per beschikking van 27 juni 1974 no. 42/376 vho (G.B. 1974 no.57); gewijzigd in de beschikking van 2 maart 1976 no. 1832.**

Inhoud: Het bureau verstrekt studietoelagen en beurzen; voor toekenning van een studietoelage komen in aanmerking: leerlingen van openbare daginstellingen voor middelbaar beroepsonderwijs, leerlingen van de hoogste drie klassen van openbare scholen voor het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en leerlingen van de hoogste twee klassen van de openbare scholen voor hoger algemeen vormend onderwijs.

§3 Het huishoudelijk reglement en het schoolreglement

181. Het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling beschikt over een huishoudelijk reglement dat van toepassing is op elk niveau (met uitzondering van het Hoger Onderwijs). Het huishoudelijk reglement omvat de regels voor leerkrachten, leerlingen en schoolleiders/directeuren en wordt gebruikt als basis bij het samenstellen van het schoolreglement per school. Er bestaat een algemeen schoolreglement voor VWMKO scholen (GB 1962, nr. 124) en een examenreglement dat wordt gehanteerd door elk school.

De gedragscodes voor de leerlingen en de leerkrachten zijn niet wettelijk vastgelegd. De gedragingen van de leerlingen en leerkrachten worden bepaald door het schoolreglement ook wel orde reglement genoemd en algemene voorschriften (z.a. het schooluniform, de overgangsnormen, de lestijden etc.) vanuit het ministerie. Dit wordt samengesteld door directie en personeel van desbetreffende school. De Inspectie houdt zich niet bezig hiermee dus sanctioneert dit niet. De school heeft alleen de bevoegdheid de leerling te schorsen en de inspectie daarvan in kennis te stellen. Het besluit om de student af te schrijven wordt niet genomen door de school, maar door de inspectie.

182. Het is gebleken dat de meeste onderwijsgeevenden, directie en stafpersoneel van het Ministerie van Onderwijs vaak niet genoegzaam op de hoogte zijn van alle bestaande onderwijswetgeving, welke tot gevolg heeft dat bij het uitstippelen van beleid markante zaken buiten beschouwing blijven.

§4 Rechtspositie en rechtsbescherming studenten

183. Studenten zijn over het algemeen niet bekend met het onderwijsrecht, hun rechtspositie en rechtsbescherming. De rechtspositie van de studenten op VOS niveau en het Hoger Onderwijs is voorsnog voornamelijk te halen uit de Grondwet van de Republiek Suriname. Met rechtsbescherming wordt bedoeld dat zij in beroep kunnen gaan tegen besluiten van de onderwijsinstelling waaraan zij studeren. De onderwijsinstantie is eigenlijk verplicht organen in te stellen, die een onafhankelijk oordeel kunnen vellen over een geschil of besluit. Dit moet duidelijk aangegeven worden in het schoolreglement. Gebleken is dat in de schoolreglementen van de middelbare scholen slechts de plichten van de studenten worden vermeld en niet hun rechten. De beroepsinstantie voor de student wordt niet aangegeven. Ook niet het recht tot vereniging van de studenten en de bevoegdheden van de vereniging, bijvoorbeeld voor communicatie met de schoolleiding.

AFDELING III: KWALITEITSCONTROLE EN KWALITEITSZORG

184. Kwaliteitscontrole en kwaliteitszorg zijn van groot belang voor de student. Als de kwaliteit van het onderwijs goed is, is dit in het belang van de leerling en daardoor in het belang van de opbouw van het land.⁴⁸ De staat is verantwoordelijk voor de kwaliteit aangezien daar melding van gemaakt wordt in artikel 38 lid 2 van de Grondwet. De kwaliteit van het onderwijs bepaalt ook het niveau van het onderwijs en dit wordt bepaald door de bekwaamheid van de leerkracht. In onderwijstermen is dat het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkracht. De kwaliteit van het onderwijs bepaalt de hoge of lage leeropbrengsten. Het Ministerie van Onderwijs en Volksonwikkeling (MINOV) tracht middels haar verschillende beleidsplannen t.w het “Meerjaren Ontwikkelingsplan” en het “Sectorplan Onderwijs” de kwaliteit van het Surinaams onderwijs te verbeteren.

⁴⁸ Kwaliteitszorg en –bewaking in het onderwijs, De Ware Tijd van 17 mei 2011, Dr. Mr. Edwin Marshall, MA, Institute for Graduate Studies and research/ADEK Universiteit.

De uitgangspunten ter verbetering zijn:

- Een rechtvaardig onderwijssysteem, dat gelijke kansen biedt aan iedereen.
- Een meer effectief en efficiënt onderwijssysteem.
- Het diversiteitsbeginsel waarin wordt gesteld dat de individuele, sociale en culturele diversiteit in het leerproces gerespecteert, gewaardeerd en geïncorporeerd moet worden.

§1 Kwaliteitszorg

185. De kwaliteitszorg voor het middelbaar onderwijs ligt in handen van diverse instanties en personen. In eerste instantie wordt gedacht aan de leerkracht in de klas en de schoolleider, die verantwoordelijk is voor het zorgbeleid op haar/zijn school. De leerkracht zorgt voor pedagogisch-didactisch klimaat in de klas.⁴⁹ Zorgcoördinatoren en onderwijsspecialisten behoren ook tot de personen, die de kwaliteitszorg in handen hebben en scholen ondersteunen. Niet bekend is of middelbare scholen gebruikmaken van specialisten. Tot de kwaliteitszorg behoort ook de bevoegdheid van de leerkrachten. Daarvoor bestaat ook geen specifieke wet- en regelgeving is. Terwijl het van eminent belang is dat de leerkrachten de juiste bevoegdheid bezitten om op een bepaald niveau onderwijs te verzorgen.

Het organiseren van kwaliteitszorg is geen proces dat vanuit zich zelf ontstaat. Om met succes aan kwaliteitszorg te werken is het van belang dat het Minov hiertoe het initiatief neemt. Het ministerie heeft geen aparte afdeling die aan kwaliteitszorg werkt. Er geschiedt wel werving en selectie van personeel door de betreffende afdelingen, maar kwaliteitscontrole valt onder de verantwoordelijkheid van de inspectie.

186. Een leerkracht die op VOJ of VOS niveau lesgeeft moet in het bezit zijn van respectievelijk een MOA- en MOB-akte. Het komt echter veelvuldig voor dat leerkrachten met Hoofdakten op de VOJ scholen worden geplaatst. Ook worden leerkrachten met een MOA-akte op VOS niveau worden geplaatst, die dan als beperkt bevoegde leerkrachten aangeduid worden. De volledigbevoegde leraren zijn de leraren met een MO-B akte.

⁴⁹ Kwaliteitszorg en –bewaking in het onderwijs, De Ware Tijd van 17 mei 2011, Dr. Mr. Edwin Marshall, MA, Institute for Graduate Studies and research/ADEK Universiteit.

§2 Kwaliteitscontrole

187. Kwaliteitscontrole of bewaking betreft het nagaan of het gegeven onderwijs en de daarbij behorende arrangementen en condities in overeenstemming zijn met de normen die de overheid heeft gesteld.⁵⁰ Twee instanties, die nauw betrokken zijn bij de kwaliteitscontrole zijn de Inspectie en het Examenbureau.

Het Inspectie- apparaat oefent toezicht uit op scholen van het basisonderwijs, Voortgezet Onderwijs op Juniorenniveau (VOJ) en het Voortgezet Onderwijs op Seniorenniveau (VOS). Dit gebeurt in opdracht van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling en onder de leiding van de directeur van onderwijs. Inspectie van de scholen bestaat sinds 1876, maar pas in 1981 is de huidige structuur van de afdeling Inspectie ontstaan. In verband met de reorganisatie van het Inspectie-apparaat was het nodig de Inspectie van het Lager Onderwijs, de Inspectie van het Nijverheidsonderwijs, Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschoolonderwijs op te heffen. Bij beschikking van het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling van 22 maart 1982 no. 454 werd de volgende indeling van het Inspectie-apparaat ingesteld:

1. De Inspectie Basisonderwijs;
2. De Inspectie Voortgezet Onderwijs op Juniorenniveau (VOJ);
3. De Inspectie Voortgezet Onderwijs op Seniorenniveau (VOS).

Suriname telt landelijk 28 tot 30 onderwijsinspecteurs voor een totaal van 470 scholen (332 basisscholen, 109 VOJ-scholen en 33 VOS-scholen).

De inspectie VOS is verantwoordelijk voor scholen van het hoger algemeen vormend onderwijs (HAVO), het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (VWO), en het Natuurtechnisch Instituut (NATIN). De scholen van het instituut voor economisch en administratief onderwijs (IMEAO) en de kweekscholen, pedagogische instituten voor leerkrachten van het basisonderwijs, behoren ook tot het VOS.

⁵⁰ Kwaliteitszorg en –bewaking in het onderwijs, De Ware Tijd van 17 mei 2011, Dr. Mr. Edwin Marshall, MA, Institute for Graduate Studies and research/ADEK Universiteit.

188. De kerntaak van de afdeling Inspectie is toezicht houden op de kwaliteit van het Onderwijs. Er wordt controle uitgeoefend op onderwijsinhoudelijke zaken, fysieke omgeving, de administratie en de organisatie op de scholen. De inspectie kan hiervoor oriëntatie bezoeken afleggen op scholen, individuele leerkrachten en schooldirecteuren inspecteren en de inschrijvingen en andere administratie van de school controleren. Ook kunnen vaksecties worden geïnspecteerd en scholen doorgelicht. De onderwijsinspectie is verder belast met de kwaliteitsbewaking op alle scholen in Suriname. Dit betekent dat behalve de scholen in het kustgebied ook scholen in de districten en het binnenland onder dit toezicht vallen.

De onderwijsinspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs door het uitvoeren van onderzoek, daarbij wordt er gelet op de wettelijke regels. Bij het onderzoek wordt er gebruik gemaakt van zoveel mogelijk bestaande gegevens van de school zoals jaaroverzichten, uitkomsten van eerdere toezicht en de onderwijsresultaten. Deze informatie is van groot belang voor de analyse van de onderwijssituatie. Echter beschikt het Minov niet altijd over alle data van alle scholen.

189. Elke Inspectie afdeling op zowel BO, VOJ en VOS niveau bestaat uit een Hoofdinspecteur en Inspecteur(s). De hoofdinspecteur heeft in het bijzonder tot taak de eenheid van werkwijzen van het inspectie apparaat tot stand te brengen. De inspecteur brengt regelmatig bezoeken van de scholen van hun ressorten en trachten door overleg met de hoofden en onderwijzers de boei van het onderwijs te bevorderen.

A. TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN DE INSPECTIE VOS

1. Taken

190. De algemene taken van de inspectie VOS zijn:

- Het uitoefenen van toezicht op:
 - De organisatie van het onderwijs op de scholen en instellingen voor het VWO, HAVO, Middelbaar Beroeps- en Kweekschoolonderwijs, landelijk, per school en per klas;
 - De naleving van de wettelijke bepalingen en vigerende Regelingen o.m. inzake de kwantitatieve bezetting der scholen.

- De verrichtingen van directeuren, onderdirecteuren en leraren bij de uitoefening van hun taken
- Het onderwijsniveau.
- De leermiddelen aangaande de hoeveelheid, conditie, aanwending, geschiktheid c.q. bruikbaarheid etc.
- De fysieke zaken zoals gebouwen, terreinen, sanitair, meubilair, etc.
- De toelatings- en eindexamens alsook op alle vormen van toetsen.
- De naleving van instructie c.q. richtlijnen die door middel van circulaire of anderszins vanwege de leiding van het Ministerie uitgaan.
- Het administratief en huishoudelijk personeel van scholen.
- Andere additioneel door de leiding van het Ministerie aangegeven onderwijs-situatie.
- Het adviseren:
 - Van de Onderdirecteur, de Directeur of de Minister, alsook andere diensten van het Ministerie;
 - Inzake de eisen van benoembaarheid op de VOS scholen en van leidingen;
 - Bij aanvraag voor subsidie;
 - Van directieleden en leraren zulks als uitvloeisel van de toezichhoudende taak;
 - Inzake de aanpassing van het onderwijs en de onderwijsorganisatie waar zulks nodig, alsook het doen van voorstellen terzake;
 - Alsook het doen van voorstellen om de bestaande wettelijke bepalingen en vigerende regelingen te herzien, te wijzigen of aan te vullen;
 - Omtrent het treffen van maatregelen die moeten leiden tot verbetering van fysieke voorzieningen op de scholen;
 - Omtrent additioneel door de leiding van het Ministerie voorgelegde aangelegenheden.
- Het informeren:
 - Van de diensten van het Ministerie over aangelegenheden die de Inspectie betreffen.
 - Van directeuren, onderdirecteuren, leraren, ouders, leerlingen en andere belanghebbenden over aangelegenheden aangaande het onderwijs, voor zover nodig.

- Het begeleiden van directeuren, onderdirecteuren en leraren als uitvloeisel van de toezichthoudende taak.

191. Onder de meer specifieke taken van de inspectie VOS vallen:

- Het doen van voordrachten voor de benoeming van gecommiteerden bij de examens;
- De controle van de lesroosters;
- Het onderzoeken van klachten van ouders, leerlingen etc.;
- Het participeren in commissies ad hoc;
- Het beoordelen van dispensatie-aanvragen voor leerlingen;
- Het uitbrengen van rapporten, zowel mondeling als schriftelijk;
- Andere additioneel door de leiding van het Ministerie aangegeven taken aangaande het belang van het onderwijs.

2. Bevoegdheden

192. Bevoegdheden van de Inspectie VOS behelzen onder meer:

- Toegang tot alle scholen, plaatsen en instellingen waar schoolonderwijs wordt gegeven, met name het VWO, Havo, Middelbaar Beroeps- en Kweekschoolonderwijs.
- Het op elk gewenst tijdstip en in elke vorm vragen van inlichtingen omtrent de school en het onderwijs aan directeuren, onderdirecteuren en leraren.
- Het geven van opdracht om in bijzondere situaties de school te sluiten.
- Controle op de kwantitatieve bezetting der scholen;
- Het goedkeuring van de lesroosters;
- Het geven van toestemming om in bijzondere gevallen van de rooster af te wijken.
- Het oproepen van directieleden en leraren, ander schoolpersoneel, leerlingen en ouders indien bijzondere omstandigheden zulks vereisen.
- Het bijwonen van lerarenvergaderingen.
- Het behandelen van dispensatie-verzoeken bij het doubleren.
- Het geven van aanwijzingen aan de schoolleiding en leraren waar zulks nodig is.
- Het op gang brengen van de procedure voor disciplinaire straffen in voorkomende gevallen

3. Frequentie

193. De scholen op VOS niveau worden op drie manieren doorgelicht, te weten

- Aangekondigde inspectie (d.m.v. een schrijven gericht naar de directeur)
- Onaangekondigde inspectie.
- Algehele schooldoorlichting.

4. Het NOVA

194. De reeds goedgekeurde wet op accreditatie van het onderwijs heeft betrekking op het secundair en hoger onderwijs. Een implementatiecommissie ingesteld in 2008 moet zorg dragen voor de uitvoering van de wet i.c. het opzetten van het Nationaal Orgaan voor Accreditatie (NOVA) dat belast zal worden met de accreditatie van de scholen. Geaccrediteerde scholen zijn dan bekwaam en bevoegd om gewaarborgde certificaten of diploma's af te geven. Onlangs is een Interim Manager voor NOVA aangetrokken.

B. HET EXAMENBUREAU

195. Het Examenbureau komt voort uit de Inspectie en is onder ander belast met het opstellen en doen vaststellen van binnenlandse examens voor de zesde klas GLO, MULO-eindexamens, toelatingsexamens voor en eindexamens van VWO, HAVO en Natin, staatsexamens MULO, HAVO en VWO. Ook worden buitenlandse examens afgenomen zoals: Associatie-examens, LOI (Leidse Onderwijs Instelling) examens, examens van buitenlandse universiteiten zoals UWI (University of West Indies). Het Examenbureau organiseert niet alleen examens, maar heeft getoond ook aandacht te besteden aan kwaliteitsaspecten van het onderwijs. Het bureau heeft o.a. gewerkt aan de ontwikkeling van de toets voor de zesde klas GLO. De heer Dr. Mr. Edwin Marshall, MA van de vakgroep Onderwijsstudies en Onderzoek i.o. een andere taakstelling voor Inspectie en het Examenbureau voor. Hij pleit voor een verruiming van de taak van het Examenbureau in de richting van kwaliteitsbewaking door onderzoek en analyse van de examenresultaten.⁵¹ Hij stelt voor dat de Inspectie zich bezighoudt met rapportage van de onderwijssituatie en aanbevelingen doen aan de Minister.

⁵¹ Kwaliteitszorg en –bewaking in het onderwijs, De Ware Tijd van 17 mei 2011, Dr. Mr. Edwin Marshall, MA, Institute for Graduate Studies and research/ADEK Universiteit.

AFDELING IV: FINANCIERING EN ONDERWIJSFACILITEITEN

196. Het financieel beheer van onderwijsinstellingen valt onder 3 ministeries te weten: de Ministeries van Onderwijs en Volksontwikkeling, Financiën, alsmede Sociale Zaken en Volkshuisvesting. Het Ministerie van Onderwijs is conform haar wettelijke taken, de beheerder van het onderwijsbudget. Uit de begroting 2011 van het Minov blijkt dat bij het Directoraat Onderwijs de personeelskosten de grootste uitgavenpost is (zie bijlage 1)

De personeelskosten bestaan uit o.a. uit salarissen, gratificaties, toelagen en vergoedingen. Hieronder vallen dus alle onderwijsgeevenden, die tot het hoger-, midden- of lager kader gerekend kunnen worden. De onderwijsgeevenden van het VOS behoren tot het midden- en hoger kader. Uit de begroting van Minov worden genoemd onderwijstype het onderhoud, salarissen en administratieve kosten conform de comptabiliteitswet bekostigd. Vermeld dient te worden dat het Christelijk Pedagogisch Instituut (CPI) subsidie ontvangt om de personeelskosten van de leraren van dit instiuit te dekken. Als inkomsten voor VOS scholen kan beschouwd worden het bedrag voor inschrijfgeld en boekenhuur dat gevraagd aan de leerling aan het begin van het schooljaar. Ook wordt er aan fundraising gedaan, wanneer bepaalde dringende zaken zich voordoen.

197. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er geen duidelijke wetgeving bestaat inzake financiering van onderwijsinstellingen. Er is een grote mate van ongelijkheid tussen de subsidie verstrekt aan het bijzonder onderwijs en het vrij onderwijs, die met uitzondering van de vrije school en de kangoeroe school geen subsidie ontvangt. Nog grotere onduidelijkheid bestaat over de wettelijke bepalingen voor financiering van de particuliere instellingen voor voortgezet senioren onderwijs. Geconcludeerd kan worden dat indien het vrij onderwijs onder de bestuursvorm van een stichting valt deze wel een aanvraag voor subsidie bij de staat kan indienen

§2 Onderwijsfaciliteiten VOS

198. Onderwijsfaciliteiten vormen een cruciaal deel binnen het onderwijs. Ze zijn sterk afhankelijk van de veranderende en plaatselijke omstandigheden. Ook wordt het sterk beïnvloed door ontwikkelingen op en mondiaal niveau en in de regio.

De opsomming van onderwijsfaciliteiten is derhalve niet limitatief. Het bestaat niet alleen uit een schoolgebouw, maar ook uit adequaat meubilair, boeken en andere hulpmiddelen voor het onderwijs (globe, landkaarten, tv, dvd, computer, beamer, internet etc.), schoolbenodigdheden, internaten, studentenverblijven, bibliotheek, ICT, sportzaal, gymzaal, laboratoria, apparatuur, locaties voor proeven, schoolvervoer, reizen, na-schoolse activiteiten, onderzoeksmogelijkheden, klassenmanagement, leervoorkeuren, kunstafkijken. Tot het domein van onderwijsfaciliteiten behoren ook erkenning van diploma's in het buitenland, vernieuwingen van curricula, scheppen van mogelijkheden tot (wetenschappelijke)onderzoeken, gelijkstelling van diploma's, studiebeurzen, vakkenpakketten, faciliteiten m.b.t. informatieverschaffing, faciliteiten m.b.t. bemiddeling, knowledge center, practicumlokalen, (volwaardige)leerkrachten, transportmiddelen, schoolborden, (lees)boeken, kaartenbakken, kaarten voor administratie, fotomateriaal, geluidsinstallaties etc ook. Zo ook de zorg voor het vervoer van leerlingen en leerkrachten.

199. In Suriname zijn onderwijsfaciliteiten ook van belang voor het onderwijs. Niet alle van de bovenopgesomde faciliteiten kunnen door het Minov geleverd worden. Gebrek aan financiële middelen ligt meestal hieraan ten grondslag. Als uitgegaan wordt van de kostenposten van de begroting van Minov, dan zorgt het ministerie voor de volgende onderwijsfaciliteiten t.b.v. het middelbaar onderwijs:

- Vervoer te land en water van leerlingen en leerkrachten;
- Leermiddelen;
- Onderhoud van onderwijsaccomodaties en bijbehorende dienstwoningen;
- Aanschaffingen t.b.v. schoolinrichting en communicatie;
- Computers t.b.b. automatisering administratie;
- Laboratorium benodigheden, muziekinstrumenten en technisch gereedschap;
- Schoolvoeding;
- Nieuwbouw, uitbreiding en renovatie van scholen en dienstwoningen;
- Subsidies;

- Beursgelden voor studie in Suriname;
- Beurzen voor studie in het buitenland

200. Het Bureau Onderwijs en Studiefaciliteiten is per beschikking van 27 juni 1974 no. 42/376 (G.B. 1974 no.57) en gewijzigd in de beschikking van 2 maart 1976 no. 1832, ingesteld. Het bureau zorgt voor de coördinatie en verstrekking van studietoelagen en beurzen. Voor toekenning van een studietoelage komen in aanmerking:

- Leerlingen van openbare daginstellingen voor middelbaar beroepsonderwijs;
- Leerlingen van de hoogste drie klassen van openbare scholen voor het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs;
- Leerlingen van de hoogste twee klassen van de openbare scholen voor hoger algemeen vormend onderwijs;

Deze toelage aan VOS leerlingen hoeft niet terugbetaald te worden en bedraagt SRD 47 per maand. Er zijn ook diverse beurzen uit bilaterale en multilaterale betrekkingen beschikbaar voor de VOS en Hoger Onderwijs (HO) student. Ook geven de Rotary, Rosebel Gold Mines N.V. en Staatsolie beurzen. Bij verscheidene bankinstellingen is de student thans terecht voor studiefinanciering en laptopplanning.

Gebleken is dat de studenten vaak geen gebruik maken van de bestaande onderwijsfaciliteiten, daar zij niet genoegzaam bekend zijn daarmee. Weinig voorlichtingsprogramma's worden verzorgd door of namens het Ministerie van Onderwijs m.b.t. de onderwijsfaciliteiten.

AFDELING V: MIDDELBAAR ONDERWIJS EN DUURZAAMHEID

201. Op het vlak van duurzame ontwikkeling speelt onderwijs een sleutelrol. Onderwijs voor iedereen is van groot belang om duurzame ontwikkeling wereldwijd dichterbij te brengen.

Globaal zijn er twee visies te onderscheiden op de rol van onderwijs:⁵²

⁵² Sustainable Development: Educational Theories and International Policy, Duurzame Ontwikkeling: van concept tot strategie, Prof. dr. T. Vanwing en Drs. H. R. Orie, november 2010, blz. 32

- De instrumentele visie, waarbij duurzaamheidsonderwijs gericht is op overdracht van kennis, vaardigheden en houdingen die bijdragen aan de vormgeving en realisatie van overheidsbeleid op het terrein van duurzame ontwikkeling;
- De educatieve of emancipatorische visie, waarbij duurzaamheidsonderwijs gericht is op de ontwikkeling van autonoom denkende en handelende personen die uitgroeien tot mon-dige (wereld)burgers.

Hoe kunnen we deze visies vertalen naar ons middelbaar onderwijs?

Vooreerst kan gesteld worden dat de huidige regering nog geen duidelijke beleid heeft voor duurzame ontwikkeling. Wel zijn bepaalde voornemens en maatregelen in die richting en op sec-toraal niveau zijn bepaalde duurzame ontwikkelingen waar te nemen, bijvoorbeeld energie en bosbouw. De MDG doel 2 is vooralsnog de enige doelstelling richting duurzaam onderwijs, maar is meer gericht op het primair/ basisonderwijs en volwasseneducatie.

202. De problemen binnen het middelbaar onderwijs zijn legio, waardoor studenten bij voort-during geen autonoom denkende en handelende personen zullen worden, die uitgroeien tot mon-dige burgers. Er zijn gemeenschappelijke problemen, maar elke onderwijstype heeft zijn speci-fieke problemen. Algemene knelpunten die in het VOS geconstateerd zijn:

- tekort aan lokalen en gebouwen;
- tekort aan bevoegde leerkrachten ;
- verouderde curricula en tekort aan leermiddelen;
- erg hoge percentages zittenblijvers en drop-outs;
- relatief lage percentages afgestudeerden en
- het ontbreken van formele middelbare beroepsopleidingen in de welzijnssfeer.

203. Het probleem van de grotere “drop-out” van jongens is geen specifiek Surinaams fenomeen. Vele landen kennen het en er is veel discussie onderonderwijsdeskundigen over de beste manier om het te verklaren en er een gepast beleid op af te stemmen. De Minov-afdeling Onderzoek en Planning heeft het in dit opzicht nog tamelijk moeilijk, omdat de schooladministraties soms onvoldoende gespecificeerde informatie opleveren om elke leerling individueel te volgen.

In het evaluatierapport, samengesteld door de “Commissie Evaluatie Kweekschool-onderwijs”, wordt een aantal knelpunten genoemd dat specifiek te maken heeft met de huidige situatie.⁵³

- De huidige structuur van de opleiding;
- De beroepsopleiding tot leerkracht is inadequaat vanwege de korte duur van de opleiding in combinatie met de Algemeen Vormende Fase;
- Er is onvoldoende afstemming van het AVF-programma op de onderwijspraktijk;
- Inhouden van de vakken van Beroeps Vormende Fase zijn nauwelijks aangepast.

204. Op grond van de evaluatie heeft de commissie een aantal maatregelen voorgesteld, die meer betrekking hebben op aanpassing van de opleiding in de zin van interne structurering van het onderwijs. Invoering van deze maatregelen heeft vooralsnog niet plaatsgevonden.

Het Minov geeft wel aan het secundair onderwijs te herstructureren, maar het nog niet bekend hoe dat zal plaatsvinden. Om de huidige problemen van het secundair onderwijs aan te pakken, zijn onder andere de volgende activiteiten gepland:

- Grondige evaluatie van het secundair onderwijs met de volgende aandachtspunten:
 - Aansluitingsproblematiek van basisonderwijs en VOJ naar VOS e van VOS naar het tertiair onderwijs;
 - Evaluatie en aanpassing van de overgangsnormen;
 - Beperking keuzevakken en aanpassing van de bestaande curricula;
 - Verzelfstandiging van de scholen.
- Aanschaf van nieuwe leermiddelen
- Opzetten van mechanismen voor permanente her- en bijscholing van leraren;
- Uitbreiding van het aantal practicumlokalen;
- Betere afstemming tussen curricula en arbeidsmarkt;

Het belangrijkste is toch wel een langere termijn (verder dan 2015) omtwikkelingsvisie vanuit de regering, die duidelijk de richting naar een duurzame samenleving aangeeft.

CONCLUSIES

⁵³ Rapport Evaluatie Kweekschoolonderwijs, Paramaribo, maart 2001

1. De huidige structuur en opzet van het VOS maakt het recht op en toegang tot onderwijs mogelijk. De structuur, toelatingseisen en doorstroom zijn duidelijk en in overeenstemming met de grondwettelijke bepaling.
2. De onderwijswetgeving is te gefragmenteerd.
3. De rechtspositie en rechtsbescherming van de leerlingen zijn niet duidelijk.
4. Kwaliteitscontrole en kwaliteitszorg zijn op een redelijk niveau geregeld. Echter dient aan het Examenbureau ruimere taken te worden gegeven om de kwaliteitscontrole te optimaliseren en dient het Minov nog meer gestalte te geven aan kwaliteitszorg.
5. Financiering van het VOS onderwijs geschiedt overwegend door het Minov. Dit onderwijstype is dus geheel afhankelijk van de overheidsbegroting. Voor extra inkomsten zijn zij aangewezen op inschrijfgelden en fundraisingsactiviteiten. Het Minov draagt naar vermogen ook de zorg voor onderwijsfaciliteiten.
6. Het VOS is niet duurzaam gegeven de vele problemen binnen dit onderwijstype. Herstructurering en een duurzame lange termijn onderwijsvisie zijn derhalve noodzakelijk.

HOOFDSTUK 3

HET HOGER ONDERWIJS

Inleiding

Er wordt vaak gesproken omtrent de Surinaamse onderwijswetgeving en daarbij wordt vaak gesteld dat die wetgeving verouderd zou zijn en niet meer zou passen in deze tijd. De onderwijswetgeving lijkt nog steeds op oude Nederlandse wetgeving die in de loop der jaren zelf veranderd is geworden. Om hierop een antwoord te kunnen geven is grondige inventarisatie en analyse van de wetgeving nodig. Bij dit onderdeel van de module Orientatie Seminar is het thema onderwijsrecht. Als voorbereiding hierop is door de studenten van de studierichting MERSD een inventarisatie en analyse gemaakt van de regelgeving in verband met uiteenlopende onderwerpen. Als groep zal er getracht worden om de eerder genoemde inventarisatie en analyse van de wetgeving uit te voeren. Het resultaat van alle groepen wordt gepresenteerd en bediscussieerd. Met de bedoeling om te komen tot één (basis)document Surinaamse Onderwijswetgeving. Het onderwerp van de paper die nu voor u ligt is ‘**de leerprogramma’s en de diploma’s**’. Er is ook gekeken naar kwaliteitszorg, toezicht, accreditatie en het examenbureau.

Voor het maken van deze inventarisatie zijn we in de registers van het Nationaal archief nagegaan welke wetgeving er bestaat voor onze onderwerp. De gevonden wetgeving hebben we toen opgezocht in de universiteitsbibliotheek. Deze hebben we hierna geanalyseerd door de wetsartikelen te zoeken die betrekking hebben op de inhoud (leerprogramma), het afnemen van examens en kwaliteitszorg (toezicht). Verder hebben we een aantal conclusies getrokken en wat aanbevelingen gedaan.

In de paper zal worden ingegaan op het Surinaamse onderwijssysteem om de complexiteit weer te geven. Hierna wordt de analyse van de regelgeving gepresenteerd. Als afsluiting worden de conclusie en de aanbevelingen gegeven.

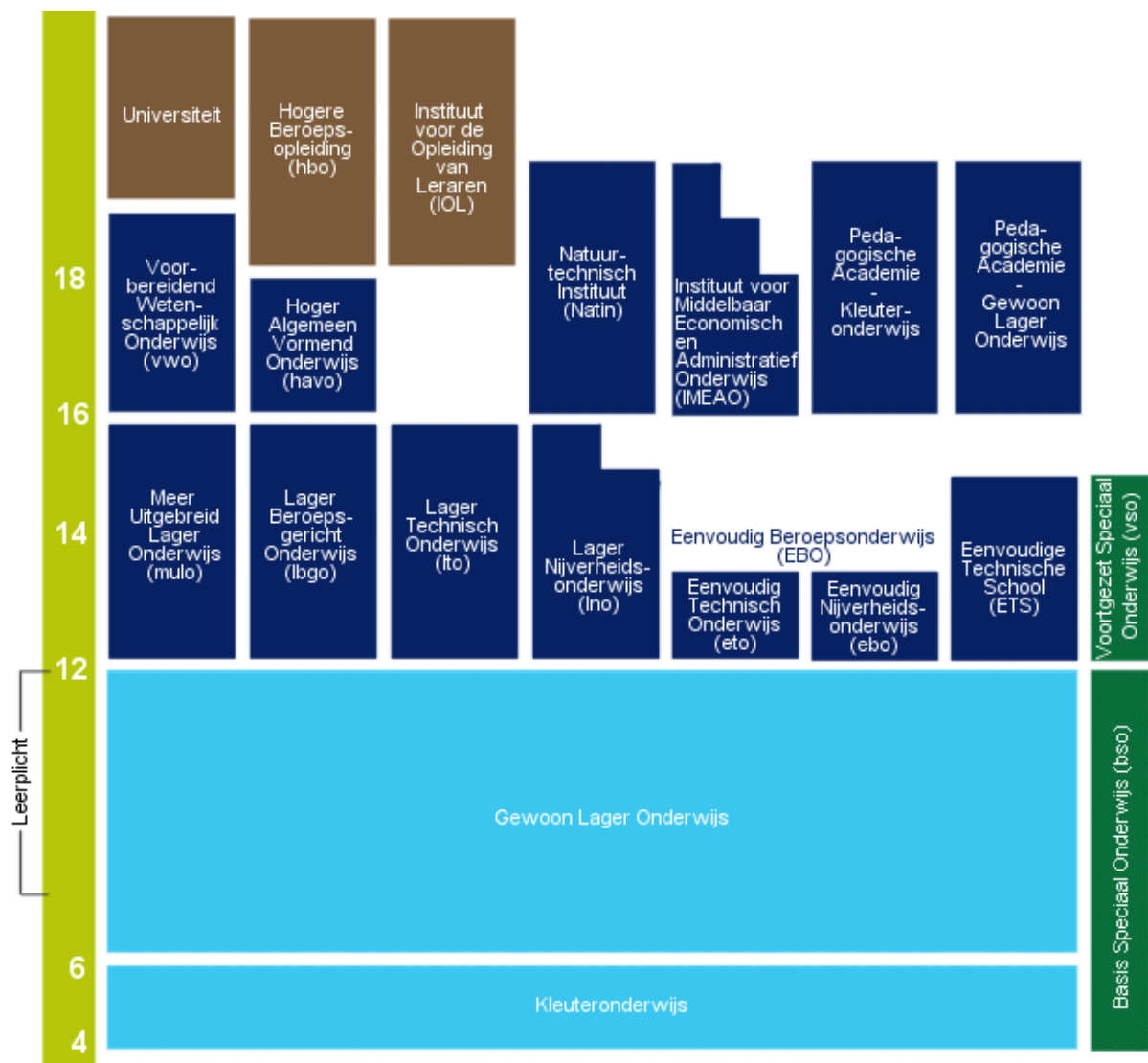
Aangezien voor vrijwel ieder onderwijsniveau over het leerprogramma, examen en diploma er aparte wetten, resoluties, beschikkingen en staatsbesluiten bestaan, is ons onderwerp nogal uit-

gebreed. We pretenderen niet om volledig te zijn, maar hebben een intensieve poging gewaagd om tot een inventarisatie en analyse te komen.

HOOFDSTUK 1

HET SURINAAMS ONDERWIJSSYSTEEM

205. Om in te gaan op de onderwijsinhoud (leerprogramma's) en diploma's is het noodzakelijk een overzicht te geven van het gehele systeem (zie figuur 1) . Er wordt onderscheid gemaakt tussen het zogenaamde primaire-, secundaire- en tertiaire onderwijs. Voor deze paper is het speciaal onderwijs buiten beschouwing gelaten. Er wordt gewerkt aan de invoering van de 11-jarige basisschool waarbij het kleuteronderwijs, gewoon lager onderwijs en voortgezet onderwijs voor junioren wordt samengevoegd. Er wordt uitgegaan van de huidige situatie.

Figuur 1: Overzicht van het Surinaamse onderwijssysteem. Primair onderwijs (lichtblauw), secundair onderwijs (donkerblauw) en tertiair onderwijs (bruin).

AFDELING I : PRIMAIR ONDERWIJS

206. Het primair onderwijs bestaat uit kleuteronderwijs en uit gewoon lager onderwijs (GLO).

§1 Kleuter onderwijs

207. Kinderen gaan op vierjarige leeftijd naar de kleuterschool en volgen een tweejarig programma, waardoor ze voorbereid worden op de lagere school. het beleid en de programma's met betrekking tot kinderen geplaatst in het concept Early Childhood Development (ECD). Het doel is het beschermen van de rechten van kinderen, zodat zij zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen op cognitief, emotioneel, sociaal en lichamelijk gebied.

In het kader van het Het Basic Education Improvement Project (BEIP) is er voor de kleuterschool het Speelwerkplan (SWP) voor vier- en vijfjarige kleuters opgesteld. Het tweejarig programma bereidt voor op de lagere school. Het omvat allerhande vaardigheden, zoals zingen, tekenen, motoriek, voorbereidend lezen en voorbereidend rekenen.

§2 Gewoon lager onderwijs (GLO)

208. Het Gewoon Lager Onderwijs telt zes leerjaren en kinderen worden ingeschreven vanaf hun 6e tot hun 12e jaar.

Het curriculum van het Gewoon Lager Onderwijs dateert van 1965 (Leerplan Prins). In 1986 werden in het lager onderwijs vernieuwde, aan de leefwereld van het Surinaamse kind aangepaste methodes, zoals voor rekenen, taal, lezen en expressie, geïntroduceerd. Meer aandacht werd besteed aan de Surinaamse cultuur en meer nadruk werd gelegd op actieve participatie van de leerlingen. In 2004 is een nieuw nationaal leerplan van het basisonderwijs verschenen, maar (zover bekend) niet per wet ingevoerd.

Aan het eind van het zesde leerjaar doen de leerlingen een toets. Het resultaat van deze toets bepaalt of een leerling in aanmerking komt voor plaatsing op een volgend niveau (VOJ). Afhankelijk van de score kan een leerling naar het: Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (mulo), Lager Beoepsgericht Onderwijs (lbgo), Lagere Technisch Onderwijs (lto) of Lagere Nijverheidsonderwijs (lno).

209. Het toetsresultaat bepaalt ook of een leerling in aanmerking komt voor een getuigschrift, waarin is aangegeven dat de leerling het lager onderwijs heeft doorlopen. Als een leerling de toets niet haalt, maar jonger is dan 13 jaar, mag hij/zij de klas overdoen. Is hij/zij ouder, dan is het mogelijk met het getuigschrift van de lagere school toegelaten te worden tot het Eenvoudig Beroepsonderwijs (ebo).

AFDELING II : SECUNDAIR ONDERWIJS

210. Het secundair onderwijs wordt onderverdeeld in: het Voortgezet Onderwijs voor Junioren (voj) en het Voortgezet Onderwijs voor Senioren (vos).

§1 het Voortgezet Onderwijs voor Junioren (voj)

211. Het voj kent een algemeen vormende studierichting, het Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (mulo), dat aan het eind verdere studiemogelijkheden biedt op VOS-niveau, soms na een toelatingsexamen. Hiernaast kent het voj beroepsgerichte opleidingen: Lager Beroepsgericht Onderwijs (lbgo), Lager Technisch Onderwijs (lto), Lager Nijverheidsonderwijs (lno), Eenvoudig Technisch Onderwijs (ets), Eenvoudig Beroepsonderwijs (ebo). Ets en ebo leiden niet op voor vervolgopleidingen.

Het Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (mulo) is een vierjarige opleiding, die als onderbouw dient voor het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (vwo) en het Hoger Algemeen Vormend Onderwijs (HAVO) en het Natuurtechnisch Instituut (Natin).

212. Het Lager Beroepsgericht Onderwijs (lbgo) heeft net als het Lager Technisch Onderwijs (lto) een duur van vier jaar. Het lbgo bestaat uit twee brugjaren, daarna kunnen leerlingen op grond van hun eindresultaten toegelaten worden tot de volgende richtingen of streams, zoals ze genoemd worden: mulo, Administratief-Economische stream, Technische stream, Huishoudelijke stream

Voor de twee laatste richtingen zijn er na afronding geen verdere studiemogelijkheden. Met het diploma van de administratief- economische stream kunnen leerlingen op grond van bepaalde

(cijfer)combinaties (voor Engels, Nederlands, wiskunde en handelsvakken) toegelaten worden tot de schakelklas van het IMEAO.

Bij het Lager Technisch Onderwijs (lto) worden naast algemeen vormende vakken en theoretische vakken ook praktijkvakken verzorgd. Aan het eind van het eerste studiejaar kunnen de leerlingen kiezen voor de studierichtingen: Bouwkunde, Elektrotechniek, Schilderen, Werktuigbouwkunde, Voertuigentechniek, Gas, Water, Sanitair of Agrarische productie.

213. Het Lager Nijverheidsonderwijs (lno) heeft zowel een drie- als een vierjarige richting. Het theoretisch en het algemeen vormende deel van de vierjarige richting komt overeen met dat van het lto, waar een nauwe samenwerking mee bestaat. Bij het lno is er sprake van drie niveaus: A, B en C. A en B leiden op voor de arbeidsmarkt en leerlingen van het C-niveau kunnen in aanmerking kunnen komen voor vervolgonderwijs. Er zijn vijf vakrichtingen: Mode en Kleding, Assistent Kinder- en Jeugdverzorging, Diensverlening en Verzorging, Verzorgingsassistent(e), Horeca

De Eenvoudige Technische School (ets) betreft een driejarige opleiding die aan jongeren eenvoudige technische vakopleidingen biedt.

Eenvoudig Beroeps Onderwijs (ebo) omvat het Eenvoudig Technisch Onderwijs (eto) en het Eenvoudig Nijverheidsonderwijs (eno).

§2 Het Voortgezet Onderwijs voor Senioren (vos)

214. Het vos omvat algemeen vormende opleidingen en beroepsgerichte opleidingen:

Algemeen vormende opleidingen:

Het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (vwo)

Het Hoger Algemeen Vormend Onderwijs (havo)

Het eindexamen van het VWO omvat zeven vakken en dat van het HAVO zes vakken.

Beroepsgerichte opleidingen:

Het Instituut voor Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs (IMEAO)

Het Natuurtechnisch Instituut (Natin)

De Pedagogische Instellingen (SPI en CPI)

AFDELING III : TERTIAIR ONDERWIJS

215. Het tertiair onderwijs bestaat uit het hoger beroepsgericht onderwijs en de universiteit.

§1. Hoger beroepsgericht onderwijs

Instituut voor de Opleiding van Leraren (IOL)

Aardrijkskunde, Biologie, Beeldende Vorming, Economie, Engels, Geschiedenis, Health Education, Lichamelijke Opvoeding, Logopedie, Muziek, Natuurkunde, Nederlands, Pedagogiek, Remedial Teaching, Spaans, Scheikunde, Wiskunde

Akademie voor Hoger Kunst en Cultuur Onderwijs (A.H.K.C.O.)

Beeldende Kunsten, Journalistiek, Sociaal Cultureel Vormingswerk

Polytechnic College Suriname (PTC)

Elektrotechniek, Hoger Laboratoriumonderwijs (Medisch Laboratoriumonderzoek en Chemisch laboratoriumonderzoek), Informatie- en Communicatie Technologie, Infrastructuur, Internationaal Ondernemerschap in de Agroketen, Werktuigbouwkunde, Pre-propedeuse fase voor de agrarische studierichting (pre-propedeusefase)

Lerarenopleiding voor Beroepsonderwijs (LOBO)

Bouwkunde, Elektrotechniek, Werktuigbouw en Wis- en Natuurkunde

Stichting Jeugd tandverzorging (JTV)

Enkele particuliere opleidingen (oa. buitenlandse opleidingen)

§2 Universiteit

216. De universiteit kent verschillende faculteiten:

- Maatschappijwetenschappen: rechten, economie, bedrijfskunde, agogische wetenschappen & onderwijskunde, sociologie

- Medische Wetenschappen: Geneeskunde en Fysiotherapie
- Technische Wetenschappen: landbouwproductie (landbouw, bosbouw, veeteelt, visserij en aquacultuur, bodemkunde en tuinbouw), delfstofproductie (geologie en mijnbouw), elektrotechniek (energie en informatica), infrastructuur (bouwkunde, civiele techniek en land- en waterbeheersing), werktuigbouwkunde en milieuwetenschappen (milieu- en natuurbeheer, aquatic resources management).
- Faculty of Graduate Studies biedt masters aan.

HOOFDSTUK 2

INVENTARISATIE EN ANALYSE VAN DE REGELGEVING

AFDELING I : INHOUD PROGRAMMA

Wet	Artikel	Analyse
G.B. 1966 no.78 (Universi- teitswet)		
2007 no.72 (NOVA)	12 Lid 4b	<i>de onderwijsinhoud: deze omvat in ieder geval de aard van het onderwijs, voldoende samenhang in het opleidingsprogramma, de studielast en een duidelijke relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van het opleidingsprogramma; De eisen zijn vrij algemeen. De opleiding heeft veel vrijheid om de inhoud vast te stellen.</i>

AFDELING II : EXAMEN EN DIPLOMA

Wet	Artikel	Analyse
SB 2005 no. 19		Bachelor of Applied Technology (Polytechnic College Suriname)
G.B. 1966 no.78 (Universi- teitswet)		
1986 no. 39		Academisch besluit
1989 no. 76		Regeling rechten en bevoegdheden van 'Bachelor of Science' opleidingen

1993 no. 36		Aanpassing universiteitswet. Wet houdende regels betreffende universitaire titulatuur
S.B. 1996 no. 36		Besluit aanvullende studie wet universitaire titulatuur. Hierin wordt aangegeven welke modules gevolgd moeten worden om een BSc om te zetten in een drs. (?)
2007 no.72 (NOVA)	23	Hierin is geregeld dat per staatsbeluit criteria worden vastgesteld voor de erkenning van buitenlandse diploma's.
1971 no. 173		Beschikking waarin aangegeven wordt dat MO-opleidingen van het didactisch instituut zijn ondergebracht in het Instituut voor de opleiding van leraren.

AFDELING III : KWALITEITSZORG

Wet	Artikel	Analyse
G.B. 1966 no.78 (Universiteitswet)		
2007 no. 72 (NOVA)	2	Instelling Nationaal Orgaan Voor Accreditatie, afgekort NOVA
	3	De doelstelling van het NOVA is het bevorderen van de kwaliteit en het waarborgen van de regionale en internationale vergelijkbaarheid van opleidingen in het hoger onderwijs.
	4	Hierin worden de taken en bevoegdheden geregeld. Onder andere: accreditatie, toetsing nieuwe opleidingen, stimuleren vooruitgang onderwijs, toezicht op behoud van kwaliteit en standaarden, accreditatie- en toetsingskaders op internationaal niveau. Deze taken en bevoegdheden kunnen per staatsbesluit uitgebreid worden naar andere vormen van onderwijs.
	5	Regelt de samenstelling van de accreditatieraad

	11	Instelling accreditatiebureau
	12	Accreditatiekaders. Hierin is de werkwijze vastgelegd voor de kwaliteitseisen van opleidingen. Bij het beoordelen van een opleiding ter verlening van accreditatie wordt tenminste aandacht geschonken aan de aspecten van kwaliteit, die betrekking hebben op het niveau van de opleiding, de onderwijshoud, het onderwijsproces, de resultaten van het onderwijs van de opleiding, de voorzieningen die noodzakelijk zijn om de opleiding te kunnen verzorgen, en de beoordelingsmethoden.
	14	Externe beoordeling
	15, 16, 17	Accreditatie van opleidingen
	18, 19	Toets nieuwe opleidingen
	20, 21	Kwaliteitszorg en zelfevaluatie van instellingen van hoger onderwijs
	22	Ontneming bevoegdheden ten aanzien van Bestaande opleidingen. Hierin is onder andere geregeld welke maatregelen getroffen kunnen worden indien niet voldaan wordt aan de wet; een verbod tot het afgeven van verklaringen van afgelegde tentamens of examens, een verbod tot het afgeven van diploma's en het verlenen van graden, een verbod tot het inschrijven van eerstejaarsstudenten, het inkorten of stopzetten van subsidie. Harde maatregelen om de kwaliteit van het hoger onderwijs te waarborgen.
	24	Instelling Centraal Register van Opleidingen.
	29	Overgangsregeling. Bestaande opleidingen zijn voor de duur van drie geaccrediteerd. Kortom opleidingen hebben drie jaar de tijd om aan de kwaliteitseisen te voldoen door NOVA gesteld. Wet is van 22 mei 2007, dat wil zeggen dat de overgangsregeling inmiddels is afgelopen!
	Memorie van toelichting (Algemeen)	Het hoger onderwijs is de afgelopen twee decennia naar aanleiding van vooral de globalisatie uitdagingen wereldwijd in een versnelde beweging geraakt. Economische blokvormingen, het vrije personenverkeer en veranderingen in de beroepenstructuur hebben geleid tot afspraken om regionaal en op langere termijn ook internationaal - te streven naar harmonisatie van hoger onderwijs opleidingsstructuren, programmakwaliteitseisen en te verlenen graden en diploma's.

	<p>De Europese landen hebben in 1999 de Bologna-verklaring ondertekend met het doel om binnen 10 jaar hun hoger onderwijssysteem (universiteiten en hogescholen) zodanig aan te passen waardoor onderlinge vergelijking van programma's, uitwisseling van studenten en docenten en mobiliteit van vooral hoger kader eenvoudiger zullen worden.</p> <p>Door de Caricom lidstaten is mede in verband met het vrije verkeer van gekwalificeerde personen eveneens besloten om een regionaal accreditatie instituut in het leven te roepen en de kwaliteitseisen van de opleidingen expliciet te maken en op elkaar af te stemmen.</p> <p>Er zullen kwaliteitskeurmerken (de zgn. accreditatie) aan opleidingen verstrekt en openbaar gemaakt worden door een onafhankelijk orgaan.</p> <p>De meeste Caricomlanden waar hoger onderwijs wordt aangeboden hebben intussen de relevante wetgeving door hun respectieve parlementen laten goedkeuren.</p> <p>In Suriname zijn er momenteel 6(zes) openbare hoger onderwijsinstellingen en enkele particuliere instituten die samen meer dan 50 hoger onderwijsopleidingen verzorgen.</p> <p>Als gevolg van bovengeschetste ontwikkelingen zijn een aantal van deze aanbieders van hoger onderwijs reeds gestart met het aanpassen en innoveren van hun opleidingen overeenkomstig de regionale en internationale trends. Met zowel de omschakeling naar de internationaal meer geaccepteerde bachelor-/masterstructuur, evenals met de invoering van een intern kwaliteitszorgsysteem is er op enkele van deze instituten al een aanvang gemaakt.</p> <p>Deze wet heeft dan ook tot doel kwaliteitskenmerken, het accreditatiesysteem en de registratie van geaccrediteerde opleidingen te regelen in verband met de bevordering van de kwaliteit en de regionale en internationale vergelijkbaarheid van opleidingen in het hoger onderwijs. Daartoe worden in deze wet het Nationaal Orgaan voor Accreditatie en een Centraal Register voor Opleidingen ingesteld. Daarmee wordt voldaan aan de eis zoals vastgelegd in artikel 46 lid (iii) van het gewijzigde Verdrag van Chaquaramas. Daarin is bepaald dat met betrekking tot de "Movement of skilled community nationals", de lidstaten passende wetgeving, administratieve en procedurele regelingen</p>
--	--

		<p>moeten vaststellen.</p> <p>Het NOVA bestaat uit een accreditatieraad die belast is met de taken en bevoegdheden en een accreditatiebureau bemenst door een Directeur, stafleden en overige medewerkers. Het accreditatiebureau moet voor de administratieve en organisatorische werkzaamheden zorgdragen.</p> <p>Zeer zwaarwichtige taken het onderwijs betreffende met name het accrediteren van opleidingen, worden in deze wet geattribueerd aan het Nova wat inhoudt dat de accreditatieraad de bevoegdheden in de wet op eigen naam en onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent.</p> <p>Er is gekozen om een zelfstandig bestuursorgaan (rechtspersoon voor het bestuursrecht) het NOVA in te stellen, omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het verlenen van accreditatie een gewichtige taak is. Om die reden is ook bepaald dat de leden deskundig moeten zijn op het terrein van het hoger onderwijs, de beroepspraktijk en de kwaliteitszorg. - De Raad mag zelfstandig de bevoegdheden in de wet uitoefenen en hoeft geen verantwoording af te leggen over de genomen besluiten. Hiermee wordt de ministeriële verantwoordelijkheid beperkt. - Burgers moeten kunnen vertrouwen in de deskundigheid, zakelijkheid en onpartijdigheid van de te nemen besluiten van de Raad. Besluiten, vastgelegd in een beschikking, moeten buiten politieke invloed worden gehouden. - Belanghebbenden worden direct betrokken omdat leden van de Raad op voordracht van representatieve organisaties moeten worden benoemd. <p>De Minister is het politiekverantwoordelijke bestuursorgaan en is dan ook genoemd in de wet.</p> <p>Ons staatsrechtelijk systeem eist dat de Regering waar de Minister deel van is, verantwoording verschuldigd is aan het Parlement. Om die reden zijn enkele bepalingen opgenomen waarin aan een wel verantwoordelijk bestuursorgaan de mogelijkheid wordt gegeven enige invloed uit te oefenen, bijvoorbeeld de benoeming van de leden van de Raad, de goedkeuring van accredita-</p>
--	--	--

		<p>tie- en toetsingskaders en het ontnemen van bevoegdheden.</p> <p>Het NOVA draagt zorg voor de bekendmaking van de genomen besluiten (vaststelling tarieven, welke instanties gevisiteerd moeten worden). Dit geschiedt bij beschikking van het NOVA. Voor de accreditatie- en toetsingskaders, vermeldt de wet op welke wijze dit dient te geschieden; zie artikel 12 lid 7 waar is bepaald dat dit moet worden bekendgemaakt door plaatsing in het Advertentieblad van de Republiek Suriname en in de plaatselijke dagbladen.</p> <p>De onderwijsinstelling (burger) dient op de hoogte te zijn, zodat daarmee rekening kan worden gehouden. Niet alleen de actieve openbaarheid, maar ook de passieve openbaarheid is opgenomen, aangezien in artikel 16 lid 5 is bepaald dat een ieder een afschrift van het accreditatierapport kan vragen.</p> <p>Ook de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn van belang zoals onder meer blijkt uit artikel 16 lid 1; de motiveringsplicht van het NOVA.</p> <p>Ten aanzien van de handhaving en rechtsbescherming zijn sancties, bezwaar en beroepsmogelijkheden opgenomen in de wet.</p> <p>Het opleggen van sancties is nodig voor ordening en natuurlijk voor het naleven van de wet.</p> <p>Indien de beslissing op de accreditatieaanvraag negatief is, wordt een herstelperiode gegeven, waarna opnieuw accreditatie dient te worden aangevraagd. Voldoet de instelling toch niet, dan volgen de sancties.</p> <p>De Minister kan dan bestaande opleidingen bevoegdheden ontnemen. De belanghebbende kan dan in bezwaar gaan bij de Minister en daarna in beroep bij de President.</p>
	(Artikels-gewijze toelichting)	De wet NOVA kent een uitgebreide toelichting per artikel. Vooral wordt verduidelijkt wat het doel is van ieder artikel.

CONCLUSIES

Het hieronder volgend artikel zou de kwaliteit van het onderwijs in gevaar kunnen brengen. G.B. 1960 no. 108, 7 lid 2: De Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling kan van de bepalingen van het eerste lid van dit artikel, dispensatie verlenen, hetzij geheel hetzij ten dele of voor een zekere tijd. Op basis waarvan er dispensatie verleend zou kunnen worden is niet duidelijk. De Minister zou dan ook een onbekwam persoon als schoolhoofd kunnen plaatsen. Als personen met andere bekwaamheden ook schoolhoofd kunnen worden zou het beter zijn om de vereisten aan te passen.

G.B. 1960 no. 108, artikel 20: Ouders, voogden of verzorgers zijn verplicht om aan de kinderen of pupillen van 7 - 12 jaren, waarover zij de ouderlijke macht uitoefenen of die aan hun zorg zijn toevertrouwd, waar gelegenheid hiertoe bestaat, geregeld lager onderwijs te doen geven, door de daartoe volgens deze Wet bevoegde personen. Van deze plicht kan bij beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling vrijstelling worden verleend. Er is duidelijk alleen een leerplicht aanwezig voor kinderen tussen 7 en 12 jaar oud, en geen schoolplicht. Want artikel 6 lid 2: Van de in het eerste lid van dit artikel vereisten zijn vrijgesteld: a. ouders, voogden of verzorgers, die zelf hun kinderen of pupillen onderwijzen en...laat zien dat ouders zelf onderwijs mogen geven aan hun kinderen zonder de bijbehorende akten van bekwaamheid. Tegenwoordig heeft men het frequent over "Early Childhood Development (ECD)" waarbij men zo jong mogelijk met de educatie wil beginnen, eigenlijk zelfs voor de geboorte. Kijken we naar de leeftijd in de leerplicht dan is deze leerplicht geenszins een stimulans voor ECD. Deze leerplicht moet verruimd worden en ook een schoolplicht worden.

De onderwijswetgeving is nogal gefragmenteerd. Een algehele vernieuwing van de onderwijswetgeving is noodzakelijk om ordening aan te brengen in het woud van wetten, beschikkingen, resoluties en staatsbesluiten etc..

Wat betreft de inhoud van de leerprogramma's zal het nieuwe curriculum van de 11-jarige basisschool duidelijkheid kunnen scheppen en kan dit direct bij wet worden vastgelegd.

Voor het hoger onderwijs is de wet NOVA een stap in de goede richting, wat betreft inhoud, diploma's en kwaliteitszorg. De wet is echter alweer drie jaar oud, maar de implementatie en

hiermee de accreditatie van opleidingen laat echter te wensen over. De wet laat ruimte om uit te breiden naar het VOS onderwijs. Dit lijkt ons wenselijk.

Het is ten slotte duidelijk dat de wetgevende macht achterloopt bij maatschappelijke ontwikkelingen.

DEEL IV

HET RECHT OP ONDERWIJS IN SURINAME

LEERLINGENSTATUTEN: DE RECHTSPO-

SITIE VAN DE ONDERWIJSGEBRUIKERS

OP ALLE ONDERWIJSNIVEAUS

Vos, Eudya

INLEIDING

Ook voor Suriname als jonge onafhankelijke natie tussen andere volkeren is het streven naar duurzame ontwikkeling of sustainable development is van bijzonder belang. Dit vanwege het feit dat er gestreefd wordt naar innovaties of nieuwe ontwikkelingen op lange termijn ten voordele van het land. Suriname is een land met een ruime biodiversiteit, multiple natuurlijke hulpbronnen en een cultureel ethnische en geografische diverse bevolking. Mogelijkheden in de ruimste zin des woords, maar ook vele uitdagingen om strategisch zowel de natuurlijke als menselijke hulpbronnen goed te kunnen inzetten voor resultaat en welzijn op lange termijn. Onderwijs van goede kwaliteit is een noodzaak om alle hulpbronnen op zodanige wijze te kunnen benutten dat het voortbestaan en welzijn van het volk gegarandeerd kan worden.

Suriname heeft zich, in september 2000, bij de Millennium World Summit in New York, gecommitteerd aan acht Millennium Development Goals (MDG's) ook wel millennium ontwikkelingsdoelen genoemd. Deze MDG's hebben betrekking op sleutelaspecten, zoals vrede en veiligheid, ontwikkeling en armoedebestrijding, milieubescherming, mensenrechten, democratisch bestuur en bescherming van kwetsbare groepen.

Een der MDG's, "Achieve universal primary education", geeft aan dat het van belang is dat elke staat haar burgers moet voorzien van universeel basis onderwijs.

Onderwijs is een sector waarin het overbrengen van kennis, vaardigheden en attitudes met vooraf vastgelegde doelen centraal staat (<http://www.wikipedia.nl>, geraadpleegd op [8 januari 2011] werkgroep Alladien, Defares, Beerensteyn). Onderwijs is een "must" in elke samenleving, vanwege de verdere ontwikkeling van een land.

Het bereiken van de millennium ontwikkelingsdoelen tegen het jaar 2015, wordt door de Surinaamse Overheid als leidraad gebruikt bij het bepalen, ontwikkelen en beoordelen van ontwikkelingsstrategieën en programma's (Meerjaren Ontwikkeling Programma 2006-2011).

Het Ministerie van Onderwijs en Volksonwikkeling (MINOV) tracht middels haar verschillende beleidsplannen t.w het "Meerjaren Ontwikkelingsplan" en het "Sectorplan Onderwijs" de kwaliteit van het Surinaams onderwijs te verbeteren.

De uitgangspunten ter verbetering zijn:

- Een rechtvaardig onderwijssysteem, dat gelijke kansen biedt aan iedereen.
- Een meer effectief en efficiënt onderwijssysteem.
- Het diversiteitsbeginsel waarin wordt gesteld dat de individuele, sociale en culturele diversiteit in het leerproces gerespecteerd, gewaardeerd en geïncorporeerd moet worden.

Suriname kent diverse vormen van onderwijs:

- Pre-primair en primair onderwijs:
 - ✓ Kleuteronderwijs
 - ✓ Gewoon Lager Onderwijs (GLO), inclusief het Speciaal Onderwijs
- Secundair onderwijs:
 - ✓ VOJ: Mulo, LBGO
 - ✓ VOS: Havo, Atheneum, Natin, Imeao, Covab, Natin, SPI, ACI, CPI
 - ✓ Diverse soorten aan Volwasseneducatie en Tweede Kans Onderwijs voor jongeren.
- Hoger onderwijs:
 - ✓ Adekus Universiteit
 - ✓ IOL
 - ✓ PTC
 - ✓ JTV
 - ✓ Andere Hogere beroepsopleidingen.

Maatschappelijke relevantie

Onderwijs is van belang voor elke samenleving. Diverse landen waaronder Suriname streven ernaar om de Millennium Development Goals voor het jaar 2015 te behalen. Het is daarom van belang na te gaan op welke wijze er een bijdrage geleverd wordt aan een effectief en efficiënt onderwijssysteem in Suriname. Het uitgangspunt van deze inventarisatie betreft het recht op onderwijs in Suriname.

Middels de inventarisatie van bestaande documentatie betreffende Leerlingenstatuten met Rechten en Plichten van leerlingen wordt hier nagegaan op welke wijze dit stuk kan bijdragen aan de totstandkoming van een basisdocument wetgeving met name het onderwijsrecht en de wetgeving en regelingen met betrekking tot de rechten van onderwijsgebruikers in Suriname.

Wetenschappelijke relevantie

De inventarisatie wordt vanuit het vakgebied Education, Research and Sustainable Development gedaan, door een bijdrage te leveren aan het inzichtelijk maken van de beleidsvorming en -uitvoering van het Surinaams onderwijs, hetgeen gebruikt kan worden bij het ontwikkelen van strategieën en het formuleren van wetgeving en waarnodig bij te stellen teneinde een bijdrage te leveren aan een duurzaam onderwijssysteem voor Suriname.

Probleemstelling

Met deze inventarisatie wordt de onderwijswetgeving in Suriname in beeld gebracht, om na te gaan of en hoe de rechten van onderwijsgebruikers zijn gewaarborgd.. Op basis van het bovengenoemde is de volgende probleemstelling geformuleerd.

Hoe adequaat en effectief is de huidige wet-en regelgeving met betrekking tot rechten (en plichten) van onderwijsgebruikers?

Op grond van de probleemstelling zijn de volgende subvragen geformuleerd:

- Welke wetsartikelen, reglementen en regelingen regelen de rechten van onderwijsgebruikers in Suriname?
- Hoe adequaat en integraal zijn bestaande wetten en reglementen?
- Hoe zien verbeterde conceptwetten eruit?

Conceptueelmodel

Onderwijs staat bij dit onderzoek centraal. Voor het begrip onderwijs bestaan er in de literatuur tal van definities. Een der definities omschrijft onderwijs als een sector waarin het overbrengen van kennis, vaardigheden en attitudes met vooraf vastgelegde doelen centraal staat (<http://www.wikipedia.nl>, geraadpleegd op [8 januari 2011], werkgroep Alladien, Beerensteyn, Defares).

Middels deze inventarisatie hebben wij getracht bestaande Onderwetgeving en Regelgeving in kaart te brengen. Om het gewenste resultaat te bereiken hebben wij eerst een literatuurstudie gedaan met name de beleidsnota's van de Surinaamse Overheid en inzage gehad in bestaande documenten die reganderen de rechten/ plichten van onderwijsgebruikers. Gesprekken met Minov

functionarissen hebben een indruk gegeven over hoe actoren binnen het Minov zelf denken over bestaande wet-en regelgeving en hoe die verbeterd kan worden. Summier is internet bezocht om in ieder geval het begrip Leerlingenstatuut te kunnen omschrijven en te kunnen vergelijken met de Surinaamse situatie en naamgeving.

HOOFDSTUK 1

HET BEGRIP LEERLINGENSTATUUT EN RECHTEN EN Plichten VAN ONDERWIJSGEBRUIKERS

AFDELING I : SITUERING VAN DE PROBLEMATIEK

217. Onderwijs is een sector waarin het overbrengen van kennis, vaardigheden en attitudes met vooraf vastgelegde doelen centraal staat. Daarbij houdt men rekening met een beginsituatie. Indien een onderwijsstrategie gehanteerd wordt, worden de resultaten geëvalueerd, door onder meer toetsing en zelfevaluatie (<http://www.wikipedia.nl>, geraadpleegd op [8 januari 2011 door werkgroep Alladien, Beerensteyn, Defares]).

Onderwijs is een der basisvoorwaarden voor de ontwikkeling en het voortbestaan van een land. Iedere burger heeft recht op onderwijs. Het is daarom de plicht van elke Staat om rechten en plichten op te nemen in de nationale wetgeving om de toegang tot onderwijs te scheppen voor haar burgers. Onderwijs wordt binnen een door de overheid bepaalde structuur gegeven door personen die daarvoor speciaal zijn opgeleid, zoals onderwijzers, leraren en docenten.

Onderwijs wordt verzorgd aan instituten, waar mensen met elkaar omgaan, en waar dus een soort “huisregels” moeten bestaan om duidelijkheid naar elkaar toe te hebben wat de grenzen en mogelijkheden zijn in deze interactie.

218. Het begrip “Leerlingenstatuut” ontstond in Nederland in ieder geval aan het eind van de jaren tachtig (wikipedia) en is een gangbaar begrip geworden in het onderwijsgebeuren in dat land. Het wordt in de literatuur en de onderwijspraktijk ook omschreven als: “ *Een leerlingenstatuut verduidelijkt de rechtspositie van de leerlingen. De school is verplicht elke 2 jaar een leerlingenstatuut op te stellen*” (cf. Pax Christi college, via Google.nl) en “ *Een leerlingenstatuut is een soort wetboekje waarin alle rechten en plichten van de leerlinge in staan*” (vgl. Fivelcollege via Google.nl)

In Suriname is deze notie in ieder geval bij de inspecties vreemd en dus ook niet in gebruik. Suriname hanteert de terminologie van schoolreglementen, leerlingenreglementen, studentenreglementen.

Omdat de wetgeving en met name de onderwijswetgeving in met name Nederland en België steeds in ontwikkeling, geactualiseerd en uitgebreider is geweest zijn ook de leerlingenstatuten in die landen uitgebreider dan de Surinaamse schoolreglementen, leerlingenreglementen en studentenreglementen.

AFDELING II : RECHTSGRONDEN

219. In het algemeen hebben alle burgers recht op onderwijs volgens de Grondwet van 1987 (artikel 39).

Alle burgers hebben gelijke kansen op scholing. Volgens dit artikel hebben ook alle burgers recht op gelijke kansen op scholing.

Op ouders en verzorgers rust de plicht een kind tussen 7 en 12 jaar onderwijs te doen genieten. (Leerplichtwet 1960).

220. Het Huishoudelijk Reglement voor Openbare scholen MULO, ULO, GLO en daaraan verbonden kleuterafdelingen (1973) regelt rechten en plichten van personeel en leerlingen, procedures rond becijfering, overgang, sancties.

Schoolreglementen voor het bijzonder onderwijs zijn hiervan afgeleid.

Het Algemeen Schoolreglement voor de Openbare Scholen voor VWMKO (thans VOS)

Leerlingenreglementen, schoolreglementen regelen een serie plichten en verantwoordelijkheden zoals:

Aanvaardbaar gedrag, regels bij verzuim, rondom huiswerk, kleding, omgang met schoolmateriaal

Rechten, modus operandi bij:

Uitsturen, Schorsing, gemiste repetities, overhoringen, inhaalprocedures, bepaling van rapportcijfers, overgangsnormen, slagingsnormen, herexamennormen, vrijstellingsregeling, recht op revisie, rapporten, recht op beroep.

Het Schoolreglement VWO-4, 2010-2011, heeft bijvoorbeeld 41 artikelen, waarvan enkele belangrijke rechten nader worden omschreven:

Art. 29. Revisie

Revisie, dwz. Herziening van rapport en SO cijfers. Voor elke rapport of SO vergadering krijg je de gelegenheid met je leerkracht vje cijfers te controleren. Als je niet op deze cijferbespreking verschijnt, verlies je het recht op revisie van cijfers. De door jou geconstateerde onjuistheden op je rapport of SO cijferlijst geef je schriftelijk door aan je directeur of onderdirecteur. De revisie aanvraag moet voor de revisievergadering begint bij de directeur ingeleverd zijn.

Art. 36. Recht op beroep

Als een student het niet eens is met een leraar bespreekt hij dit met zijn klasseleraar. Indien het probleem nog niet is opgelost, dan kan de leerling het met de decaan bespreken. Als er dan nog een oplossing is, kan de student zich wenden tot de directeur. Dezelfde procedure wordt gevolgd als een student het oneens is met een der onderdirecteuren. Heeft de student een meningsverschil met de directeur dan kan hij via de decaan de lerarenvergadering inschakelen.

Deze school heeft wel een studentenvereniging als belangenbehartiger van leerlingen, maar stelt ook nadrukkelijk dat problemen binnenshuis kunnen en dienen te worden opgelost, de vereniging kan slechts binnen de school actief zijn.

Art. 37. Studentenvereniging

De school kent een studentenvereniging. Deze dient de belangen van alle leerlingen te behartigen. De studentenvereniging mag haar activiteiten slechts binnen de school ontplooiën, dwz dat straatdemonstraties onder leiding van de school niet zullen worden getolereerd. Bovendien mogen op het schoolterrein geen acties of activiteiten worden ontplooid die het lesgeven kunnen verstoren of vertragen. Indien er een conflict bestaat tussen het bestuur van de studentenvereniging enerzijds en de directie anderzijds, dan kan het bestuur van de studentenvereniging door inschakeling van de leerkrachten een uitspraak van de lerarenvergadering vragen. In het Schoolreglement van het Hoogendoorn Atheneum artikel 10 wordt de procedure en het recht op beroep van de leerling rondom afschrijving beschreven:

Art. 10. Gedrag

Indien een leerling zich na een schorsing blijft misdragen, kan de directie de leerling afschrijven. Afschrijving wordt schriftelijk aan de ouders medegedeeld, met copie aan het stichtingsbestuur. Tegen een beslissing tot afschrijving kan door de ouders/ verzorgers beroep worden aangekend bij het bestuur.

Ook wordt hier de modus operandi rondom het nemen van disciplinaire maatregelen tegen leerlingen beschreven en de beroepsmogelijkheden.

Aan deze school zijn ook verboden, in het belang van het moreel onder de leerlingen, met uiteraard sancties bij overtreding:

Art. 13. Diversen

Speelkaarten: Aangezien studenten in het verleden betrappt werden op het spelen voor geld, heeft de directie besloten het spelen met kaarten op het schoolterrein niet toe te laten.

HOOFDSTUK 2

INVENTARISATIE VAN BESTAANDE LEERLINGENSTATUTEN EN –REGLEMENTEN VOOR VERSCHILLENDE ONDERWIJSTYPES IN SURINAME

AFDELING I: ENKELE FORMELE RECHTSBRONNEN

221. Het onderwijsrecht is geregeld in geschreven en ongeschreven regels.

De geschreven regels zijn terug te vinden in de wet, Internationale Verdragen die Suriname heeft getekend en in bijzondere wetten.

Surinaamse wetten en conceptwetten die het recht op Onderwijs regelen zijn:

- De Wet tot regeling van het lager Onderwijs in Suriname van 1960. Art.6, lid 1 en 2 regelen de leerplicht voor 7-12-jarigen en de vrijheid van onderwijs. Art.13 geeft een indicatie voor de voorwaarden voor kwaliteit van het onderwijs.
- De wet op het Secundair Onderwijs/ de Conceptwet Voortgezet Onderwijs 2005.
- De wet op het Hoger Onderwijs (ontwerpwet Hoger Onderwijs in voorbereiding door AdeKUS en IOL. De conceptwet Graduate studies is nog bij AdeKUS).
- De Grondwet van Suriname 1987. In Artikel 24 garandeert de Staat de zorg/ voorwaarden ter waarborging van het recht op onderwijs. Artikel 38 lid 2 regelt de vrijheid van het onderwijs en geeft tevens aan dat de staat toezicht houdt op alle instellingen van publieke aard volgens de normen betreffende het onderwijs tegen het licht van het nationaal onderwijsbeleid. In Artikel 39 erkent en waarborgt de Staat het recht van alle burgers op onderwijs en biedt hun gelijke kansen op scholing.

Hoewel het secundair en hoger onderwijs draaien op conceptwetten, zijn die wel grondslag voor het ontwikkelen van school en studentenreglementen. We gaan hier slechts inhoudelijk in op de

niveaus KO tot en met VOS. Elk Instituut voor Hoger Onderwijs kent zijn eigen studentenreglementen.

AFDELING II: HUISHOUELIJK REGLEMENT EN ALGEMEEN SCHOOLREGLEMENT

222. Het Huishoudelijk reglement van de Openbare Scholen voor Mulo, Ulo, GLO en daaraan verbonden kleuterafdelingen (1 november 1973) vormt het basisdocument voor school- of leerlingenreglementen voor deze vormen van onderwijs. (KO, GLO, VOJ). Het is een Ministeriele beschikking van de minister van Onderwijs. Het Speciaal Onderwijs wordt bij het Minov gerekend tot het lager Onderwijs, er is tot op heden geen specifiek HR voor dit type onderwijs. Volgens het BSO heeft het vaststellen van een Curriculum voorrang en gaat dat vooraf aan een HR voor Speciaal Onderwijs. Het Bijzonder Onderwijs dat op grond van religieuze denominaties haar scholen heeft opgericht heeft het recht om haar schoolreglement te specificeren en uit te bouwen, maar het moet niet in strijd zijn met het HR voor het Openbaar Onderwijs. Tenslotte subsidieert en controleert de Staat ook de scholen voor Bijzonder Onderwijs.

Dit HR omschrijft de positie, taken rechten, plichten, verantwoordelijkheden, bevoegdheden van de minister van Onderwijs, de directeur van Onderwijs, de inspecteur van Onderwijs, het hoofd van het Bureau Lager Onderwijs, het hoofd van een school, de onderwijzer, de leerling, de ouders. Van belang zijn de artikelen 12 tot en met 14 die de verantwoordelijkheid van de leerkracht voor de onderwijskwaliteit behandelt. Artikel 15 handelt over de verantwoordelijkheid van de leerkracht om het contact met de ouders te onderhouden. Artikel 16 geeft richtlijnen over het geven van huiswerk en het zorgen voor huiswerkvrije dagen in relatie tot het welzijn van de leerlingen. Naast andere artikelen met verantwoordelijkheden van leerkrachten ten opzichte van leerlingen vermeldt artikel 19 dat onderwijzers maandelijks verslag van de vorderingen, de vlijt en het gedrag van hun leerlingen aan de ouders dienen uit te brengen. Artikel 37 regelt de toelating van een leerling, artikel 40 en 41 regelen tijdelijke en definitieve verwijdering van een leerling uit een school en de procedures waar de leerkracht en school zich aan dienen te houden. De leerkracht die een kind buiten zet dient dit te melden aan het schoolhoofd. Het schoolhoofd heeft de bevoegdheid een leerling te schorsen voor ten hoogste drie dagen maar dient dit te melden aan de

ouders. Een schoolhoofd is niet bevoegd een kind uit school te verwijderen zonder advies van de inspectie ingewonnen te hebben, lees: toestemming gehad te hebben.

223. Eveneens wordt per Beschikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling dd. 26 augustus 1969, no 6031 vastgesteld een Algemeen Schoolreglement voor de Openbare Scholen voor Voorbereidend Wetenschappelijk Middelbaar en Kweekschool Onderwijs. Dit Algemeen Schoolreglement stelde buiten werking het HR voor de Algemene Middelbare School dat per beschikking van 22 september 1951 werd vastgesteld.

Het Algemeen Schoolreglement regelt de bevoegdheden van:

- a. De directeur
- b. De onderdirecteur
- c. De lerarenvergadering
- d. De leraar
- e. De schooldekaan
- f. De leerling
- g. Het administratief en ander personeel

In het Algemeen Schoolreglement is in art.4 opgenomen dat het HR van een school niet in strijd mag zijn met het Algemeen Schoolreglement. Ook staat er vermeld dat wijziging van het HR van een school slechts kan geschieden met 2/3 meerderheid der uitgebrachte geldige stemmen, in een lerarenvergadering bezocht door tenminste 2/3 der leraren aan de school verbonden. De artikelen 20, 21, 22 handelen specifiek over de rechten van leerlingen. Artikel 20 lid 2 spreekt van een presidium van het Schoolparlement⁵⁴, bij welk orgaan een leerling zijn/ haar kwestie kon voorleggen ter beoordeling als deze zich tekortgedaan voelde door de directie. Het presidium bracht dit dan ter kennis aan de directeur.

⁵⁴ (Voor zover bekend was er wel even een poging tot Schoolparlement op onder andere de AMS tussen 1969 en 1971, maar de functie daarvan was niet alszodanig gecommuniceerd met leerlingen dat het ook benut werd, de jeugd in Suriname was in die dagen ook niet alszodanig vertrouwd met democratie en rechten).

224. Artikel 20 bepaalt: *“De leerling die naar zijn of haar mening tekort gedaan wordt door een leraar heeft het recht zulks voor te leggen aan de directeur of aan de door deze aangewezen onderdirecteur.*

- 1. De leerling, die naar zijn of haar mening tekort gedaan wordt door de directie heeft het recht zulks voor te leggen aan het presidium van het Schoolparlement, dat zulks ter kennis brengt van de directeur.*
- 2. Van de beslissing van de directeur in het lid 2 genoemd geval kan het presidium in beroep gaan bij de Inspectie (nu geschiedt dat veelal door ouders bij de inspectie).”*

Luidens artikel 21 bestaat er een Schoolparlement met een presidium van drie. Verkiezing, kiesbaarheid en taakomschrijving van het Schoolparlement worden door de directie, de lerarenvergadering en de klassevertegenwoordigers gehoord, vastgesteld na verkregen goedkeuring van de Inspectie.

Artikel 22 stelt dat de leerlingen het recht hebben kennis te nemen van de cijfers, die zij voor beurten, schriftelijke overhoringen, vertalingen, repetities enz. hebben gehaald.

Artikel 23 handelt over schooldecaan: *“De Schooldecaan is belast met de voorlichting aan leerlingen omtrent studiekeuze, studiemogelijkheden en beroepskeuze. Zij houden vaste spreekuren op plaatsen en tijden in overleg met de directeur bepaald.”.*

225. Zoals in Hoofdstuk 1 van dit deel opgemerkt, geeft elke school op haar manier invulling aan de reglementen uit eerder genoemde basisdocumenten. Wat betreft basis en VOJ scholen zal de Wet op het 11jarig basisonderwijs alle eerdere wetgeving vervangen.

De regelgeving voor het VOS zal nog steeds per school aangepast worden, er is nog geen nieuwe wet op het VOS in ontwerp. Er zijn schoolreglementen per school die als basisdocument hebben de twee bovengenoemde documenten. Zeker op het VOS blijken deze reglementen nauwkeurig weer te geven waar onder andere de leerling rekening mee moet houden, wat zijn rechten zijn in de vorm van beroepsmogelijkheden en inzage in zijn eigen zaken. Er zijn schoolreglementen die jaarlijks bekeken worden door het lerarencorps en aan de hand van ervaringen worden bijge-

werkt. Sommige scholen geven hun reglementen uit in de vorm van een boekje, anderen geven het in de vorm van een copie of stencil.

Niet alle lagere scholen hebben hun reglementen op papier, sommigen kiezen ervoor om de ouders op de eerste ouderochtend of bij de inschrijving de regels mee te delen en die vervolgens steeds te herhalen voor de kinderen.

Het komt vaker voor dat ouders de inspectie opzoeken omdat ze hun gelijk niet kunnen halen op school. Vaak is de communicatie slecht, maar vaak ook is de ouder onwetend of doet zich een probleem voor dat nergens beschreven is en de basis van het handelen dus onduidelijk is. Alleen creativiteit en flexibiliteit van partijen kunnen dan helpen. De regelgeving lijkt in het algemeen adequater en dichterbij de realiteit dan de bestaande wetgeving.

HOOFDSTUK 3

VERBETERDE WETGEVING IN CONCEPTEN?

226. De Conceptwet op het 11 jarige basisonderwijs gaat uit van de Leerplicht en noemt in eerste instantie evenmin het recht op onderwijs in artikel 4. Wel staan sancties/boetes in het vooruitzicht voor ouders die de leerplicht niet nakomen, dus het recht van het kind op onderwijs niet goed bewaken. Het recht op onderwijs als beginsel wordt niet genoemd. De plicht wordt verruimd van 4 tot en met 15 jaar.

In hoofdstuk 3, artikel 10, lid 1 tot en met 6 wordt het Schoolreglement behandeld, lid 1 geeft als basis aan goede omgangsvormen tussen leerlingen en leerkrachten en tussen leerlingen onderling.

Het schoolreglement wordt in lid 2 voorgeschreven en lid 3 stelt een model voor dat mogelijk in clusterverband kan worden uitgewerkt. In lid 4 wordt vermeld wat het schoolreglement minimaal dient te bevatten:

- a. Een stringent verbod op het toepassen van lijfstraffen en vernederende straffen op leerlingen;
- b. De plichten van de leerlingen voor zover het betreft het gedrag en kledingvoorschriften van de leerlingen op school;
- c. De plichten van de leerlingen voorzover het betreft de gezondheid en de hygiëne op school;
- d. De straffen van de school bij het overtreden van de plichten van de leerlingen;
- e. De regeling dat straffen die betrekking hebben op het tijdelijk onthouden van onderwijs verboden zijn;
- f. De rechten van leerlingen voor wat betreft:
 - Tijdige kennisname van afname proefwerken;
 - Herkansingsmogelijkheden van proefwerken;
 - Inzage en bespreking van proefwerken;
 - Kennisname van (eind) cijfers;
 - Correcte bejegening door het personeel;

- Mogelijkheden van beklag over bejegening.

Lid 5 in dit artikel regelt dat het permanent verwijderen van een leerling van de school als strafmaatregel slechts genomen kan worden na verkregen toestemming van de inspecteur voor het Basis Onderwijs, na de ouders van het kind en de betrokkene te hebben gehoord. De school draagt in samenwerking met de inspecteur zorg voor plaatsing van de leerling op een andere school.

In lid 6 staat dat het schoolreglement regels opneemt die het mogelijk maken dat leerlingen hun beklag doen over de toepassing van de regels in het schoolreglement. De wijze van afdoening is ook in het reglement opgenomen.

Artikel 12 regelt het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs door de inspectie. Onder lid 5 worden genoemd vertrouwensinspecteurs die fungeren als aanspreekpunt, adviseur, bijstandsverlener en begeleider van onderwijsdeelnemers die het slachtoffer zijn van seksueel misbruik of seksuele intimidatie dan wel fysiek of psychisch geweld, gepleegd door een onderwijsdeelnemer/verlener. Daarna vermeldt lid 6 de geheimhoudingsplicht van de vertrouwens inspecteurs in deze situaties. (gewelds-en zedendelicten zijn misdrijven die met geen mantel bedekt mogen worden!).

Artikel 16 behandelt uitvoerig de klachtencommissie en haar handelen.

1. Het bevoegd gezag treft een regeling voor de behandeling van klachten op de school. De regeling vermeldt tenminste:
 - a. De instelling van een klachtencommissie die de klachten behandelt;
 - b. De wijze waarop de klachtencommissie de klachten behandelt;
 - c. De termijn waarbinnen de klacht moet zijn ingediend;
 - d. De termijn waarbinnen de klachtencommissie een besluit aangaande de klacht neemt;
 - e. De beroepsmogelijkheden op het besluit van de klachtencommissie;
 - f. De samenstelling van de klachtencommissie bestaande uit tenminste drieleden, waaronder een voorzitter doe geen deel uitmaakt van het bevoegd gezag en niet werkzaam is voor, of bij het bevoegd gezag.
2. In de klachtencommissie neemt geen lid deel op wie de klacht rechtstreeks betrekking heeft.

3. Ouders en personeelsleden kunnen bij de klachtencommissie een klacht indienen over gedragingen, of nalaten van gedragingen en beslissingen, of het niet nemen van beslissingen van het bevoegd gezag, de leiding van de school, een leerkracht en het overige personeel van de school.

Enz.

Pas in artikel 20 komt de toegankelijkheid van het openbaar onderwijs voor iedere leerling ter sprake:

1. Het Openbaar onderwijs is een voor iedere leerling toegankelijk onderwijs zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing.
2. De Minister is het bevoegd gezag van het openbaar onderwijs. Deze bevoegdheid kan bij wet of Staatsbesluit worden gedelegeerd aan andere publiekrechtelijke organen.
3. Openbaar onderwijs wordt gegeven met eerbiediging en respect van ieders godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar onderwijs draagt voorts bij aan de vreedzame ontwikkeling van de multiculturele samenleving
4. Er wordt voldoende openbaar onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen.

Artikel 21 regelt het Bijzonder Onderwijs en het recht van de leerling op godsdienstonderwijs.

Het recht van bezwaar tegen weigering of toelating en verwijdering wegens wangedrag kan geregeld worden via het klachtrecht.

2. Indien het bevoegd gezag van een bijzondere school op grond van de richting van de school weigert een leerling tot de school toe te laten, deelt het de beslissing hiertoe schriftelijk en met redenen omkleed mee aan de ouders van het kind.
3. In de brief als genoemd in artikel 21 lid 2 wijst het bevoegd gezag op de mogelijkheid om binnen 6 weken na de beslissing hiertegen bezwaar in te stellen. Het bevoegd gezag hoort de ouders alvorens op het bezwaar te beslissen.
4. Een leerling die een school voor Bijzonder Onderwijs bezoekt kan slechts wegens wangedrag permanent van de school worden verwijderd, nadat de leerling en de ouders zijn gehoord. De ouders worden gewezen op de mogelijkheid van het indienen van een klacht bij de klachtencommissie, als genoemd in artikel 16.

5. Permanente verwijdering van de leerling vindt slechts plaats nadat de inspectie is geïnformeerd en het bevoegd gezag alles in het werk heeft gesteld om een passende school voor de leerling te vinden.

In artikel 24 - Speciale voorzieningen in het Basis Onderwijs - garandeert de Staat gelijke kansen in het onderwijs door dezelfde kwaliteit en/ of extra voorzieningen beschikbaar te stellen bij structurele onderwijsachterstanden.

1. Het beleid van het Ministerie is erop gericht dat er in het gehele land onderwijs wordt gegeven van dezelfde kwaliteit en met dezelfde voorzieningen. Indien mocht blijken dat, door omstandigheden, er sprake is van structurele onderwijsachterstanden dan formuleert de minister een beleid om deze achterstanden op te heffen.
2. Bij Staatsbesluit kunnen extra voorzieningen worden gegeven om de onderwijsachterstanden bedoeld in artikel 24 lid 1 op te heffen.
3. Indien gedurende een schooljaar het onderwijs door omstandigheden niet kan worden verzorgd, is het bevoegd gezag verplicht voorzieningen te treffen om de ontstane onderwijsachterstand, zo mogelijk in onderling overleg, op te heffen.

En in lid 7:

Teneinde onderwijsachterstanden op te heffen zal afstandsonderwijs integraal deel uitmaken van het onderwijsbeleid.

Tevens wordt dus afstandsonderwijs genoemd en het al dan niet tijdelijk plaatsen van een leerling in het buitengewoon onderwijs in lid 5. Er is in lid 9 ook sprake van voorzieningen voor kinderen met uitzonderlijke talenten, maar dan bij Staatsbesluit.

Wat betreft het uitoefenen van rechten stelt artikel 27:

In alle gevallen waar in deze wet aan een ouder of leerling een recht wordt verleend en zij dat recht niet kunnen uitoefenen vanwege omstandigheden, die hen redelijkerwijs niet kunnen worden toegerekend, stelt het bevoegd gezag ondersteuning ter beschikking door een onpartijdige deskundige.

In het algemeen kan gesteld worden dat deze conceptwet het explicietste is dat Suriname ooit heeft gehad, maar het recht op onderwijs kan beter uitgewerkt worden.

CONCLUSIES

1. Op het eerste gezicht lijkt het alsof binnen de bestaande regels de onderwijsgebruikers genoeg terug kunnen vinden om hun rechten aan te ontlenen. Maar er is weinig echt vastgelegd bij wet. Ministeriele beschikkingen zijn werkbaar, maar kunnen slechts het draagvlak hebben van het ministerie.
2. De Onderwijswetgeving is schandalig zwaar verouderd, heel summier en weinig gespecificeerd voor de hedendaagse complexiteit van de samenleving.
3. Het baseren van handelingen op ministeriele beschikkingen vooruitlopend op conceptwetten heeft bewezen dat er geen haast wordt gemaakt met het goedkeuren van geactualiseerde wetten. Het werkt laksheid in de hand en geeft als land een slordige en lamledige indruk.
4. Ministeriele beschikkingen zijn erg oud en zijn alleen terug te vinden op slechte copies van typemachines.
5. Er is nogal wat doorschuifgedrag geconstateerd bij het natrekken van bijgewerkte HR's van het Bijzonder Onderwijs.
6. Hoewel schoolreglementen met een zekere vlotheid worden aangepast aan de tijd en vrijwel jaarlijks worden herzien zijn de basisdocumenten vanuit het Minow uit de oude doos en achterhaald.
7. Het is eigenlijk een schande dat geen enkele minister in de afgelopen 20 tot 40 jaar voldoende vernieuwde conceptwetgeving heeft kunnen aanbieden aan het parlement.
8. Het lijkt alsof het 11 jarige basisonderwijs meer plicht dan recht omvat.
9. Het benoemen van vertrouwens inspecteurs voor gevallen die neigen naar gewelds en /of zedenmisdrijven met een geheimhoudingsplicht lijkt op het onder het tapijt leggen van situaties die rechten van de onderwijsgebruiker regelrecht schenden.)

DEEL V
DE RECHTSPOSITIE VAN HET ONDERWIJ-
ZEND PERSONEEL

Zeldenrust, Leanda

INLEIDING

Het Surinaams onderwijssysteem is gefragmenteerd. Er is geen wet- en regelgeving voor het onderwijsgevend personeel in één specifiek document opgenomen, maar in verschillende bronnen. Ook liggen ze verspreid op de verschillende afdelingen van het ministerie. Dit brengt met zich mee dat er geen duidelijk beeld hieromtrent bestaat en er geen basisdocument op het gebied van onderwijsrecht bestaat.

Ook voor wat betreft de kwaliteitszorg binnen het onderwijs, met name de bevoegdheid van het onderwijs personeel, geldt dat er geen specifieke wet- en regelgeving is. Terwijl het van eminent belang is dat de leerkrachten de juiste bevoegdheid bezitten om op een bepaald niveau onderwijs te verzorgen.

Probleemstelling

Middels deze inventarisatie en analyse wordt de rechtspositie van het onderwijsgevendpersoneel in kaart gebracht. In dit kader wordt in dit verslag de volgende vraag beantwoord: **Hoe is het gesteld met de rechtspositie van het onderwijsgevend personeel in Suriname?**

Op grond van de probleemstelling zijn de volgende subvragen geformuleerd:

- **Wat is de rechtspositie van het onderwijsgevend personeel op alle niveaus?**
- **Welke knelpunten zijn er binnen de wettelijke regelingen binnen het onderwijs op alle niveaus?**

Doelstelling

Het doel van deze paper is tweeledig met name, om een beeld te krijgen van wat er is aan wetgeving binnen het Surinaamsonderwijs en om te komen tot één basisdocument Surinaamse Onderwijswetgeving.

Na literatuurstudie via verschillende wetten, besluiten en interviews⁵⁵ over dit onderwerp, is er heel veel informatie naar boven gehaald.

⁵⁵ Interviews

1. Dhr. K. Mac Donald (Hoofd Bureau Voortgezet Onderwijs)
2. Dhr. J. Chin San Cheng (onderdirecteur BLO)
3. Dhr. W. Valies (Voorzitter van BVL)

Structuuropbouw

Hoofdstuk 1 beschrijft de rechtspositie van onderwijsgevend personeel op GLO niveau. Die van het personeel op VOJ en VOS niveau wordt besproken in hoofdstuk 2. De rechtspositie van het onderwijsgevend personeel binnen het Hoger Onderwijs wordt besproken in hoofdstuk 3. Tenslotte worden enkele conclusies en aanbevelingen gepresenteerd.

HOOFDSTUK 1

ONDERWIJSNIVEAUS EN WETTELIJKE REGELINGEN

227. In dit hoofdstuk wordt er een uiteenzetting gegeven van de verschillende onderwijsniveaus en een opsomming van de verschillende wettelijke regelingen waarin de rechtspositie van het onderwijsgevend personeel zijn opgenomen.

AFDELING I: ONDERWIJSNIVEAUS

228. In deze paragraaf wordt er een indeling van het formeel onderwijssysteem naar niveaus in Suriname gegeven o.b.v. Het formeel onderwijs bestaat uit verschillende onderwijsniveaus en de daarbij behorende schooltypen. Deze zijn als volgt:

1. Het Primair onderwijs (Basisonderwijs);
 - Het kleuteronderwijs
 - Het gewoon lager onderwijs
2. Het Secundair onderwijs
 - Voortgezet Onderwijs voor Junioren (VOJ)
 - Voortgezet Onderwijs voor Senioren (VOS)
3. Het Tertiair onderwijs (Hoger Onderwijs)
 - De Universiteit van Suriname
 - AHKCO
 - Het Instituut voor de Opleiding van Leraren (IOL)

AFDELING II: WETTELIJKE REGELINGEN ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL

229. Vooralsnog zijn er geen wettelijke regelingen specifiek voor onderwijsgevend personeel. Het onderwijsgevend personeel kan zich beroepen op de volgende rechtsgronden:

No	Herkomst
1	<p>GW 25 november 1975, gewijzigd bij referendum op 30 september 1987:</p> <p>Hoodstuk 6: sociale, culturele en economische rechten en plichten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerste Afdeling; Recht op arbeid (art 24-26) • Tweede Afdeling; staatszorg voor arbeid (art 27) • Derde Afdeling; rechten van werknemers (art 28) • Vierde Afdeling; plichten van de staat m.b.t. rechten van de werknemers (art29) • Vijfde Afdeling; vakverenigingsvrijheid (art 30) • Zesde Afdeling A; rechten van verenigingen en collectieve overeenkomsten (art 31) en rechten van ondernemers (Artikel 32) • Zevende Afdeling; stakingsrecht (Artikel 33)
2	<p>De personeelwet WET van 31 december 1962, houdende regeling omtrent de rechts-toestand van de landsdienaren en hun aanspraken op verloven, verlofsbezoldigingen en wachtgelden (Personeelwet) (G.B. 1962 no. 195), gelijk zij luidt na de daarin aan-gebrachte wijzigingen bij G.B. 1971 no. 76, G.B. 1972 no. 150, S.B. 1976 no. 19, S.B. 1980 no. 84, S.B. 1981 no. 148, S.B. 1982 no. 155, S.B. 1983 no. 46, S.B. 1987 no. 93.</p>
3	<p>Regeling: Lager Onderwijsverordening 1960 G.B. no.108</p>
4	<p>Regeling: Het Nieuw leerkrachtenbesluit 29 oktober 1948, G.B. No.141.</p>
5	<p>ILO verdrag 1998 Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work</p>

HOOFDSTUK 2

RECHTSPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL

230. Onderwijzers vormen een heel belangrijke schakel binnen de onderwijssector. Desondanks zijn niet alle rechten van leerkrachten duidelijk vastgesteld in een specifiek document waardoor er discrepanties zijn en er ontevredenheid heerst. Als het gaat om rechtspositie zal elke leerkracht zich moeten beroepen op verschillende soorten wetten, besluiten de personeelswet, die eigenlijk voor ambtenaren geldt.

AFDELING I: RECHTSPOSITIE PERSONEEL BASISONDERWIJS

231. De wettelijke regelingen met betrekking tot het lager onderwijs in Suriname zijn over vele verschillende wetten, resoluties, beschikkingen en besluiten verspreid. De rechtspositie van de leerkrachten binnen het basisonderwijs zijn opgenomen in:

1. De Lager Onderwijsverordening
2. Het nieuw leerkrachtenbesluit

§1 Lager Onderwijsverordening

A. OPSOMMING

232. Enkele wet- en regelgeving met betrekking tot leerkrachten voor het lager onderwijs die zijn opgenomen in de lager Onderwijsverordening zijn:

Artikel	Inhoud
Artikel 6 lid 1	Vereisten onderwijsgeevenden in het lageronderwijs
Artikel 7	Lid 1: vereisten waaraan het hoofd van een lagere school moet voldoen.
Artikel 8	Sancties op de bovengenoemde vereisten.

Artikel 10	Voorschriften aangaande gezondheidsverklaringen van leerkrachten in Lid 3: Gezondheidsverklaring voor onderwijzers door de geneeskundige commissie m.u.v de kwekelingen, die kunnen het verkrijgen via de geneesheer.
------------	--

B. ANALYSE VAN DE ARTIKELE 6 EN 10

1. Artikel 6

233. Dit geeft aan dat onbevoegde en onbekwame personen ook onderwijs mogen aanbieden en verzorgen.

2. Artikel 10

234. Dat is in de praktijk niet zo en geeft aan dat kinderen bloot staan aan besmettelijke ziekten, wat weer druist tegen de rechten van het kind dat de overheid zodanig beschermt
Dit geeft aan dat er niet consequent gewerkt wordt. Het traditionele is erbij gehaald en dat geeft aan dat niet alle verklaringen even betrouwbaar zijn. Sommige groepen in de samenleving geloven dat HIV traditioneel te behandelen is.

§2 Het Nieuw Leerkrachtenbesluit

235. Ten aanzien van de nieuwe salarisregeling stellen wij het op prijs om, de wijzigingen welke met ingang van het nieuwe schooljaar zijn aangebracht in het zgn. Leerkrachtenbesluit in ruime kring bekend te maken. Het is daarom, dat wij deze wijzigingen hieronder laten volgen. Ze zijn vastgesteld bij besluit van 29 oktober 1948, G.B. No.141.

De hierna te noemen artikelen zijn als volgt:

Artikel	Inhoud
Artikel 1	Het aantal onderwijzers wordt jaarlijks voor een geheel schooljaar vastgesteld o.b.v. een bepaald gemiddelde.
	Het aantal onderwijzers per GLO school

Artikel 2	De schooluren aan openbare scholen bedragen: a. aan de scholen voor Gewoon Lager Onderwijs tenminste twintig uren van 60 minuten per week en per klasse;
Artikel 5	Lid 1a. Het aantal leerjaren van een GLO school.

Met betrekking tot artikel 5 moet worden opgemerkt daar nu het elfjarig basisonderwijs ingevoerd zal worden, er een drastische wijziging zal moeten doorgevoerd.

AFDELIG II: RECHTSPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL OP VOJ- EN VOS-NIVEAU

236. Vroeger bestonden ook de schooltypen Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO). Het ULO bestaat niet meer en is vervangen door Lager Beroeps Gericht Onderwijs (LBGO), het MULO nog wel. De reden dat deze schooltypen hier vermeld worden, is dat in de wetten die we hieronder benoemen ULO en MULO worden genoemd als behorende tot het Lager Onderwijs. Volgens de naam is dit correct, maar volgens de definitie en de beperking tot Primair Onderwijs is dit incorrect.

Op VOJ en VOS niveau wordt er als er gelet wordt op regelgeving het meest gewerkt uit de personeelwet. In het tweede hoofdstuk “**Gondslag van het dienstverband en mutaties**” staan er voornamelijk zaken die ook het onderwijsgevend personeel betreffen, maar zowel in het Nieuw Leerkrachten besluit als in de personeelwet zijn er bepalingen betreffende het Uitgebreid Lager Onderwijs en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs opgenomen.

237. Er bestaan geen wetten waarin het Middelbaar onderwijs is geregeld. Wel is er een ontwerp middelbaar onderwijswet.

Onderstaand enkele wettelijke regelingen betreffende het VOJ en VOS onderwijs:

1. Het Nieuw Leerkrachtenbesluit
2. De personeelwet

3. Enkele bijzondere regelingen

§1 Het Nieuw Leerkrachtenbesluit

Artikel	Inhoud
Artikel 1	Lid 1. Aantal onderwijzers per aantal leerlingen op ULO en MULO niveau; Lid 2. Aantal onderwijzers per ULO en MULO school
Artikel 2	Het aantal uren op een ULO en MULO school.
Artikel 4	Vereiste akten voor ULO en MULO onderwijzers

§2 De Personeelwet

A. RELEVANTE BEPALINGEN

Artikel 12: Aanstelling en arbeidsovereenkomst	Verplicht geneeskundig onderzoek. De kosten zijn voor het Land. Verder wordt er in dit artikel aangegeven wie wel in aanmerking kunnen komen voor een aanstelling.
Artikel 13: Aanstelling in vaste dienst	Indien uit het aan een ambtenaar verstrekte afschrift van het besluit tot zijn aanstelling niet blijkt dat een tijdelijk dienstverband is beoogd, wordt hij geacht in vaste dienst te zijn gesteld.
Artikel 14: Aanstelling in tijdelijke dienst	Lid 1. Dit artikel geeft de vereisten om in aanmerking voor een tijdelijke aanstelling te komen. Lid 2. Aanstelling in tijdelijke dienst geschiedt voor een tijdvak van ten hoogste een jaar. Indien uit het aanstellingsbesluit niet anders blijkt, wordt de ambtenaar geacht voor een jaar te zijn aangesteld. Lid 3 en 4 geven respectievelijk aan de verlenging en maximumtermijnen van het tijdelijke dienstverband weer.
Artikel 15: In dienstneming op arbeidsovereenkomst	Lid 1 geeft de vereisten weer a: slechts voor gehuwde vrouwen. b en c: geven aan dat met personen die de leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt en met personen die de leeftijd van 50 jaar hebben bereikt een AO gesloten wordt.
	Lid 3. De bepalingen van titel VIIa van het derde boek van het Surinaams Burgerlijk Wetboek zijn, voor zover daarvan niet bij deze wet is afgeweken, van toepassing op arbeidsovereenkomsten welke door het Land zijn gesloten.

B. KNELPUNTEN IN VERBAND MET DE PERSONEELSWET

238. Artikel 12. Dit gebeurt niet consequent. Er zijn wel onderwijzers die jaren in dienst waren, maar geen geneeskundig onderzoek hadden ondergaan. De geneeskundige kosten zijn wel voor het Land, maar de bijkomende kosten, zoals reiskosten niet.

Artikel 13. Dit geeft een enige onduidelijkheid aan. Het zou wel duidelijk moeten zijn als het om een tijdelijke dan wel .vaste aanstelling gaat.

Artikel 14. Het is voor onderwijzers niet duidelijk in welke gevallen en hoe lang het moet duren. De realiteit wijst dat sommige onderwijzers soms 3 jaren een tijdelijke aanstelling hadden. Wat zijn dan de consequenties?

Artikel 15. Dit geeft een hoge mate van discriminatie weer. Het woord **slechts** geeft aan dat er alleen met gehuwde vrouwen een AO gesloten kan worden. is niet duidelijk of er met personen tussen de 21 en 50 jaar wel een AO gesloten kan worden. Indien dit wel het geval zou zijn dan is het ook niet juist, want er zijn gevallen waarbij onderwijzers in die leeftijdscategorie wel AO basis in dienst zijn genomen.

§3 Bijzondere regelingen op het VOS-niveau

239. Ter zake kunnen worden vermeld

1. *Resolutie van 16 november 1971 No.10721 inzake indeling leraren Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschoolonderwijs naar hun onderwijsbevoegdheid. (Gouvernementsblad van Suriname 1971 No.171).*

Indeling leraren van Voorbereidend Wetenschappelijk, Middelbaar en Kweekschoolonderwijs naar hun onderwijsbevoegdheid. Volledig –, beperkt bevoegde leraren en niet bevoegde leraren.

2. *Beschikking van de Minister van Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur en Sport van 23 mei 1985 No. 3110/-3157, inzake vaststelling van een overgangsregeling voor de Middelbare Opleidingen van het NATIN/M.B.O. (S.B. 1985 No. 47)*

Inhoud: Art. 4 Bevoegdheden directeur

AFDELING III: RECHTSPOSITIE ONDERWIJSGEVEND PERSONEEL HOGER ONDERWIJS

240. Ook voor het HO zijn er geen specifieke wetten voor onderwijsgevend personeel. Zij moeten zich net als het VOS personeel beroepen op de personeelwet, ILO verdrag 1998 Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work en de Grondwet en besluiten.

Verder moet de school t.a.v. kwaliteitszorg van het onderwijs zich houden aan de accreditatiewet.

§1 De Universiteit van Suriname

241. RN. De wettelijke bepalingen van het wetenschappelijk personeel zijn vervat in de volgende besluiten:

1. Academisch besluit;
2. Bezoldigingsbesluit Universitair Personeel

A. ACADEMISCH BESLUIT

242. RN. Regeling: **Staatsbesluit van 10 juli 1986, houdende vernieuwing van de Universiteit van Suriname (Academisch Besluit). (S.B. 1986 no. 39)**

Artikel	Inhoud
Artikel 17 t/m 18	Regelingen m.b.t. promotie worden vastgesteld bij Promotiereglement
Artikel 19	Programma's voor na- en bijscholing
Artikel 33 t/m 36	Toelatingseisen
Artikel 37 t/m 39	Instelling van en programma's voor wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening als ook de financiële bepalingen
Artikel 40	Pensioen gerechtigde leeftijd is gesteld op 60 jaar.

B. BEZOLDIGINGSBESLUIT UNIVERSITAIR PERSONEEL

243. Regeling: Staatsbesluit van 2 december 1980 no. 157, ter uitvoering van de artikelen 6, 11, tweede lid 25 van de Universiteitswet (G.B. 1966 no.78) en de artikelen 1, 11, 12, 16, 17 en 24 van de Personeelswet (G.B. 1962 no.195, laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1976. No.19). (Bezoldigingsbesluit Universitair Personeel).

Artikel	Inhoud
Artikel 3	Indeling van personeel
Artikel 5 t/m 7	Algemene bepalingen omtrent benoeming
Artikel 9 t/m 13	Functies en rangen
Artikel 14 t/m 16	Bevordering en verlaging in rang
Artikel 17 t/m 21	Vaststelling van bezoldiging
Artikel 22	Functies met gedeeltelijke werktijden
Artikel 23	Overfuncties
Artikel 24 t/m 26	Buitengewone docenten
Artikel 27	Leraren
Artikel 28 t/m 31	Algemene wijziging voor bezoldiging
Artikel 40	Inpassing bij inwerktreding aanwezig personeel van de Universiteit

§2 Academie voor Hoger Kunst en Cultuur Onderwijs

244. De wettelijke regelingen van het AHKCO zijn opgenomen in het Staatsblad zoals hieronder vermeld.

Regeling: Staatsblad van 23 mei 1991, houdende een regeling voor de Academie voor Hoger Kunst en Cultuur Onderwijs (Regeling A.H.K.C.O.) (S.B. 1991, no. 31.)

Inhoud: regeling, aangaande aanstelling, taken en bevoegdheden van directie en cursusleiders, Raad van Toezicht, personeel, docenten, studenten en de regeling van de studie

Art 4 lid1	De regels van de personeelswet (G.B. 1962 no. 195, geldende tekst S.B. 1985 no. 41) zijn van toepassing op het personeel.
------------	---

Art 4 lid 6	De bezoldiging van het personeel is geregeld in het ‘Ambtenaren Bezoldigingsbesluit.’
Art 5 lid 1	Docenten worden onderverdeeld in: Docenten met een vaste aanstelling voor een volledige betrekking Deeltijdse docenten met een uurloonvergoeding Docenten op AO-basis

§3 Instituut voor de Opleiding van Leraren

245. De wettelijke regelingen van het IOL bij beschikking van de minister zoals hieronder vermeld.

Regeling: **Beshikking van de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling van 15 november 1971 No. 7606, inzake de de vaststelling dat de ingestelde M.O- opleidingen van Het Didactisch Instituut , thans in het op 1 oktober 1971 ingestelde Instituut voor de Opleiding van Leraren zijn ondergebracht. G.B. 1971 no. 173)**

De resolutie van 9 augustus 1969 no. 9561 (G.B. 1969 no. 83) en 22 januari 1970 no. 4904/69.

De beslissing van de Raad van Ministers van 27 juli 1971 (Missive van de Minister President d.d 2 augustus 1971 no. 526/ R.v.M.)

Er heerst ook veel onduidelijkheid bij de wettelijke regelingen van het IOL. Onlangs is er na jaren ontdekt dat het IOL geen directeur als leidinggevende kan hebben , maar een coördinatie-team. Nadat de voormalige directeur jaren heeft gezeten als leidinggevende ontdekt men dit. Het geeft aan dat zaken niet duidelijk in kaart zijn gebracht.

Ten aanzien van de wettelijke bepalingen van het wetenschappelijk personeel van de Universiteit kan worden gezegd dat deze ook zijn vervat in besluiten.

AFDELING IV: ALGEMENE KNELPUNTEN

246. Het zou handiger zijn als t.a.v. onderwijzers men niet het Surinaams Burgerlijk Wetboek hoefde te raadplegen maar dat alle wetten in een document vastgelegd waren.

Er staat nergens opgenomen hoe het is gesteld met dat van de periodieken. Wanneer men wel recht heeft op een periodiek.

Na interview is gebleken dat er in het elfjarig basisonderwijs er zorgcoördinatoren aangesteld zullen worden. Dit is helaas nog niet bij de wet geregeld.

Het is wel opmerkelijk dat men in het onderwijs grote stappen maakt zonder de vorige eerst te evalueren en zaken bij de wet te regelen. De aanstelling van de zorgcoördinatoren is nog niet bij de wet vastgesteld. Hopelijk gebeurt dat voor dat men met het elfjarig basisonderwijs start anders wordt dat wat ongeregeld is, steeds meer.

Reden genoeg om aan te geven dat ambtenaren en leerkrachten qua rechtspositie niet onder een noemer kunnen vallen namelijk de personeelwet. De reden hiervoor zijn verschillend:

1. De leerkrachten vormen een aparte groep met een aparte loonreeks.
2. Zij worden ingeschaald o.b.v. bevoegdheid.
3. Een ambtenaar heeft recht op 30 verlofdagen per jaar en een leerkracht 7 dagen.

CONCLUSIES

1. Met kwaliteitszorg is met name de inspectie belast namens het ministerie. Er is geen aparte afdeling voor kwaliteitszorg;
2. In Lager Onderwijsverordening van 1960 zijn regels opgenomen die nog gebruikt worden binnen het onderwijsveld.
3. Er is geen aparte wet-en regelgeving op VOJ en VOS niveau. Er wordt nog steeds gewerkt uit de personeelswet en dat geldt voor alle ambtenaren.
4. De wetgeving op het gebied van Voorgezet Onderwijs op Senioren Niveau en het Hoger Onderwijs is nog niet geregeld. Wel is het Ministerie van Onderwijs druk doende de conceptwetten te finaliseren.
5. De rechtspositie van het personeel op Voorgezet Onderwijs op Senioren Niveau en het Hoger Onderwijs is voornamelijk geregeld in de Personeelswet van 31 december 1962
6. laatstelijk gewijzigd bij SB 1987 no. 93, ILO verdrag 1998 Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, Grondwet van de Republiek Suriname, Arbeidswet.
7. De stakingswet staat in conflict met het recht op onderwijs. Bij het staken worden studenten verstoken van onderwijs waarop ze bij wet recht hebben.

DEEL VI
AANBEVELINGEN

AANBEVELINGEN BIJ DEEL I

1. Suriname dient een voorbeeldige rol te vervullen ten opzichte van andere landen door zich steeds meer te committeren aan de verdragsbepalingen van de mensenrechtenverdragen welke zij heeft geratificeerd.
2. Voor wat de erkenning van diploma's, certificaten en graden, verkregen in het buitenland betreft, dient Suriname een duidelijk regelgeving te hebben. Derhalve wordt aanbevolen dat Suriname voornamelijk de Lager Onderwijsverordening van 1960 aan een grondige evaluatie onderwerpt en de nodige aanpassingen pleegt.
3. Terzake van de beroepskeuzevoorlichting en revalidatie wordt aanbevolen om deze uitgebreid te regelen in de wet, daar deze indirect in het velengde ligt van het onderwijsproces en onderwijsrecht. Ook dient uitvoering te worden gegeven aan die voorlichting en revalidatie.
4. Suriname dient een studie te maken en in overweging te nemen om het Verdrag inzake Mensen met een Handicap al dan niet te ratificeren. Ingeval besloten wordt dat verdrag niet te ratificeren, wordt dan wel aanbevolen om een organieke wet terzake te maken waarin alle programma's en andere belangrijke zaken over en voor mensen met handicap worden geregeld.
5. Het is zeer nuttig om het onderzoek naar de onderwijswetten in Suriname, voornamelijk op het gebied van studiebeurzen en schoolgeld, voort te zetten en te finaliseren, zodat er een duidelijk beeld wordt verkregen over het onderwijsrecht in Suriname.
6. Suriname moet meer aandacht besteden aan de verbetering van onderwijsfaciliteiten, mede ter waarborging van de kwaliteit van het onderwijs in Suriname. Om dit te kunnen bereiken zal over moeten worden gegaan tot herziening en aanpassing van de wettelijke regelingen terzake. Aanbevolen wordt om dit aspect op korte termijn aan te pakken en tot herziening van de wettelijke regelingen over te gaan.
7. Het is zeer aan te bevelen dat Suriname zonder vertraging aandacht besteed aan de problematiek met betrekking tot de drop-out en gepaste maatregelen treft ter voorkoming c.q. minimalisering daarvan.

AANBEVELINGEN BIJ DEEL II

1. Met inachtneming van de in te voeren hervormingen wordt de bestaande onderwijswetgeving aangepast, vernieuwd en aangevuld. De wetten die alle in de planperiode moeten worden afgerond zijn:
 - * De wet op basisonderwijs incl. kleuteronderwijs, lageronderwijs, speciaal onderwijs en onderwijs binnenland (Concept wet Basisonderwijs in begin 2009 gereedgekomen en ingediend bij Raad van Ministers);
 - * De wet op secundair onderwijs (Concept wet Voortgezet Onderwijs in februari 2005 tot stand gekomen geparkeerd; verdient aanpassing en goedkeuring);
 - * De wet op hoger onderwijs (Ontwerp wet Hoger Onderwijs in voorbereiding door AdeKUS en IOL; Concept wet Graduate Studies nog bij Adek);
 - * De wet op volwassen educatie (nog geen initiatieven ondernemen);
 - * De wet op het particulier en bijzonder onderwijs (nog geen initiatieven ondernemen);
 - * De wet op toezicht van het onderwijs (nog geen initiatieven ondernemen);
 - * Wettelijke regelingen met betrekking tot de administratieve structuur van het Minov (nog geen initiatieven ondernemen).
2. De reeds goedgekeurde wet op accreditatie van het onderwijs heeft betrekking op het secundair en hoger onderwijs. Een implementatiecommissie ingesteld in 2008 moet zorg dragen voor de uitvoering van de wet i.c. het opzetten van het Nationaal Orgaan voor Accreditatie (NOVA) dat belast zal worden met de accreditatie van de scholen. Geaccrediteerde scholen zijn dan bekwaam en bevoegd om gewaarborgde certificaten of diploma's af te geven. Onlangs is een Interim Manager voor NOVA aangetrokken.

Als wettelijke basis voor het bijzonder onderwijs wordt aanvaard de Grondwet waarin de waarborging van de vrijheid van onderwijs en het stellen van beperkingen daaraan zijn vastgesteld. Nadere uitwerkingen zijn te vinden in de Lager Onderwijswet en regelgeving met betrekking tot het onderwijs. De drie vrijheden (vrijheid van oprichting, richting en inrichting) gelden ook voor het bijzonder onderwijs, aangezien met vrijheid moet worden verstaan "niet inmenging van de overheid". Het bijzonder onderwijs wordt wel, net als bij het openbaar onderwijs, onderworpen aan inspectie door de overheid.

AANBEVELINGEN BIJ DEEL III, HOOFDSTUK 1

1. Om de regelgeving voor het Primair onderwijs weer up-to-date te krijgen, is het invoeren van nieuwe wetgeving noodzakelijk. De wet op het 11-jarig basis onderwijs is daarvoor een goed begin. Deze vervangt de wet uit 1960. Met nadruk staat hier dat een begin is, want er zijn nog vele regelingen naast de Wet tot regeling van het Lager Onderwijs in Suriname uit 1960.

De wet die daadwerkelijk voor de invoering in het schooljaar 2011-2012 moet plaatsvinden, is de wet op het 11-jarig onderwijs en wel omdat in deze wet de uitbreiding van de leerplicht is vastgelegd. Deze uitbreiding is nodig om ouders ertoe aan te zetten hun zoon of dochter naar het nieuwe eerste leerjaar te brengen.

2. Ook andere regelingen moeten worden vervangen, ingetrokken of bijgewerkt worden. Enkele voorbeelden zijn: de subsidiewet uit 1925, het “nieuwe” leerkrachtenbesluit uit 1932 en de regeling van het boslandonderwijs uit 1962.
3. Het aanpakken van alle wetten en regelingen in samenhang met elkaar is van groot belang voor het formeel vastleggen van de veranderingen. De herstructurering kan beginnen zonder dat alle wetten en regelingen zijn aangenomen, maar om duidelijkheid te scheppen moet formalisering niet te lang op zich laten wachten.

AANBEVELINGEN BIJ DEEL III, HOOFDSTUK 2

1. Een algehele vernieuwing van de onderwijswetgeving is noodzakelijk om ordening aan te brengen in de “spagetti kom” van wetten, beschikkingen, resoluties en staatsbesluiten etc.
2. Het VOS is niet duurzaam gegeven de vele problemen binnen dit onderwijstype. Herstructurering en een duurzame lange termijn onderwijsvisie zijn derhalve noodzakelijk
3. In het kader van de rechtspositie en rechtsbescherming van leerlingen dienen schoolreglementen o.a. aan een nadere beschouwing onderworpen te worden.
4. Aan het Examenbureau ruimere taken te worden gegeven om de kwaliteitscontrole te optimaliseren en dient het Minov nog meer gestalte te geven aan kwaliteitszorg.

AANBEVELINGEN BIJ DEEL IV

1. Graag gedigitaliseerde archieven op het Minov van alle onderwijswetgeving, alle regelingen, alle ministeriele beschikkingen, alle toevoegingen met de pen (op beschikkingen). Ook voor de inspecties is dat nuttig.
2. Transparantie van de huishoudelijke reglementen bij het Bijzonder Onderwijs.
3. Wellicht kan de inspectie met een onderwijsraad samengesteld uit schooldirecties en ouders jaarlijks een blik werpen op de basisdocumenten die richtsnoer zijn voor de afzonderlijke schoolreglementen.
4. Er moet goed gecommuniceerd worden met de gebruikers van het onderwijs en hun vertegenwoordigers over de verschillende rollen, verantwoordelijkheden, rechten en bevoegdheden van school, inspectie en ouders/ leerlingen. Assertieve ouders zullen opkomen voor hun kind, maar in het andere geval worden zo dropouts gecreëerd.
5. Gezien de voortgaande democratisering en medezeggenschap van leerlingen/ kinderen in belangrijke zaken die hen betreffen en waar Suriname zich ook aan gecommitteerd heeft (Kinderechtenverdrag) is het van belang als het schoolreglement vanuit het Minov explicie-ter geformuleerd wordt zodat ook jeugdigen weten waar ze zich aan moeten houden. Ook zou het de school veel opspraak besparen als van te voren duidelijk is geformuleerd welke overtredingen gevolgd kunnen worden door welk soort sancties. Ouders en kinderen weten dan vanaf het begin waar ze aan toe zijn. Het zou ook ouders en leerlingen binden / committeren aan leerlingenstatuten als zij tevoren hun handtekening plaatsen onder leerlingenstatuten/ schoolreglementen.
6. In deze moderne tijd met voortgaande technologische ontwikkeling en behoefte aan transparantie zou de trend door scholen gezet kunnen worden om hun leerlingenstatuut/ schoolreglementen per jaar op hun website te plaatsen, net zoals de slagingspercentages en andere goede dingen van de school. Het zal een stimulerend effect hebben naar scholen die nog bang zijn voor “pottenkijkerij”.
7. De Inspectie heeft de bevoegdheid om leerlingen af te schrijven, de school heeft alleen de bevoegdheid om leerlingen te schorsen. Gezien deze bevoegdheid zou het de inspectie ook niet misstaan indien tot haar adviserende taak ook zou horen: het adviseren van de school met het opstellen van een leerlingenstatuut, schoolreglement, zodat op voorhand duidelijk is welke sancties volgen op welke handelingen.

8. Er moet gezorgd worden voor een breed draagvlak met betrekking tot wetgeving voor het onderwijs. Ministeriele beschikkingen zijn weliswaar rechtsgeldig en werkbaar in ons rechtsbestel, maar als een parlement een wet goedkeurt is er meer draagvlak en dan werkt het parlement ook voor het doel waarvoor ze gekozen is.
9. Parlementen komen en gaan, maar ze moeten meegaan met de tijd en zorgen dat ze de wet in de gaten houden. Maar ministers komen en gaan en elke minister zou beschikkingen van voorgangers moeten screenen op actualiteit en naar conceptwetgeving moeten formuleren..
10. Op de een of andere manier moet meer voortvarendheid worden betracht met het steeds actualiseren van de wetgeving, het kan in een moderne samenleving niet zo zijn dat wetten op jonge mensen betrekking hebbende een leven van 40 tot 50 jaar hebben en in bejaarde staat de hedendaagse problematiek moeten behandelen.
11. Wellicht kan in de conceptwet op het 11 jarig Basisonderwijs ook alvast heel aan het begin opgenomen worden het recht op onderwijs als beginsel voor de inspanningen van de staat om onderwijs aan te bieden.
12. Elke handeling waarvan de vertrouwensinspecteur vermoedt dat de rechten van de leerling worden geschonden vanwege gewelds-of zedenmisdrijf hoort aangegeven te worden bij de justitiële autoriteiten.

AANBEVELINGEN BIJ DEEL V

1. Invoering van een afdeling kwaliteitszorg die zich kan bekommeren over de controle van de bevoegdheden van de leerkrachten, maar meer nog de mogelijkheid om zich te professionaliseren.
2. Specifieke wetten voor onderwijsgevend personeel op alle niveaus.
3. De oude wetten moeten worden herzien en duidelijk voor een ieder worden gemaakt.

DEEL VII
BIJLAGEN

BIJLAGE BIJ DEEL II

Huishoudelijk reglement van de Openbare Scholen voor MULO, ULO, GLO en daaraan verbonden Kleuterafdelingen in Suriname

Art.1

Dit reglement verstaat onder:

- Minister : de Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling;
Directeur : de Directeur van het Lager Onderwijs;
Inspecteur : de in het Rayon met het toezicht op het Lager Onderwijs belaste Inspecteur;
Hoofd BLO : het Hoofd van het Bureau Lager Onderwijs;
Hoofd : het Hoofd van een art.2 genoemde onderwijsinstelling;
Onderwijzer: de mannelijke of vrouwelijke leerkracht verbonden aan de art.2 genoemde scholen;
Leerling : het kind dat op een art.2 genoemde scholen is ingeschreven;
Ouders : ouders, voogden of verzorgers van de leerlingen.

Art.2

Dit reglement geldt voor de Openbare scholen voor:

- a. Gewoon Lager Onderwijs (GLO) en de hieraan verbonden kleuterafdelingen.
- b. Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO).
- c. Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (MULO).

Art.3

Het onderwijzend personeel bestaat uit een Hoofd en de aan de school verbonden onderwijzers.

Art.4

Het Hoofd

1. De leiding van een school bestaat uit een Hoofd en een Onderhoofd. Hoofd en Onderhoofd worden door het bevoegde gezag benoemd.
2. Het Hoofd is naast zijn lessen- of klassentaak belast met de algemene leiding en het administratieve beheer van de school. Hij stelt een uur vast, waarop de ouders hem dagelijks kunnen spreken.
3. Het Onderhoofd staat het Hoofd bij in diens taak en treedt bij ontstentenis van het Hoofd als zijn vervanger op. Bij afwezigheid van het Hoofd en Onderhoofd treedt als vervanger op de onderwijzer met de hoogste onderwijsbevoegdheid en de langste diensttijd.

Art.5

Het Hoofd heeft tot taak:

- a. Jaarlijks, in overleg met de onderwijzers, een rooster van lesuren op te maken volgens voorgeschreven model, waarop tevens de feestdagen en vakantietijden zijn vermeld. Binnen drie weken na de aanvang van het schooljaar wordt dit rooster in tweevoud ter goedkeuring aan de Inspectie gezonden. Een goedgekeurd exemplaar wordt op een zichtbare plaats in de school opgehangen. In elk klaslokaal dient het voor de desbetreffende klas bestemd deel van het lesrooster op een duidelijk zichtbare plaats te zijn opgehangen.
- b. Te zorgen, dat het Onderwijs overeenkomstig het leerplan en het lesrooster wordt gegeven;
- c. Bij afwezigheid van een of meer onderwijzers te voorzien in de geregelde voortzetting van het Onderwijs. Van deze afwezigheid geeft hij voor zover het onderwijzers van scholen in Para-

- maribo en de zgn. Randscholen betreft onmiddellijk kennis aan het Hoofd BLO; voor de overige scholen geschiedt de kennisgeving aan de Inspecteur;*
- d. Te zorgen voor de naleving van de door of vanwege de Minister gegeven voorschriften; in het bijzonder draagt hij zorg voor dat de circulaires, die voor de onderwijzers zijn bestemd door hen worden gelezen en voorgezien getekend. De circulaires dienen chronologisch gebundeld te worden;*
 - e. Te zorgen voor een goede hygiëne; voor de algemene hygiëneregels en van de bijzondere voorschriften op medisch gebied;*
 - f. Te zorgen voor een goede zindelijke toestand van de lokalen en het gebouw van de school, het schoolterrein, de schoolmeubelen, leermiddelen en schoolbehoeften;*
 - g. Te zorgen voor onverwijld indiening van een aanvraag tot herstel in geval van beschadiging of vernieling van de aan de lande toebehorende eigendommen aan het Hoofd BLO voor zover het scholen van Paramaribo en de zgn. Randscholen betreft, voor de overige scholen geschiedt de indiening aan de Inspecteur en zodanig dadelijke kennisgeving aan degene die de kosten van herstel of vernieuwing moet vergoeden.*

Art.6

De administratieve werkzaamheden worden zoveel mogelijk buiten de schooluren verricht. Tot die werkzaamheden behoren onder meer:

- a. Het opmaken en bijhouden van de inventaris van de roerende goederen, die volgens vastgestelde instructies tot de school behoren;*
- b. Het jaarlijks voor 15 januari samenstellen en aan de Inspecteur toezenden van een uitvoering verslag over de school gedurende het kalenderjaar betreffende het onderwijs, de onderwijzers, de leerlingen, het schoolgebouw, de schoolmeubelen, de leermiddelen, de schoolbehoeften en al hetgeen verder vermeldenswaard is;*
- c. Het opmaken van een procesverbaal van overdracht van de gehele inventaris bij zijn mutatie volgens een door de Minister ontworpen model, welk procesverbaal in orde wordt bevonden door het nieuwe Hoofd en door beide Hoofden wordt ondertekend;*
- d. Het nauwkeurig bijhouden van een kaartsysteem van de leerlingen;*
- e. Het maandelijks indienen van de mutatiestatistiek;*
- f. Het chronologisch opleggen van correspondentie en het bijhouden van een brievenboek;*
- g. Het dagelijks totaliseren van de verzuimen;*
- h. Het overzichtelijk bewaren van de vaccinatiebewijzen op de GLO-scholen en het verstrekken van gegevens t.b.v. medische statistieken.*

Art.7

- 1. Aan het Hoofd is het niet toegestaan gedurende de schooltijd de school en het schoolterrein te verlaten zonder toestemming van de Inspecteur;*
- 2. Indien het Hoofd verhinderd is in de school aanwezig te zijn, geeft hij daarvan tijdig schriftelijk kennis aan het Hoofd van het BLO voor zover het een school te Paramaribo of een zgn. Randschool betreft, voor de overige scholen geschiedt kennisgeving aan de Inspecteur. Het Hoofd is verplicht het Onderhoofd onder opgave van redenen onverwijld van zijn verhindering op de hoogte te stellen;*
- 3. Bij verhindering van de onderwijzers om in de school aanwezig te zijn, zenden zij voor de aanvang van de school een schriftelijke kennisgeving via het Hoofd aan het Hoofd van het BLO voor zover het Paramaribo en de zgn. Randscholen betreft, voor de overige scholen geschiedt de kennisgeving aan de Inspecteur. Deze kennisgeving dient dagelijks te geschieden, tenzij zij vergezeld gaat van een verklaring van een arts voor een bepaalde periode. Van elk afwezigheid houdt het Hoofd of diens plaatsvervanger aantekening op de mutatiestatistiek met vermelding van reden;*
- 4. Bij verhindering wegens ziekte van meer dan drie dagen binnen een periode van 60 dagen is een verklaring van een arts verplicht. Deze verklaring kan reeds eerder door respectievelijk het Hoofd BLO als de Inspecteur worden geëist;*

5. *De onderwijzer, die wegens ziekte afwezig is, moet toestaan dat de controlerende arts hem bezoekt;*
6. *Bij ontstentenis van een onderwijzer is het Hoofd verplicht de klasse over te nemen, hij gaat dan pas tot combineren van klassen over wanneer hem bij afwezigheid van meerdere leerkrachten geen andere mogelijkheden openstaan.*

Art.8

Ouders van leerlingen, die op school komen voor schoolaangelegenheden worden verwezen naar het Hoofd. Het Hoofd kan de behandeling van zaken overlaten aan de betrokken klasseonderwijzer. Indien een onderhoud de schoolrakende heeft plaats gehad tussen een onderwijzer en de ouders, dient het Hoofd daarover zo spoedig mogelijk te worden ingelicht.

Art.9

Het Hoofd van de school verlaat in de regel na afloop van de schooltijd het gebouw niet, dan nadat het door de leraren ontruimd is.

Art. 10

1. *De onderwijzer volgt de instructies op, die hem krachtens dit reglement door het Hoofd worden gegeven. Hij is hem behulpzaam in het handhaven van de goede orde en op zijn verlangen in de administratieve werkzaamheden en al hetgeen verder tot zijn taak behoort. Tegen maatregelen, instructies en opdrachten van de leiding is steeds beroep mogelijk op de naast hogere instanties, aan de maatregel, instructie of opdracht wordt evenwel zoveel mogelijk uitvoering gegeven;*
2. *Van rapporten over onderwijzers door het Hoofd van de school uitgebracht aan het Hoofd van het BLO of de Inspecteur wordt aan de belanghebbende zo spoedig mogelijk door het Hoofd een afschrift verstrekt. Van de tegen hem ingebrachte bezwaren, kan hij zich binnen drie dagen na ontvangst verweren.*

Art.11

Correspondentie over dienstaangelegenheden voert de onderwijzer door tussenkomst van het Hoofd. Indien niet anders beslist, zendt hij de brieven al of niet getekend van zijn advies voorzien onverwijld door aan de Inspecteur. Twijfelt een onderwijzer of het een dienst- dan wel persoonlijke aangelegenheden betreft, dan kan hij advies inwinnen van het Hoofd of Inspecteur. In geval van klaagschrift of beroep richt de onderwijzer zijn correspondentie rechtstreeks aan het Hoofd van het BLO voor zover het Paramaribo en de zgn. Randscholen betreft, voor de overige scholen geschiedt dit aan de Inspecteur, waarbij de onderwijzer een afschrift aan het Hoofd doet toekomen.

Art.12

De onderwijzer zorgt, dat het voor zijn klas(sen) vastgestelde leerplan wordt afgewerkt, waarbij het voorgeschreven rooster van lesuren wordt gevolgd.

Art.13

De onderwijzer is tenminste vijftien minuten voor de aanvang van de school aanwezig. Het Hoofd draagt er zorg voor, dat het toezicht op het schoolterrein voor het begin van de school tijdig een aanvang neemt en na afloop van de school voortduurt, zolang dit redelijkerwijs nodig is.

Art.14

1. *De onderwijzer is verplicht behoorlijk tot de lessen voorbereid ter school te komen en tijdig datgene in gereedheid te brengen wat het geven van onderwijs nodig is.*
2. *De onderwijzer moet zich gedurende de schooltijd onafgebroken met de leerlingen bezighouden.*

Art 15

De onderwijzer dient voor zover het zijn klas betreft zoveel mogelijk samenwerking tussen school en ouders te bevorderen.

Art.16

- 1. Het opgeven van huiswerk aan leerlingen van GLO-scholen wordt zoveel mogelijk beperkt. De eerste weekends zijn vrij van huiswerk. Aan leerlingen van de eerste twee leerjaren van GLO-scholen wordt slechts bij uitzondering huiswerk opgegeven.*
- 2. Het huiswerk voor leerlingen van GLO en MULO scholen mag een redelijke omvang niet overschrijden. Zoveel mogelijk is er regelmatig voor de leerlingen een huiswerkvrije dag.*

Art.17

De onderwijzer is gehouden buiten de lessen de nodige tijd te besteden aan het corrigeren van het schriftelijk werk van de leerlingen.

Art.18

De onderwijzer houdt aantekeningen voor het geven van cijfers 1 tot en met 10 van de vorderingen, de vlijt en het gedrag van zijn leerlingen. Hij is verplicht de voorgeschreven schriften bij te houden en deze aan het Hoofd van de school op diens verzoek over te leggen.

Art.19

- 1. Onverminderd het bepaalde in art.22 dienen de onderwijzers maandelijks verslag van de vorderingen, de vlijt en het gedrag van hun leerlingen aan de ouders uit te brengen.*
- 2. Voor de kleuterafdeling is lid 1 van deze bepaling niet van toepassing.*

Art.20

- 1. Het Hoofd van de school draagt zorg, dat iedere onderwijzer dagelijks aantekeningen houdt van de leerlingen van zijn klas(sen).*
- 2. In geval een leerling om enige reden de school verzuimt, kan het Hoofd een schriftelijke verklaring ten aanzien hiervan van de ouders eisen.*
- 3. De onderwijzer geeft het Hoofd van de school zo spoedig mogelijk kennis van willekeurige verzuimen en van willekeurig laatkomen van leerlingen van zijn klas(sen). Het Hoofd van de school doet daarvan zo spoedig mogelijk mededelingen aan de betrokken ouders.*

Art.21

- 1. Het oordeel in cijfers van 1 tot en met 10 over het gedrag, de vlijt en de vorderingen van een leerling wordt driemaal's jaars ingevuld in een rapport, waarvan het model door de Directeur wordt vastgesteld.*
- 2. De betekenis van de cijfers is als volgt:*

<i>1 = zeer slecht</i>	<i>6 = voldoende</i>
<i>2 = slecht</i>	<i>7 = ruim voldoende</i>
<i>3 = zeer onvoldoende</i>	<i>8 = goed</i>
<i>4 = onvoldoende</i>	<i>9 = zeer goed</i>
<i>5 = bijna voldoende</i>	<i>10 = uitmuntend</i>
- 3. De rapportboekjes worden de dag voor de aanvang van de in het eerste lid van art.29 onder a, b en d vermelde vakanties aan de leerlingen mede gegeven om zo door de ouders voor gezien te laten tekenen.*
- 4. Een leerling die de school in de loop van het schooljaar verlaat ontvangt zijn rapport.*
- 5. Heeft een leerling de helft of meer van de schooltijden van een tijdvak waarover een rapport gegeven wordt, verzuimd, dan worden op zijn rapport geen cijfers voor dat tijdvak ingevuld, doch wordt erop aangetekend, dat hij wegens onvoldoende schoolbezoek niet beoordeeld wordt.*

Art.22

1. *Aan het eind van elk leerjaar beslist het Hoofd, in overleg met de onderwijzers, aan de hand van voorgeschreven normen, over de bevordering naar een volgend leerjaar.*
2. *Leerlingen, die voorwaardelijk zijn bevorderd naar een volgend leerjaar, kunnen indien gebleken is dat zij het onderwijs in dat leerjaar niet kunnen volgen, bij de uitreiking van het eerste rapport naar het voorgaande leerjaar worden teruggeplaatst.*
3. *Aan leerlingen, die de school met vrucht hebben doorlopen, wordt een getuigschrift volgens vast model uitgereikt. Voor wat betreft de ULO en MULO scholen geschiedt dit na een gevolg afgelegd eindexamen volgens vastgestelde regels.*

Art.23

Bij het laatste rapport wordt vermeld of de leerling al dan niet bevorderd is naar een volgend leerjaar. De verslagen worden getekend door de betrokken klasse-onderwijzer en bij het laatste rapport tevens door het Hoofd der school. Van de uitgereikte verslagen wordt aantekening gehouden in een daarvoor bestemd register en op de stamkaarten. De rapporten moeten door de ouders worden getekend.

Art.24

1. *Het Hoofd van de school kan in de loop van het schooljaar een leerling, die tussentijds tot de school is toegelaten of die in een tijdvak van tenminste drie maanden de school zeer slecht heeft bezocht, in leerjaar verlagen, indien het belang van de leerling zulks noodzakelijk maakt.*
2. *Verlaging in leerjaar om andere reden kan geschieden met goedvinden van de betrokken ouders.*

Art.25

1. *Het is verboden de leerlingen gedurende de rusttijden in de schoollokalen te doen verblijven.*
2. *Als de gezondheid of lichamelijke toestand van de leerling daartoe naar het oordeel van het Hoofd van de school aanleiding geeft, is deze bevoegd van het bepaalde in het eerste lid af te wijken.*

Art.26

1. *De onderwijzer kan aan een leerling van zijn klas(sen) de volgende straffen opleggen:*
 - a. *Het afwerken van een taak na afloop van de schooltijden, met dien verstande dat de leerlingen van de klassen 1 tot en met 4 niet langer dan een half uur en die van de vijfde of hogere klas niet langer dan een uur mogen worden nagehouden*
 - b. *Het afwerken van een mede naar huis te nemen taak, waarbij in het bijzonder in de eerste drie klassen de nodige matiging dient te worden betracht.*
2. *Het Hoofd van de school kan bovendien de volgende straffen aan een leerling van een school opleggen:*
 - a. *Afzondering van de overige leerlingen van diens klas, waarbij gezorgd moet worden, dat de leerling onder toezicht blijft;*
 - b. *Verwijdering van de school, wanneer een leerling zonder geldige redenen haar ongeregeld bezoek en daardoor de gang van het onderwijs verstoort, voor vermaning en straf ongevoelig is, een slecht voorbeeld voor zijn medeleerlingen blijkt te zijn of wanneer hij zich aan een zeer ernstige overtreding of onbetamelijk gedrag heeft schuldig gemaakt.*

Schooltijden en vakanties

Art.27

Het schooljaar duurt van 1 oktober tot en met 30 september van het daarop volgend schooljaar.

Art.28

1. Bij het Gewoon Lager Onderwijs zijn de schooltijden:
 - a. Voor de aan de school verbonden kleuterklassen van 8.00u. 's morgens tot 12.00u. 's middags;
 - b. Voor de eerste twee leerjaren van 8.00u. 's morgens tot 12.30u. 's middags;
 - c. Voor de overige leerjaren van 8.00u. 's morgens tot 13.00u. 's middags.

Afwijking van deze regels kan door de Directeur worden toegestaan, mits het aantal lesuren daardoor niet geringer wordt. In de maand oktober sluiten de GLO-scholen om 12.00u. 's middags. Zoveel mogelijk wordt de schooltijd onderbroken door twee pauzes van een kwartier.

2. Bij het Uitgebreid- en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs ontwerpt het Hoofd van de school een regeling van de schooltijden; deze regeling behoeft goedkeuring van de Directeur.
3. Op de laatste schooldag voorafgaande aan een vakantie mag, indien op deze dag de rapporten worden uitgedeeld, de school 10.00u. 's morgens worden gesloten.

Art.29

De regeling van de vakantie is als volgt:

- a. *De Kerstvakantie*

<i>De eerste vrije dag</i>	<i>de school begint weer op 21 december indien dit zaterdag is; maandag 3 januari</i>
<i>21 december indien dit vrijdag is;</i>	<i>donderdag 4 januari</i>
<i>22 december indien dit vrijdag is;</i>	<i>donderdag 4 januari</i>
<i>23 december indien dit vrijdag is;</i>	<i>donderdag 5 januari</i>
<i>24 december indien dit woensdag is;</i>	<i>dinsdag 6 januari</i>
<i>23 december indien dit donderdag is;</i>	<i>woensdag 6 januari</i>
<i>24 december indien dit vrijdag is;</i>	<i>donderdag 6 januari</i>

- b. *De Paasvakantie*

<i>De eerste vrije dag valt op:</i>	<i>de school begint op</i>
<i>Witte donderdag</i>	<i>de eerste maandag na 2^e Pasen</i>

- c. *De Pinstervakantie:*

<i>De eerste vrije dag valt op:</i>	<i>de school begint op</i>
<i>Hemelvaartsdag</i>	<i>de 1^e dinsdag na Pinksteren</i>

- d. *De Najaarsvakantie:*

<i>De eerste vrije dag valt op:</i>	<i>de school begint op:</i>
<i>23 augustus indien dit zaterdag is;</i>	<i>woensdag 1 oktober</i>
<i>24 augustus indien dit zaterdag is;</i>	<i>dinsdag 1 oktober</i>
<i>25 augustus indien dit zaterdag is;</i>	<i>maandag 1 oktober</i>
<i>26 augustus indien dit zaterdag is;</i>	<i>donderdag 2 oktober</i>
<i>26 augustus indien dit woensdag is;</i>	<i>donderdag 1 oktober</i>
<i>26 augustus indien dit donderdag is;</i>	<i>vrijdag 1 oktober</i>
<i>27 augustus indien dit zaterdag is;</i>	<i>maandag 3 oktober</i>

Voor de ULO- en MULO scholen begint de Najaarsvakantie een week eerder dan hierboven is aangegeven.

Art.30

Geen school wordt gehouden op de bij 's Landsbesluit vastgestelde dagen, die gelijk zijn met de zondag.

Art. 31

1. *De school is verdeeld in zoveel leerjaren als het Leerplan aangeeft.*
2. *Onverminderd de voorschriften betreffende toelating tot de scholen, bepaalt het Hoofd van de school na overleg met de betrokken onderwijzers in welk leerjaar nieuwe leerlingen worden geplaatst. Nieuwe leerlingen afkomstig van scholen van hetzelfde type worden geplaatst in hetzelfde leerjaar als waartoe zij laatstelijk werden bevorderd.*

Art.33

1. *Tenminste eenmaal per twee maanden vergadert het Hoofd met de onderwijzers ter bespreking van de belangen van het onderwijs van de school. Er wordt bovendien een buitengewone schoolvergadering gehouden wanneer het Hoofd van de school zulks wenselijk of nodig acht of wanneer meer dan de helft van de onderwijzers schriftelijk met opgave van de te behandelen onderwerpen het aan het Hoofd van de school verzoekt, in welk geval de vergadering binnen veertien dagen na dagtekening van het verzoek wordt gehouden.*
2. *De onderwijzers zijn verplicht deze vergadering bij te wonen.*

Art.34

1. *Het Hoofd van de school is voorzitter van de vergadering.*
2. *Op de eerste vergadering in elk schooljaar kiest het personeel een secretaris. Deze is herkiesbaar.*
3. *Het plaatsvervangend hoofd treedt niet als secretaris op.*

Art.35

1. *Het Hoofd van de school stelt voor elke vergadering de agenda vast.*
2. *Tot uiterlijk vier dagen voor elke gewone vergadering kunnen de onderwijzers punten van bespreking aan de secretaris opgeven.*
3. *De oproeping tot de vergadering geschiedt behoudens in spoedeisende gevallen, tenminste een week tevoren.*

Art.36

1. *Zowel de besprekingen op de schoolvergaderingen als notulen dragen een vertrouwelijk karakter.*
2. *Alle besluiten worden genomen bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.*
3. *Over personen wordt, indien een of meer van de aanwezigen dit wensen, schriftelijk gestemd; over zaken wordt mondeling gestemd.*
4. *Bij stemming over personen volgt op staking van stemmen herstemming, bij een tweede staking is de stem van de voorzitter doorslaggevend.*

De leerlingen

Art.37

1. *Inschrijving van nieuwe leerlingen voor GLO-scholen geschiedt zoveel mogelijk voor de aanvang van het schooljaar, doch uiterlijk op 15 oktober. Het Hoofd zorgt voor een zo ruim mogelijke bekendmaking van de gelegenheid tot inschrijving van nieuwe leerlingen voor ULO- en MULO-scholen, met vermelding van de sluitingsdatum.*
2. *Bij de inschrijving van een leerling afkomstig van een andere school moet tevens een verklaring worden overgelegd, waaruit blijkt dat de leerling op de vorige school is afgeschreven. Inschrijving na de in het eerste lid genoemde datum voor zover het geen verhuizing betreft van het ene district naar het andere kan slechts plaatsvinden na een door de Inspecteur verleende dispensatie.*

Art.38

1. *Het schoolterrein is voor de leerlingen tijdig, maar zeker vijftien minuten voor de aanvang van de school toegankelijk. Het Hoofd draagt zorg voor voldoende toezicht.*
2. *Tijdens de schooltijd mogen de leerlingen het schoolterrein niet verlaten, tenzij om een bijzondere redenen, met uitdrukkelijke toestemming van het Hoofd.*

Art.39

1. *De onderwijzers zien erop toe, dat de leerlingen geen schade toebrengen aan zaken, die tot de school behoren en dat in het bijzonder de schoolbehoeften netjes worden gehouden.*
2. *Indien een leerling schade toebrengt aan de lokalen, meubels, leermiddelen of schoolbehoeften, kan aan de ouders van die leerling vergoeding van de kosten tot herstel worden geëist.*

Art.40

1. *Het Hoofd kan, indien daartoe termen aanwezig zijn aan een leerling tijdelijk en wel voor ten hoogste drie dagen de toegang tot de school ontzeggen. Hiervan wordt onverwijld schriftelijk kennis gegeven aan de ouders en aan de Inspekteur.*
2. *Het Hoofd kan, indien daartoe termen aanwezig zijn, aan de Inspekteur voorstellen een leerling blijvend van de school te verwijderen. In afwachting van de beslissing bezoekt de leerling de school niet. Van de beslissing geeft het Hoofd onverwijld schriftelijk kennis aan de ouders.*
3. *Indien beslist is, dat de leerling de school niet meer mag bezoeken, kunnen de ouders in beroep gaan bij de directeur.*

Art. 41

1. *Het Hoofd van de school weigert de toegang tot de schoollokalen of verwijdert leerlingen (eruit) van wie vermoed wordt, dat zij medisch een gevaar voor de medeleerlingen kunnen betekenen.*
2. *Het Hoofd geeft in voorkomende gevallen onverwijld kennis aan de Inspekteur of het Hoofd van het BLO, die met spoed deze gevallen naar het Bureau Openbare Gezondheidszorg doorgeleidt.*
3. *Het overige personeel is verplicht het Hoofd van de school onmiddellijk opmerkzaam te maken op alle gevallen, die tot de in het eerste en tweede lid bedoelde maatregelen aanleiding kunnen geven.*

Art. 42

1. *Van buitengewone voorvallen, die zich met betrekking tot de school hebben voorgedaan, geeft het Hoofd van de school zo spoedig mogelijk kennis aan het Hoofd van het BLO of de Inspekteur.*
2. *Bij ongelukken van ernstige aard is het Hoofd van de school gehouden onverwijld die maatregelen te treffen, welke hij in het belang van de getroffen leerling(en) noodzakelijk acht.*

Art. 43

1. *Het toepassen van het lichamelijke straffen is ten strengste verboden.*
2. *Het is het Hoofd of de onderwijzer verboden primitieve strafoplegging jegens het kind toe te passen.*
3. *De leerling mag, indien daartoe geen zwaarwegende gronden aanwezig zijn niet uit het klasselokaal verwijderd worden.*
4. *De onderwijzer, die een leerling uit het klasselokaal verwijderd, verwijst hem naar het Hoofd.*

Art. 44

Het niet naleven door het Hoofd of onderwijzer van de voorschriften opgenomen in dit reglement wordt als plichtsverzuim aangemerkt.

Art. 45

Dit schoolreglement treedt in werking met ingaande van

*1 november 1973. Op dat tijdstip vervalt het
Huishoudelijk Reglement van 1 oktober 1968*

*De minister van Onderwijs
en Volksontwikkeling,
w.g*

BIJLAGE BIJ DEEL III, HOOFDSTUK 2

WET VAN TOT VASTSTELLING VAN DE 13-DE AFDELING VAN DE ONTWERP BEGROTING VAN UITGAVEN EN ONTVANGSTEN VOOR HET DIENSTJAAR 2011 BETREFFENDE HET MI- NISTERIE VAN ONDERWIJS EN VOLKSONTWIKKELING

NOTA VAN WIJZIGINGEN

Artikel 1

In de ontwerp- wet houdende vaststelling van de 13-DE afdeling van de begroting van uitgaven en ontvangsten voor het dienstjaar 2011 betreffende het **MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN VOLKS-ONTWIKKELING** worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Directoraat Onderwijs

De kostensoorten vermeld op pagina 1 aangaande **Titel I: Apparaatskosten** worden als volgt gewijzigd:

TITEL I: Apparaatskosten

Bedragen x SRD1.000

Code	Kostensoort	Ontwerp begroting 2011	Nota van wijzig- ing 2011
10	Personeelskosten	354.521	400.000
20	Materiele kosten	30.600	60.000
40	Aanschaffingen	1.600	3.500
	Totaal Apparaatskosten	386.721	463.500

De beleidsmaatregelen vermeld op pagina 1 aangaande **Titel II: Beleidsprogramma's** worden als volgt gewijzigd:

TITEL II: Beleidsprogramma's

Bedragen x SRD1.000

Code	Beleidsmaatregel	Ontwerp begroting 2011	Nota van wij- ziging 2011
100	Nieuwbouw, rehabilitatie en renovatie van scholen en wonin- gen	10.900	18.350
101	Ondersteuning voor verbetering van Basisonderwijs in Suri- name (BEIP)	2.200	208
102	Adek Universiteit van Suriname	21.000	50.000
103	Bijzonder Lager Onderwijs	62.400	113.000
104	Bijzonder Nijverheidsonderwijs	400	600
107	Stichting Polytechnic College	660	1.500
108	Christelijk Pedagogisch Instituut	1.300	3.000
109	Stichting Dierentuin en Medischezending	90	165
110	Stichting Kennedyschool en Mythylschool	13	15
111	Bijdrage aan huishoudens	2.000	2.500
113	Project Nationaal Orgaan voor Accreditatie (NOVA)	170	300

114	Bijdrage fonds studie financiering Suriname	11.200	11.000
122	Early Childhood Development (ECD)	200	300
140	Schoolvoeding	4.000	10.000
141	Uitvoering activiteiten Basic Life Skills	200	200
	Totaal Beleidsprogramma's	116.733	211.138

BIJLAGE BIJ DEEL IV

Hoofdstukken uit het Schoolreglement HAVO 4, schooljaar 2010-2011

1. De directie
2. De administratie
3. Decanaat Adviescollege
4. Decanaat
5. Adviescollege
6. Aanvang school
7. Einde school
8. Verzuim
9. Huiswerk
10. Afwezigheid van de leraar
11. Het schoolterrein en het Mededelingenbord
12. Kleding
13. Gymnastiek
14. Roken en alcoholgebruik
15. Uitsturen
16. Schorsing
17. Vrije uren en gebruik van alcohol
18. Uitstapjes/ schoolexcursies
19. Schoolmateriaal
20. Fietsenstalling
21. Gedrag op school
22. Assurantie
23. Klassevertegenwoordiger
24. Klasseleraar
25. Gemiste repetities, overhoringen, etc.
26. Inhaalprocedure
27. Bepaling rapportcijfers
28. OVERGANGSNORMEN VWO

29. Revisie
30. Slagingsnormen
31. Herexamennormen
32. Vrijstellingsregeling
33. Rapporten
34. Pakketwijziging
35. Achtste vak
36. Recht op beroep
37. Studentenvereniging (belangenbehartiging)
38. Aanvraag dispensatie
39. Formulieren
40. Herinschrijving
41. Adreswijziging

(Eronder invulstrook waaronder ouder en leerling hun handtekening moeten plaatsen voor accord, en dat binnen 2 weken geretourneerd moet worden)...